РЕСПУБЛИКАДИН ОБЩЕСТВЕННО–ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

ЛезГи Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр, дидед чІал хуьх!

Ватанда тебрикна

12

1920–йисалай акъатзава | N 37 (10734) хемис 15–сентябрь, 2016–йис | WWW.LEZGIGAZET.RU | Къимет "Дагпечатдин" киоскрай - 10 манат

"Лацу дурнайрин йикъар"

Дагъларин уьлкведа "Лацу дурнайрин йикъар" лишандик кваз гьар йисуз тешкилзавай Дагъустандин халкьдин шаир Расул Гьамзатован эдебиятдин фестиваль алай йисуз 7-10-сентябрдиз кьиле фена. 4 йикъан къене республикадин меркез Россиядин эдебиятдин центрадиз элкъвенвай. ЧІехи шаир рикІел хкиз ва адан руьгьдиз икрам ийиз Махачкъаладиз чи уьлкведин жуьреба-жуьре регионрай цІудралди шаирар, гьикаятчияр, алимар, общественный деятелар мугьман хьанвай. Къейд ийин хьи, 8-сентябрдиз Дагъустанда хьиз, Россиядин хейлин пипІерани Расул Гьамзатов дидедиз хьайи югъ къейдна. Эгер шаир чи арада амайтІа, алай йисуз адан 93 йис тамам жезвай. Лагьана кІанда, "Лацу дурнайрин йикъар" фестивалдин сергьятра аваз итижлу хейлин мярекатар - элкъвей столар, выставкаяр, гуьруьшар, концертар, межлисар - кьиле фена. Агъадихъ чна абурукай куьрелди малуматар гузва.

Мегьамед ИБРАГЬИМОВ

Хунзах районда

Р.Гьамзатован эдебиятдин фестивалдин сергьятра аваз "Лацу дурнаяр" лишандик кваз автопробег тешкилнавай. 7-сентябрдиз автопробегдин иштиракчияр Расул Гьамзатован Ватандиз мугьман хьана. Абур магьир заргарралди сейли тир Гоцатлдиз, туризмдин "Матлас" комплекс эцигзавай мулкарал фена. ЦІада хуьре автопробегдин иштиракчийри мемориалдин "Лацу дурнаяр" комплексдал цуьквер эцигна ва Гьамзат ЦІадасадин кІвализ-музейдиз мугьман хьана.

Къейд ийин хьи, 9-сентябрдиз фестивалдин иштиракчийри Гуниб, Хунзах районра ва Дербент шегьерда Расул Гьамзатован ширатдиз талукьарна кьиле фейи мярекатрани иштиракна.

Шаирдин сурал

8-сентябрдин экуьнахъ РД-дин Кьил **Рамазан АБДУЛАТИПОВ**, РД-дин Халкьдин Собранидин Председатель **Хизри ШИХСАИДОВ**, РД-дин Гьукуматдин Председателдин сад лагьай заместитель **Анатолий КЪАРИБОВ** Р.Гьамзатован мукьва-кьилийрихъ, ярар-дустарихъ, санал кІвалахай юлдашрихъ галаз шаирдин сурал фена.

Сурал цуьквер эцигайдалай кьулухъ Рамазан Абдулатипова къейдна: "Йисалай-суз чна Расул Гьамзатован бажарагъдин зурбавал гьикьван кьетІенди тиртІа къвердавай гзаф кьатІузва. Дагъустан, Россия амай кьван шаирдин экуь къаматни халкьдин рикІяй акъатдач...".

Р.Гьамзатован кІвале

Дагъустандин халкьдин шаир хайи юкъуз РД-дин Кьил Р.Абдулатипов ва РД-дин Халкьдин Собранидин Председатель Хизри Шихсаидов шаирдин кІвализ мугьман хьана, адан хизанрихъ галаз рахана.

Регионди регьберди къейд авурвал, Расул Гьамзатован афоризмаяр Россиядин саки гьар са шегьерда, гьар са кІвале чизва. Шаирди дидедикай, Ватандикай, дуствиликай кхьенвай эсерар акьалтзавай несилар руьгьдин ивиррал рикІ алаз тербияламишунин карда гзаф къиметлу пособияр хьиз я.

3

Играми дагъустанвияр!

За квез сувар - Дагъустандин халкьарин Садвилин югъ мубаракзава!

И сувар Дагъустандин тарихда хьайи виридалайни жанлу вакъиайрихъ галаз алакъалу экуь мурадрин гъалибвилин лишан я. Адан макьсад яшайишдинни экономикадин ва культурадин жигьетдай вилик финин карда гьуьндуьр дережаяр къазанмишунин барадай чи гзаф миллетрин векилрикай ибарат халкьдин саналди тир чалишмишвилер машгьур авун я.

Дагъустандин халкьарин садвал - им гьуьжет алачир ивир, чи гзаф миллетрин векилрикай ибарат ва гзаф динрал амалзавай, лап жуьреба-жуьре адетар, ацукьунин-къарагъунин къайдаяр санал агуднавай чи республика яшамиш хьунин ва вилик финин бине я.

Дагъустандин халкьарин садвал къе вири Дагъустандин халкь, гьар са дагъустанви республика агъур кризисдай акъудунал желбдайвал тупламишун патал, авамвилихъни кьулухъ галамукьунихъ, коррупциядихъни "хъендик квай" экономикадихъ, экстремизмдихъни терроризмдихъ галаз женг чІугун патал чарасуз герек я. Ибур чеб кьилиз акъудуналди чна Дагъустан Республика галай-галайвал ва дурумлудаказ вилик фин таъминарзавай везифаяр я.

Зун инанмиш тирвал, анжах садвал ва гражданрин рейсадвал хуьналди, жуван адетар ва руьгьдин ивирар хуьналди чавай вилик эцигнавай мурадар кьилиз акъудиз ва чи республика Россиядин агалкьунралди вилик физвай регионрикай садаз элкъуьриз жеда. Республикада законлувал ва къанун-къайда мягькемарунин жигьетдай эхиримжи йисара кьиле тухузвай дегишвилерин нетижайри чавай и везифа кьилиз акъудиз жедайдан гьакъиндай шагьидвалзава.

Заз республикадин вири агьалийрихъ мягькем сагъламвал, хушбахтвал, Дагъустандини Россияди цуьк акъудун патал гъиле кьазвай кьени вири крара агалкьунар хьун кІанзава.

Дагъустан Республикадин Кьил Р.АБДУЛАТИПОВ

МЕДЕНИЯТ

"Гьакъикъатдани, Сейфуллагь тІебии бажарагъ авай художник тир, амма, лугьудайвал, далу хьанач. Чи арадай фад акъатна", - гьайиф чІугуналди лагьана музейдин директор, РД-дин культурадин лайихлу работник Агьмед Дагъларова.

10

СПОРТ

Жавида Рио-де-Жанейрода кьиле фейи Олимпиадада буьруьнждин медаль къазанмишуналди, Къурушрин тарихда цІийи чин ачухна: Жавид Гьамзатов спортдин рекье ихьтин кукІуш муьтІуьгъарнавай сад лагьай къурушви я.

12

“Лацу дурнайрин йикъар”

1 ◂

“Расул Гьамзатов эфзел инсан тир. Адалай, тайин са инсандиз килигна, адан къилих гьихьтинди ятIа лугьуз алакьдай. Шаирдивай гзафбуру чирвилер къачуна. Заз Расул Гьамзатовичан багьрийриз адан ирс къайгъударвилелди хуьнай сагьрай лугьуз кIанзава”, - лагьана Хизри Шихсаидова.

РД-дин Кьили Дагъустанда “Лацу дурнайрин югъ” лишандик кваз кьилдин сувар тешкилунин ва ам гьар йисан 8-сентябрдиз къейд авунин теклиф гана. Ада гьакIни и сувар вири Россиядин метлеб авайди хьун патал, вич и месэла федеральный дережада эцигиз гьазур тирди къейдна.

Шаирдин руш Салигьат Гьамзатовади Расул Гьамзатован ирс хуьниз еке фикир гунай республикадин руководстводиз чухсагъул малумарна.

“Лацу дурнайрин” гьуьрметдай

Гьуьгъуьнлай фестивалдин сергьятра аваз Махачкъалада Ленинан Комсомолдин тIварунихъ галай паркуна “Лацу дурнайрин йикъариз” талукьарнавай шадвилин митинг кьиле фена. Ам РД-дин Гьукуматдин Председателдин сад лагьай заместитель Анатолий Къарибова ачухна.

“30 йис идалай вилик рагьметлу Р.Гьамзатован теклифдалди чи республикада “Лацу дурнаяр” тIвар алай сувар къейд ийиз гатIуннай. Ам асул гьисабдай Ватандин ЧIехи дяведин йисара азадвал патал чанар къурбанд авурбурун экуь къаматдиз бахшнавайди я. 30 йисан къене и суварин сергьятар вири Россия тирвал гегьенш хьана. Р.Гьамзатован къелемдикай хкатнавай “Дурнаяр” тIвар алай шиир вири дуьньяда машгьур хьунал чна дамахзава. Ам хейлин чIаларизтаржума авунва. Гьамзатован дурнайриз Россияда ва къецепатан уьлквейра хкажнавай гуьмбетрин кьадар лагьайтIа, кьве вишез мукьва жезва”, - лагьана А.Къарибова.

Дагъустандин писателрин Союздин Председатель Мегьамед Агьмедова “Лацу дурнайрин” сад лагьай гуьмбет 30 йис идалай вилик Гуниб хуьре хкажайди рикIел хкана.

“30 йис кьван я лацу дурнайрин цIиргъ къвердавай къалин жез. Алай вахтунда Расул Гьамзатован дурнайри вири дуьнья тирвал лув гузва. Чун яшамиш жезвай муракаб девирда “Лацу дурнайри” чи рикIел неинки са Ватандин ЧIехи дяведин йисар, гьакIни алай вахтунда кьиле физвай дявеярни гъизва. Расул Гьамзатован дурнайри вири дуьньядиз ислягьвилихъ эвер гун давамарзава”, - лагьана М.Агьмедова.

Россиядин писателрин Союздин сад лагьай секретарь, Р.Гьамзатован тIварунихъ галай международный премиядин лауреат Геннадий Ивановн гафарай малум хьайивал, “Лацу дурнаяр” “Рекьин тийир полкунихъ” галаз санал Ватандин ЧIехи дяведин йисар чи рикIера хуьзвай кьилин суварар я.

“Чи акьалтзавай несилар Ватандал рикI алайбур я. Абур четин гьар са макъамда Ватан хуьз гьазур тирдахъ зун кIевелай инанмиш я. Заз вири дуьньяда ислягьвал хьана кIанзава. “Лацу дурнаяр” сувари чун сад авунал за дамахзава”, - къейдна Г.Иванова.

Расул Гьамзатован яратмишунрин рекьикай, “Лацу дурнаяр” суварин важиблувиликай митингдин маса иштиракчийрини ихтилатар авуна.

Россиядин ширатдин межлис

8-сентябрдин нянихъ Махачкъалада Ширатдин театрда Россиядин алай аямдин ширатдин межлис кьиле фена. Ана республикадин Кьил Рамазан Абдулатиповани иштиракна.

- Гьамзатован ширатдин йикъар себеб яз Дагъларин уьлкведиз Россиядин машгьур шаирар, гьикаятчияр мугьман жез са шумуд йис я, - къейдна Рамазан Абдулатипова межлис ачухдайла. - Заз къе и мярекатдин вири иштиракчийриз сагьрай лугьуз кIанзава. Расул Гьамзатован яратмишунра ватанпересвили, инсанпересвили кьетIен чка кьазва. “Лацу дурнаяр” сувари и кар нубатдин сеферда успатзава. Дагъустандин халкьдин шаир неинки чIалан бажарагьлу устад, гьакIни халкьдин руьгь, адан деринвал, зурбавал машгьурзавай инсан тир. Ам хьтин шаиррин яратмишунар Дагъустандин халкьдин руьгьдин уьмуьрдин са пай хьун лазим я. Р.Гьамзатован шиирар миллионралди инсанриз чизва. Адан эсерри акьалтзавай несилриз халис ватанпересар, савадлу, медени инсанар хьунихъ, бубайрин адетар рикIелай алуд тавунихъ эвер гузва, абур Дагъустандин, Россиядин аялар тирди мад сеферда рикIел хкизва. Сад хьайила чун чIехи къуват я. Россиядин Федерациядин маса халкьарихъ галаз санал чун Дагъларин уьлкве мадни авадан ийиз алахъда, - лагьана республикадин Кьили.

Ширатдин межлисдин сергьятра аваз Россиядин писателрин Союздин сад лагьай секретарь Геннадий Иванов, яратмишдай тешкилатрин председателар тир Владимир Бояринов (Москва), Рафис Къурбанов (Татарстан), Эрдни Эльдышев (Калмыкия), Владимир Терехин (Калуга), Александр Куприн (Ставрополь) ва хейлин масабур рахана. Ширатдал рикI алай дагъустанвийриз Людмила Щипахинадин, Нина Маркграфан, Нина Поповадин, Валерий Белянскийдин, Муталиб Бикбаеван яратмишунрихъ галаз таниш жедай мумкинвал хьана.

Межлисдин сергьятра аваз иштиракчийрин вилик “Москвада - Лацу дурнаяр” фестиваль арадал гъайи Сергей Соколкин, “Дон” журналдин редактор Виктор Петров, “Москвадин литератор” газетдин редактор Иван Голубничий экъечIна.

Крым Республикадин писателрин Союздин председатель Валерий Басырова Дагъустандин са жерге шаиррив грамотаяр ва Расул Гьамзатован музейдиз савкьат яз суьрет вахкана.

Ихьтин гуьруьшри тупламишзава

Шихмурад ШИХМУРАДОВ

11-сентябрдиз “Чи партия Дагъустан я” агитбригада къадим Дербентдин администрациядин активдихъ, шегьердин агьалийрихъ галаз гуьруьшмиш хьана. Мярекатдилай гуьгъуьниз за адан са шумуд иштиракчидивай чпин фикирар лугьун тIалабна.

Ингье абуру вуч лагьанатIа.

РУСТАМОВ Аслан Жаруфович, Дербент шегьердинни районодин ветеранрин Союздин председатель. - Малум тирвал, ихьтин гуьруьшар фадлай тешкилзамачир. Абур герек ва метлеблу я, гьикI лагьайтIа, ихьтин гуьруьшмишвилери, вилик квай асул месэлайрикай лугьуни общество тупламишзава, меркездин интеллигенциядинни чкайрал активрин, агьалийрин арада алакъалувал мягькемарзава. Трибунадихъ атайбурун рахунрихъ яб акалайла, аквазва хьи, чна сад хьиз фикирзава, чи метлеб сад я: садвал, ислягь, меслятвилин гьалара зегьмет чIугун, яратмишун, вилик квай сечкияр тешкллувилелди кьиле тухун. Мярекат лап хъсанди хьана, зун рази я.

ГЬАМЗАТОВ Султан Гьамзаевич, шегьердин администрациядин жегьилриз талукь политикадин рекьяй отделдин начальник. - Уьлкведи, гьакI адан къакъудиз тежер пай тир чи республикадини алай вахтунда гзаф жавабдар девир кечирмишзава. 18-сентябрдиз РФ-дин Госдумадиз ва РД-дин Халкьдин Собранидиз депутатар хкязава. Вирироссиядин политический партийрин Дагъустанда авай региональный отделенийрин руководителри “За честные выборы” меморандум кьабулунихъ, адал къулар чIугунихъ еке метлеб ава. И документди, агитбригадади, тухвай мярекатди, инанмиш я хьи, агьалияр, сечкичияр активламишда ва, сечкидин участокриз атана, лайихлубуруз сесер гуда.

ШИХРАГЬИМОВ Закир Абдулнасирович, шегьердин администрациядин отделдин пешекар. - Герек тир, метлеблу мярекат кьиле фена. Тупламишвал чаз гьамиша герек я, сечкийрин кампанияда лагьайтIа, - иллаки. Обществодин сагълам къуватар агудунихъ еке метлеб ава. Агитбригадади, къе ина тухвай мярекатди и кардиз мадни къуват гуда. Трибунадихъай рахайбуру и ва я маса кандидат, политический партия патал сес це садани лагьанач, абуру активламиш хьуниз, бейтереф яз, кIвалера ацукь тавуниз, 18-сентябрдиз, сечкидин участокриз атана, гражданвилин буржи тамамаруниз, кар алакьдай, лайихлу кандидатриз сес гуниз эвер гузвай. За гьа икI жедайдак умуд кутазва.

Пулар агакьна

Къагьриман ИБРАГЬИМОВ

2012-йисан октябрдиз Дербент шегьер селдин хура гьатнай. Шегьердиз ва агьалийриз гьич тахьай хьтин чIехи зиянар хьанай. Хьайи зиянрин кьадар виш миллионрив агакьнавай. А вахтунда ганвай зиянрай агьалийрив эвездин пулар вахкудайвал документар гьазуриз кьилдин комиссия тешкилнавай. Федеральный бюджетдай республикадиз селлери гайи зиянар арадай акъудун патал хейлин куьмекар ганай, амма вири шегьерэгьлийрив эвездин пулар тамамвилелди агакьнавачир.

Ингье, гила саки кьуд йис алатайла, дербентвийрив хиве кьунвай эвездин пулар агакьна.

15-сентябрь - Дагъустандин халкьарин Садвилин югъ

Тупламишвал мягькемарзавай сувар

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Дагъустандин халкьарин Садвилин сувар кьетIенди я, вучиз лагьайтIа адахъ чи халкьарин садвал, стхавал, амадагвал, Россия хьтин чIехи государстводин битаввал мадни мягькемардай, тупламишдай бинеяр ава. Мегер идалай важиблу, маналу макьсад ва идалай гуьзел мярекат жедани?!

Къейд авун лазим я хьи, Дагъларин уьлкведин кьилдин республика арадал гъун, адан сергьятар гегьеншарун, Дагъустанда халкьдин майишатдин, яшайишдин жуьреба-жуьре хилер, культура, медицина, спорт вилик тухун патал гзаф кьадар активистри, руководителри зегьмет чIугуна. Дагъларин уьлкведикай къенин хьтин Дагъустан авунин зурба ва важиблу кардик, стха халкьарин векилрихъ галаз, чи ватанэгьлийрини еке пай кутуна. Вириданбур тахьайтIани, лишанлу крарин иесияр хьайи юлдашрин тIварар кьун тавунани жедач. Нажмудин Самурский, Салам Айдунбегов, Абдурагьман Исмаилов, Гьажимет Сафаралиев, Шагьабас Исмаилов, Абдулмуталиб Абилов, Даниял Закержаев... Дагъустан патал Нажмудин Самурскийди чIугур зегьмет иллаки зурбади, рикIелай ракъуриз тежедайди я. Гьайиф хьи, меркезда адаз памятник авач. И синих арадай акъудун герек я.

Дагъвийрин садвилин сифтегьан сувар кьиле фейивал зи рикIел хъсандиз алама. Меркездин Петрдин, Гьамзатован проспектар пайдахри, плакатри безетмишнавай. Куьчейрик булдиз инсанар квай.Шегьердин кьилин майдан кьетIендиз туькIуьрнавай. Юкь амаз вири къерехар республикадин районрин "майданри" кьунвай. Медакадемиядин дараматдин вилик зурба сегьне хкажнавай. Кьуд патахъ музыкадин ван чкIизвай. Районрин "майданар" кардик акатайла, кьилин майдан зуьрнейрин гурлу ва туьнт сесери, макьамри къачуна.

Мегьарамдхуьруьн, Рутул, Табасаран, Агъул, Лак районрин зуьрнечияр, на лугьуди, бягьсина гьатна. Гагь садбуру, гагь масадбуру чи халкьдин кьуьлердай туьнт авазрик кекяна. Зуьрнедин сесер хьайи шегьерэгьлияр кьуд патахъай майдандихъ ахмиш хьана.

Районэгьлияр махачкъалавийриз гъилер ичIи яз мугьман хьанвачир. Милли "майданрихъ" илифзавай шегьерэгьлийриз дагъвийри иситIаяр, афарар, мехкIуьтар, хипен нисияр, кьвечIияр, гузанияр ва маса хуьрекар, емишар, няметар теклифзавай. Кьилинди - вирида рикIивай шадвалзавай, сада-садаз сувар мубаракзавай. Кеферпатанни Кьибледин векилар чеб-чпихъ илифзавай, садбуру масадбурун милли хуьрекар дадмишзавай. Республикадин хейлин районрай ва шегьеррай халкьдин фольклордин манийрин, кьуьлердай коллективар атанвай. Абуру няналди кьилин сегьнедал чпин алакьунар къалурнай. Разивилелди лугьуз кIанзава хьи, гьа и жуьреда, яшлубурун, зегьметдин, дявейрин ветеранрин, жаванрин, жегьилрин иштираквал аваз неинки меркезда, республикадин вири районра, шегьеррани гьар йисуз Садвилин югъ къейдзава.

Дагъларин уьлкведиз атай гьар са мугьман инанмиш жезва, ина уьмуьр, яшайиш четинарзавай шартIар (кьакьан дагълар, дагьарар, дереяр, жуьреба-жуьре чIалар, динар, мишекъатвилер)гьикьван артух ятIани, лап дегь девиррилай дагъвийрихъ садвилин фикир-хиял хьайиди я. Ам экономикадани, политикадани, культурадани авай. Гила ам чаз мадни артух хьана кIанзава.

Яшайишдин муракаб шартIари Дагъустандин халкьариз садаз-садакай куьмек жедай, сад-садалай аслу жедай ва садвал мягькемардай мумкинвал яратмишна. Дагъустандин са пипIе техил, масанра емишар, ципицIар гьасилзавай, дагълара хипехъанвилел, малдарвилел, сеняткарвилел машгъул жезвай. Экономикадин сих алакъайри, культурадин мукьвавили, яшайишдин ва амадагвилин алакъайри тестикьарзавайвал, государстводин къурулушар кардик квачиртIани, политикадин жигьетдай халкьар кьилди-кьилихъ яшамиш жезвайтIани, абуру садрани чпи-чпихъ галаз дявеяр авунач.

Гьа са вахтунда, Дагъустан лугьудай уьлкве хаталувилик акатайла, миллетриз, ханлухриз, кефердиз, кьибледиз тамаш тавуна, вири санал душмандин хуруз къарагъзавай. Гзаф сеферра абуру, чпин садвал, тупламишвал къалуруналди, къецепатан душманар хайи макандай катар хъувуна. Тарихдин гьар са девирди чаз ихьтин агьвалатриз талукь важиблу хейлин мисалар тунва.

Советрин девирда дагъустанвийри уьлкведин амай вири халкьарихъ галаз виликди камар къачуна. Абурун патай лугьуз тежедай хьтин куьмекар агакьай вахтарни гзаф хьана. Залзалаяр хьайи 1966 ва 1970-йисар рикIел хкин. Уьлкведин вири пипIерай эцигунардай материалар, продуктар ва маса шейэр рекье туна. Вишералди устIарри Махачкъалада цIийи поселокар, хуьрера школаяр ва маса дараматар эцигна. Дуствилин, амадагвилин ихьтин алакъаяр чаз исятдани герекзава ва республикадин кьил,гьукумат гьахьтин алакъаяр гегьеншардай рекьерихъ къекъвезва.

Санлай уьлкве вилик финикни дагъустанвийри тIимил пай кутунач. Хейлин дагъустанвияр илимдин, искусстводин, образованидин, спортдин деятелар, военный регьберар, хъсан карчияр, тарифлу духтурар ва государстводин деятелар я. Абуру республикадилай къецени гьуьрмет къазанмишнава. Чи ватандашрин арада 90-далай виниз Советрин Союздин ва Россиядин игитар ава. 22 дагъустанвидикай чи уьлкведин академийрин член-корреспондентар, 18 спортсмендикай Олимпиададин,85-дакай дуьньядин чемпионар хьана. Дагъустанвийри уьлкведин саки вири шегьерра, областра гъакъисагъвилелди, намуслувилелди зегьмет чIугвазва. Дагъустанвийри Ватан кIеве гьатай вахтарани игитвал, викIегьвал къалурна.

1999-йисузни чи ватандашри Россиядин Федерациядин битаввал, садвал хуьнин мураддалди международный террористрин бандайрин гьужумар алудна.

Са рахунни алач, Дагъустан ина яшамиш жезвай виридан умуми кIвал я ва вирида сад хьиз ам хуьнни, яшайишдинни экономикадин жигьетдай абад авун патални зегьмет чIугун лазим я. Гьа икI 18-сентябрдизни сесер гуз сечкидин участокриз фена ва чна жуваз Конституцияди ганвай ихтиярриканй менфят къачуна, властдин законар акъуддай органриз лайихлу ксар хкяна кIанда.

Нубатдин сеферда Садвилин сувар тебрикдайла, РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипова лагьана: "Чи умуми тарихдив пара гьуьрметлувилелди эгечIуналди,баркаллу ва бедбахтвилин вакъиайрикай тарсар къачуналди, чна гьамиша чи улу-бубайрин адетрикай, тежрибадикай менфят къачузва. Ихьтин алакъайри, ерийри чаз миллетрин арада виридалайни къиметлу ивирар тир ислягьвал, меслятвал хуьз куьмек гана. Садвилин югъ - им гьар садаз мад сеферда чи садвал къимет авачир къазанмишун тирди, ам пакдиз хвена кIанзавайди къалурзавай вакъиа я".

Гьахълу гафар, фикирар я. Инанмиш я, абурал гьар са дагъустанвидини къул чIугвада. Эгер гафар лайихлу краралди тестикьарзавачтIа, чка-чкада зегьметчийрив, пешекаррив "жуванбур", "тахайбур" лугьуз эгечIзаватIа, ширин гафарихъ инанмишвал амукьдач. Политикдини, шаирдини, руководителдини, карханадин регьбердини, райондин, шегьердин кьилевайдани, адетдин агьалидини гафар маналу краралди, дуствилин гьакъикъи алакъайралди, кьве терефдизни хийирлу амадагвилелди мягькемарна кIанда. Гьа вахтунда садвални мягькемди, стхавални сихди, дуствални жумартлуди, ачухди жеда. Ша, чна вирида хайи республика ва гьар са дагъустанви патал къени крар ийин.

Дуьньядин къизилдин сес Нарын-къеледа

Къагьриман ИБРАГЬИМОВ

9-сентябрдиз Дербент шегьердин Нарын-къеледа сифте яз операдин музыкадин концерт хьана. Тамашачияр яз иниз неинки дербентвияр, гьакIни шегьеррайни районрай ва маса регионрайни операдин музыкадал рикI алай саки агъзур кас кьван атанвай.

Юлия ПОГОСОВА-ЭМИРГЬАМЗАЕВА

Мугьманрин арада РД-дин Кьилин ва РД-дин Гьукуматдин администрациядин руководитель **И.ЭФЕНДИЕВ**, РД-дин культурадин министр **З.БУТАЕВА**, Дербент шегьердин кьил **М.БАГЛИЕВ**, Россиядин Федерациядин Государстводин Думадин депутат яз къалурнавай кандитат, карчи **Абдулгьамид ЭМИРГЬАМЗАЕВ**, "Сад тир Россия" партиядин Дагъустандин региональный отделенидин членар ва масабур авай. Лагьана кIанда, и концерт тухудай мумкинвал А.Эмиргьамзаева къуьн кутунин нетижа хьана.

Мярекатдин тешкилатчи **"Kastor group"** телекоммуникациядин компания тир.

Мярекат ачухна анал рахай М.Баглиева виридан тIварцIихъ хуш келимаяр ва кьилдин чухсагъул концерт тешкилай А.Эмиргьамзаеваз лагьана.

Концертдин кьилин вакъиа ам хьана хьи, ана Америкада яшамиш жезвай чи ватанэгьли, Кьурагь райондин Гелхенрин хуьряй тир, 2010-йисуз "Америкадин къизилдин сес" конкурсдин гъалибчи, Америкадин хъсан классикадин манидар, гран-придин лауреат **Юлия ПОГОСОВА-ЭМИРГЬАМЗАЕВАДИ** иштиракна.

Эхь, дербентвийриз ва мугьманриз адан лугьунин устадвиликай, гуьзел сесиникай лезет хкуддай мумкинвал хьана.

Концертда гьакIни Санкт-Петербургдин Гьукуматдин Академический Мариинский театрдин солистка **Алия ХАНАГЬМЕДОВАДИ**, са шумуд конкурсрин ("Моряна", "Перепелочка", "Таланты - XXI век", "Искусство XXI века", "Гений XX века") гъалибчи, А.Рубинштейнан тIварунихъ галай вокалистрин V-Международный конкурсдин лауреат Селим Аллагьярова, Дербентдин музучилищедин муаллим **Бятул НАГЪИЕВАДИ** ва Дербентда пайда хьанвай жегьил гъед Айгуьн Абасовади иштиракна.

Концертдин программа рикIи чIугвадай тегьерда туькIуьрнавай. Тамашачийри Россиядин ва къецепатан уьлквейрин композиторрин (Моцартан, Бизедин, Пуччинидин, Альбинонидин, Т.Къулиеван, Муслим Магомаеван репетуардин) ва маса авторрин манийриз яб гана.

- За чи Нарын-къеле ихьтин чIагай концертар тухудай майдандиз элкъуьнал рикIивай дамахзава, шадвалзава, - лагьана журналистрихъ галаз хьайи суьгьбетда З.Бутаевади. - Иниз тIвар-ван авай артистар къвезва, гуьрчег концертар гузва, ина классикадин хъсан авазрин ван чкIизва. Чи ватанэгьли, Юлия Погосова-Эмиргьамзаевадин гуьрчег сес гужлуз кьуд патаз чкIана. Чна фикирзавайвал, Дербентда гележегдани чна ихьтин концертар тухун давам жеда.

Концертдилай гуьгъуьниз чун рахай тамашачийри икI лагьана: "Лап чIехи тир чухсагъул концерт тешкилайбуруз. Им шегьер патал лап еке метлеб авай вакъиа я. И концертдиз килигна чи жегьил несил культурадик шерик жезва. Концертдин гьар са нумра итижлуди тир. ГъакI килигиз ва яб гуз кIан жезвай. Баркалла чи Юлиядиз".

Айгуьн Абасова

Концертдин нумрайрин арада тамашачийри тхэквандодай Олимпиададин чемпион **Радик ИСАЕВ** ва Рио-де-Жанейрода кьиле фейи Олимпиададин къугъунра агалкьунралди экъечIай Дагъустандин маса спортсменарни гьуьрметдалди тебрикна.

КьетIен фестиваль

Низамидин КЪАИНБЕГОВ

И мукьвара Кингисепп шегьерда Ленинградский областдин этнокультурный 3-фестиваль кьиле фена. "Россия - созвучие культур" лишандик кваз тешкилнавай и мярекатда дагъустанвийрини иштиракна. И чIехи фестиваль адан иштиракчияр милли парталар алаз къекъуьнилай башламишна. Дагъустанвияр чи халкьарин милли пек-партал алаз, кьве дестедиз пай хьана, "Дружба" ва "Имамат" ансамблрин худрукар тир Ашрафуддин Мегьдиев ва Нурмегьамед Гьажиев кьиле аваз физвай. Волосовский райондин дестедик чи ватанэгьли, художник-педагог, Россиядин культурадин лайихлу работник Мегьамед Рамазанов квай. ЦIи М.Рамазанов Ленобластдин и райондин "Гьуьрметлу агьали" тIварцIизни лайихлу хьанва.

Губернатор Александр Дрозденкоди виче 140-далай гзаф халкьарин векилар санал яшамиш жезвай Ленинградский областдин виридалайни еке къуват вири миллетар дуствилелди яшамиш хьун тирди къейдна.

- Чна, маса регионрай къвезвай мугьманарни хушвилелди, дуствилелди кьабулзава, - лагьана ада. - Мярекатдин кьилин мурад халкьарин ирс хуьн, арадал хкун, виликди тухун, Россиядин Кеферпатанни РагъакIидай патан агьалийрин руьгьдин садвал мегькемарун я. ЦIинин мярекат - им тIуьн-хъунриз талукь сад лагьай фестиваль я. "Калейдоскоп вкуса" лишандик кваз гьар жуьре халкьарин векилри чпин тIуьнар гьазурнава ва фестивалдин иштиракчийризни тамашачийриз теклифзава.

Мярекатдин иштиракчияр РФ-дин Госдумадин Председатель Сергей Нарышкина, Кеферпатанни РагъакIидай патан федеральный округда РФ-дин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векилдин заместитель Любовь Совершаевади ва масабуру тебрикна.

Гуьгъуьнлай вири халкьари санал туькIуьрнавай концерт гана ва фестивалдин виридалайни гъвечIи иштиракчияр патал мастер-классар тешкилна.

Халкьарин дуствилин музей

ЧИ КОРР.

Общественный милли тешкилатрин меслятдалди Нижний Новгород шегьердин администрацияди Канавинский райондин 52-нумрадин школада Халкьарин дуствилин музей ачухна.

И мярекатда Канавинский райондин кьилин везифаяр тамамарзавай Михаил Шарова, шегьердин Собранидин депутатри, "Дагъустандин халкьарин милли культурадин центр" общественный тешкилатдин ва милли культурадин маса автономийрин векилри иштиракна.

Адетдинди тушир ихьтин музей ачухун ва аялриз кIелунин цIийи йис тебрикайдалай кьулухъ милли руьгьдаллаз концерт кьиле фена. Ана Дагъустандин "Ватан" ансамблдини иштиракна. КIватI хьанвайбуру музейда сейр авуна. Тамашачийриз урус, белорус, эрмени, азербайжан, чувуд, узбек ва маса халкьарин медениятдихъ галаз таниш жедай мумкинвал хьана.

Мугьманриз чи республикадин халкьарин культурадикай, ацукьункъарагъуникай Дагъустандин халкьарин милли культурадин центрадин председатель Алимегьамед Магьсубова суьгьбетна.

Лайихлубур патал сес це

ИНТЕРВЬЮ

Агъариза САИДОВ

Вичин яшинда ада, вичини зарафат кваз лугьузвайвал, Крымни Рим кIвачелай авуна: художник, гьаятрихъ гелкъведайди, пар ялдай фяле, проводник, стропальщик, археолог, къаравул ва муаллим яз кIвалахна. "Журналистика" пешедай Ростовдин госуниверситет акьалтIарайдалай гуьгъуьниз ам "Дагъустан" ГТРК-да корреспондентвиле кьабулна. Ада таъсирлу общественно-политический программаяр бажармишна, ам еке баян гунар арадал гьайи репортажринни документальный фильмайрин автор я. 1998-йисалай ада Кеферпатан Кавказда Сад лагьай каналдин хсуси мухбир яз кIвалахна. Дагъустандани Чечняда кьиле физвай женгинин гьерекатрикай хабардар авуна. Общественно-политический уьмуьрдикай, дагъустанвийрин культурадикайни, адетрикай репортажар гьазурна. Адан фикирарни гафар уьмуьрдин девлетлу тежрибадихъ галаз гьамиша кьазваз хьана, "гафунал кIевивал авун" келима ам патал "баришугъ хьун" келимадилай гзаф важиблу яз хьана. Ам вич кардалди къалурзавай кас я. Террористри Къизлярдал вегьей чIавуз Радуеван бандади кьунвай дишегьлиярни аялар азад хьун патал ам залуквилиз фена. Ам Дагъустандин тарихда аслу тушир журналист "гъиле кьунин" ниятар аваз властди гузвай орденар, медалар ва гьуьрметдин тIварар къачуник хев кутун тавур сад лагьай кас я (республикадин тарихда сифте яз чиновникар адаз награда гунин гьакъиндай гьеле къул чIугунвай ва печатдиз акъуднавай указ къуватдай вегьениз мажбур хьайиди я!) Телевиденидин бине кутур ксар властри гьелелиг агъмишнавачир, гьавиляй журналистди гьич са награда къачунни вич патал мумкин тушир кар яз гьисабна. Гьа икI ада вич адалатсузвилиз акси тирди къалурна.

Машгьур журналист ва общественный деятель, Вирироссиядин халкьдин фронтдин Региональный штабдин член, РФ-дин Государстводин Думадин депутатвиле кандидат Алик АБДУЛГЬАМИДОВАВАЙ къачузвай интервью чна журналистикадин вилик акъвазнавай месэлайрилай гатIунна.

▪ **Куьн уьлкведа журналиствилин виридалайни гьуьндуьр дережадин премия тир Артем Боровикан тIварунихъ галай "Намус. ВикIегьвал. Устадвал" Международный премиядин лауреат хьанвай кас я, вични - кьведра. ВикIегьвал ва пешекарвал къалурунай квез ахтармишунар кьиле тухудай машгьур журналист Юрий Шекочихинан тIварунихъ галай махсус призни ганва. Алай йисуз лагьайтIа, куьн журналиствилин кIвалахрин "Гьакъикъат ва адалатлувал" лишандик кваз кьиле тухузвай Вирироссиядин конкурсдани гъалиб хьана. Куьне Дагъустанда алай вахтунда журналистика авай гьалдиз гьихьтин къимет гузва. Ада общественный гьерекатра гьихьтин чка кьазва?**

- Гьикьван гьайиф къведай кар ятIани, алай макъамда журналистикади гьам чи республикада, гьамни санлай уьлкведа лап агъур вахтар кечирмишзава. Журналистар инсанрин ихтибардай аватзава. Гаф кватай чкадал къейд авун лазим я хьи, идан патахъай и мукьвара Москвада Россиядин журналистрин Союздин нубатдинди тушир Съезд кьиле фидай чIавуз регионрай атанвай чи юлдашрини рикIе тIал аваз лугьузвай. Гьакъикъатда журналистика чиновникрин, олигархрин ва гьар жуьредин криминально-политический дестейрин гъилибандиз элкъвезва. "Чна СМИ-яр нетижалу бизнес-проектриз элкъуьрда" лугьудай келимайрикай далда кьуналди, гьакъикъатда лагьайтIа, чиновникри пресса эзмишзава. Журналистика жуьреба-жуьре дережайрин гьукумдаррин кIвалахдал общественностдин патай гуьзчивалдай важиблу такьат яз амукьзавач. Гьайиф хьи, неинки гьукумди вичи, гьакI къанун-къайда хуьдай органрини гьелелиг прессадиз акъатзамай, пехирар дуьздал акъудзавай макъалайриз талукь яз серенжемар кьабулзавач. Лугьудайвал, Васькади (райондин кьили, министрди ва масабуру) яб акалзава (кIелзава), гьа са вахтунда тIуьнни акъвазарзавач. Еке иштягь аваз незва. Гьайиф хьи, республикада властдин вири дережайрин органрин кIвалах таъсирлу гуьзчивилик квач. Гьавиляй алай вахтунда, зун идахъ инанмиш я, аялрин бахчадин руководителдилай башламишна регионрин кьилерал къведалди чиновникрин жергейра коррупцияди лугьуз тежер гьалда кьил хкажнава, бюджетдин пулариз гъил яргъи ийизва. Намуслу журналистика - им общество патал вичиз къерехдилай килигдай мумкинвал гузвай такьат тирди, чIуру рагъул гуьзгуьйрай жуван гьакъикъи къамат акван тийидайди рикIелай ракъурна виже къведач.**

▪ **Амма икI ятIани, куьне журналистикада кIвалахун давамарзава, хци месэлаяр къарагъарзава, гьахъ-адалат патал женг чIугвазва...**

- Зун журналистикада аваз гзаф вахтар я, адакай зи уьмуьрдин къакъудиз тежер пай хьанва, гьар юкъуз инсанри зун чпин дердийрин патахъай хабардар ийизва, жуван тIем акакьдайвал, мумкинвилериз килигна, зун абуруз куьмек гуз алахъзава. Куьмек тIалабзавайбур гзафни-гзаф ийир-тийир квахьнавай ксар я, гьукумдин къурулушри, къанункъайда хуьдайбуру абурун дердияр туькIуьрзавач. ЦIинин йисуз за вичин пулдин такьатрихъ школадин дарамат эцигун кьетI авур инвестордикай, контролвалдай, гуьзчивалдай органри адаз еке басрухар гузвайдакай кхьенай. Санкт-Петербургда кьиле фейи медиафорумдал за и месэлаяр гьатта Путиназни раиж авунай. Ада республикадин руководствадиз тапшуругъ ганай, амма чи чиновникри а тапшуругъ тамамаруникай кьил къакъудна. Гьар жуьредин себебар жагъуриз. Самурдин надир там тергзавайдакай кхьенвай макъаладини еке баян гунар арадал гьанай: чкадин агьалийри ва экологри наразивалзаватIани, ана чиликай ятар хкудунин гзаф багьаз акъваззавай кIвалахар гъиле кьунва. И кIвалахар, гаф кватай чкадал лугьун, федеральный экологический 0экспертиза авачиз тамамарзава. Кьилиз къай фенвай бязи ксари наразивал къалурзавай агьалияр секинарун патал гьатта армия ишлемишун теклифзава. Алатай асирдин 70-йисара, агьалияр яшамиш жезвай чкаяр селлерикай хуьдайди я лугьуз, къанал эгъуьнуналди, Аграханский заливни гьа саягъда тергнай. А чIавузни са бязи "пешекарри" экологиядик къаришмиш хьуни са зиянни гудач лугьуз общество алакьарунин чалишмишвилер авунай. Амма нетижада къанал яна ва набататринни гьайванрин надир алем тергна. И вагьшивили еке зиянар ганвай залив гилани вичин дуьзгуьн кIалубдиз хтанвач.**

Хци маса месэлаярни ава. Яшайишдин дережа агъуз аватзава, инсанри са гужа-гуж чпин югъ няни ийизва, ЖКХ-дин тарифар лагьайтIа, хкаж жезва. Гуя къуллугъар авунвайди я лугьуз, инсанрал хабар авачир буржар илитIзава. Гьа са вахтунда чиновникри чина тарифар виридалайни агъузбур я лугьузва. Гьа и чIавуз Дагъустанда мажибарни виридалайни агъузбур тирдакай лугьун абурун рикIелай физва. XXI асирда аялар чирвилер къачун патал тевледиз фини республикадин чиновникрал баркалла гъизвани мегер? Мегьарамдхуьруьн райондин Ярагъ-Къазмайрин хуьре школьникри гилани чирвилер гьеле са виш йисан идалай вилик чкадин агьваллу агьалиди вичин малар патал эцигай чкада къачузва. Школьникрин диде-бубайриз ва муаллимриз хганвай кьуру, буш жавабрин чарикай хараяр хьанва. ЦIийи мектеб лагьайтIа, гилани эцигнавач. Прессадиз акъатай зи эхиримжи макъалайрин са бязи темаяр гьа ихьтинбур я.

▪ **Гила Государстводин Думадиз кьиле фидай сечкийрикай рахан. Куьн тIвар "Сад тир Россиядин" партийный сиягьра ава. Дагъустанвийриз куьн республикадин Общественный палатадин активный членрикай сад яз чизва, алай макъамда куьне Вирироссиядин халкьдин фронтдин жергейра аваз кIвалахзава. Виликрай чаз куьн "Сад тир Россия" партиядин терефдаррин жергейра аваз акурди туш эхир?**

- Зун са партиядикни квайди туш. Сечкийриз зун Вирироссиядин халкьдин фронтдин региональный штабдин член яз физвайди я. "Сад тир Россиядин" сиягьра вучиз авайди я?, - лугьузвани куьне. ЦIинин йисуз единороссри виридалайни вилик тежриба тухвана, вахтундилай виликан сечкияр (праймериз) кьиле тухвана. Виликамаз сесер гунин карда зани иштиракна, гьавиляй зун единороссрин сиягьдик кваз сечкийриз физва. Зун патал сечкияр - им яшайишдин жигьетдай кьиле тухузвай нубатдин тежриба я. Им, чир хьана кIанзаватIа, журналистикада лугьун адет хьанвайвал, "кардик кутунваз гуьзчивал авунин" къайдадал элячIун я: за сечкийриз талукь технологияр муькуь терефдихъайни ахтармишзава. Амма, - бирдан! - заз сечкичийри депутатдин мандат ихтибар авуртIа, лугьудайвал, за Думада ацукьна, шалвардин кIан цIурурдач. Уьмуьрдин гьакъикъат за багьа иномаркайрин дакIаррай килигиз чирайди туш, за гьисабзавайвал, за кIватIнавай уьмуьрдин тежриба, зи чирвилер законар акъудунин кIвалахда бакара къведа.

▪ **Гаф кватай чкадал хабар кьан, куьн гьихьтин законрин проектар теклифиз гьазур я? Квез Госдумадин депутатрин ва уьлкведин Гьукуматдин фикир сифте нубатда гьихьтин месэлайрал желб ийиз кIанзава?**

- Сифте нубатда кадрийриз талукь политикада арадал атанвай гьалар дегишарна кIанда. ЧIехи дережадин са чиновник ришвет къачудайла кьур чIавуз чна, ам ихьтин гьуьндуьр дережадин къуллугъдал гьикI эцигай-

ди я лугьуз, тажубвалда. Амма государстводин "РусГидро" корпорациядин кьил Е.Дод вичиз 73 милион манатдин кьадарда аваз артухан премия кхьена лугьуз кьуна. На лугьумир кьван, закондалди адаз 280 миллион манатдин премия гана кIанзавайди тир, ада лагьайтIа, вичиз мадни алава хъувуна - лугьудайвал, кьадарсуз нефс ахъайна. Я тахьайтIа, Сахалиндин губернатордихъ галаз алакъалу, еке ванер акъатай агьвалат къачун. Гаф кватай чкадал къейд ийин, чи республикадани ахьтин "игитар" саки гьар са районда ва ведомствода гьалтун мумкин я. Чи уьлкведа, мисалда лугьузвайвал, "садбуру як квачир шурва незва, муькуьбурун гевгьерар гъвечIибур я". Гьавиляй муниципальный тешкилатрин кьилерилай гатIунна регионрин кьилерал ва федеральный министррал къведалди вири руководителрихъ пешекарвилин виниз тир ерийрилай гъейри, руьгьдин михьи къаматни хьун герек я: абур наркотикрилай аслу ятIа, абурун кьил-кьилел алатIа, нефс къати ятIа ва абуру экстремизмдиз кьил янаватIа, гьа кар чирун патал полиграфдин ва жуьреба-жуьре тестрин куьмекдалди ахтармишун герек я. ИкI хьайила, за умуд кутазвайвал, гьукумдин къурулушра угьрияр, гьарамзадаяр ва бандитар тIимил жеда. Чиновникрин рикIел чеб халкьдин къуллугъда акъвазнавай ксар тирди, гьукумди инсанриз къуллугъ авуна кIанзавайди мукьвал-мукьвал хкана кIанда. Гьелилиг лагьайтIа, халкь чиновникдиз къуллугъдай чкадал гъанва. Месэлаяр гзаф ава, яшайишдин месэлаяр мадни нетижалудаказ гьялун герек я. Ихтилат школаяр, аялрин бахчаяр ва важиблу маса дарматар эцигуникай физва. Муаллимрин, вузрин преподавателрин, духтуррин мажибар агъузбур яз ама…

▪ **И месэлаяр гьялун чарасуз тирдан гъавурда гьатзава, амма пул гьинай къведа? Куьбур популиствилин лозунгар жезвачни? Пулдин еке такьатар герек къведа. Властдин вири дережайрин къурулушри алай вахтунда бюджетрин кьитвилин патахъай шелхвалзава.**

- Варлу ксари чпин девлетрикай халкьдиз пай гудай вахт алукьнава. Парламентди (ва я гьукуматди), кризис яргъал физвайди фикирда кьуналди, "Власть михьи авун" лишандик кваз махсус программа кьабулун герек я. Им Россиядин алай аямдин вилик-кьилик квай ксари алатай асирдин 90-йисара аялрин бахчаяр, школаяр, библиотекаяр, ктабрин туьквенар, культурадин кIвалер гьахъсуздаказ приватизация авунай чпин гунагьар хиве кьун лагьай чIал жеда. За абурувай "еке гуж акьалтна къазанмишай" девлетар вахчун теклифзавач. Къарма-къаришдин а йисара закон къуватда авачиз хьуникай менфят къачуна, вири халкьдин девлетдиз гъил яргъи авур гьар са касди къуй гила чпин хсуси такьатрихъ ватандашриз аялрин бахча ва я тахьайтIа, школа эциграй, халкьдин бурж вахкурай. За фикирзавайвал, им лап адалатлу кар жедай.

Бюджет ахцIурунихъ галаз алакъалу мад са шумуд фикир ава. Гьелбетда, чиновникри, пул бес жезвач лугьуз, гьамиша шел-хвалзавайди я. Аквар гьаларай, доходрал налог вегьинин къайдадик дегишвилер кухтуна кIанда. Вацра 8 агъзур манатдин кьадарда аваз мажиб къачузвай муаллимдини, гьар вацра гъилиз 100 миллион манатдин кьадарда аваз пул къвезвай госкорпорациядин менеджерди налог гьа са жуьреда гун - им адалтлувал я лагьай чIал жезвани мегер?

Рекламадин чIалахъ хьайитIа, чеб гуя халкьдин девлет тир "Газпром", "Роснефть", "Роснано" ва "РусГидро" госкорпорацийрин кIвалахдиз талукь яз парламентди ахтармишун кьиле тухудай вахт фадлай алукьнава. Бес чи миллиардар гьиниз харжзава? Бюджетдал четинвилер ацалтзавайди фикирда кьуналди, за и корпорацийрин вири топ-менеджерриз мукьвал тир пуд йисуз чпи миллион манатралди къачузвай премийрин пулар кесибрин хийирдиз гуьгьуьллудаказ вахкун теклифзава. Им гьакъикъатдани ватанпересвилин кар жедай. Чи уьлкведа саки зур миллиард манатдин кьадарда аваз премияр къачузвай гьар жуьредин "чубайсар", "додар", "додикар" лап гзаф ава. Ахьтин ксари гуьгьуьллудаказ чпин пулар чара авурла, аквар гьаларай, мад са йисан бюджетдиз барабар пул кIватIиз жеда. Эгер чиновникри бюджетдин пулар тIимил чуьнуьхзавайди тиртIа, чи вилик къе гьял тавунвай икьван гзаф месэлаяр акъваздачир. Им якъин кар я.

▪ **Куь фикирар хъсанбур я, амма квез абур уьмуьрдиз бажармишдай мумкинвал бажагьат гуда. Лугьузвайвал, депутатвилин мандатрин кьисмет чIехи кабинетра фадлай гьялнавайди я. Белки халкьди, сечкичийри секинсузвал къалурун герек авач жеди: массовка герек къвезвач жеди...**

- Зи рикIел аламайбурукай виридалайни михьи ва ачух сечкияр 1990-йисуз РСФСР-дин Верховный Советдиз кьиле тухвайбур я. Гуьгъуьнлай административный такьатар кардик кутун, бандитри басрухар гун ва гьар жуьредин "технологияр" илитIун сечкийрин компаниядин къакъудиз тежер паюниз элкъвена. Министрвилин къуллугъар ва парламентда чкаяр хейлин кесерлу дестеяр патал хизандин бизнесдиз элкъвенва, абур несилдилай несилдал агакьарзава. Идан нетижа яз, власть ахлакьсузди хьанва, халкьни политикадикай къерех жезва. Чи обществодин бедбахтвал гьа идакай ибарат я. Исятда арадал атанвай гьалари, гьелбетда гуьгъуьлар шадарзавач. Зани и сечкийрин компаниядин нетижайрик еке умудар кутазвач. Гьа са вахтунда сечкияр - им гьукум цIийи хъийидай гьакъикъи мумкинвал гузвай такьат, халкь бюджетдин пулар чуьнуьхзавайбурукай, гьарамзадайрикай азад ийидай менфятлу къайда я. Эхиримжи хабар кьунрин нетижайри къалурзавайвал, алай вахтунда 64 процент россиявийри чи уьлкведа кьиле физвай крарин патахъай жавабдарвал эсиллагь гьиссзавач, 73 процент ватандашар чпивай уьлкведа авай гьалариз таъсир ийиз жедайдахъ инанмиш туш. За гьисабзавайвал, анжах михьи ва ачух сечкийри инсанриз адалатлувилихъ инанмишвалдай ва уьлкведин гележегдин кьисметдин патахъай жавабдарвал гьиссдай мумкинвал гуда. Чиновникри басрухар гуз хьайитIани, "ккянавайбур" патал ваъ, "жуванбур" патал ваъ, лайихлубур патал сес це. Анжах и саягъда чавай республика тапаррикай, гьиллейрикай , угъривиликай, террордикай азад ийиз жеда. Амма чна сечкийрин вахтунда мад пелешвал къалурайтIа, гьакъикъатдани жуван гележег чи гьиляй акъатда. За зун патал сес гуниз эвер гузвач. Жув патал сес це. Чун ягьсуз ва азгъун нефс авай чиновникрин басрухдикай гьич садани, куьгьне вахтара манийра лугьуз хьайивал, "Я Аллагьди, я пачагьди, я къагьриманди" азаддач.

Чи къаст уьлкве абад авун я

Мегьамед ИБРАГЬИМОВ

7-сентябрдиз КПРФ-дин рескомдин сад лагьай секретарь, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат, РФ-дин Госдумадин депутатвиле кандидат Магьмуд МАГЬМУДОВ Каспийск шегьердин агьалийрихъ галаз гуьруьшмиш хьана. Мярекатда гьакIни КПРФ-дин Каспийск шегьердин сифтегьан отделенидай РД-дин Халкьдин Собранидин депутатарвиле кандидатар яз къалурнавай Мирзехан АЛИХАНОВА, Надират АЛИУСМАНОВАДИ, Жабраил ЖАБРАИЛОВА, Наталья ГЬАЖИЕВАДИ иштиракна.

Магьмуд Магьмудова вичин рахунра КПРФ-дин фракцияди РД-дин Халкьдин Собранида кьиле тухузвай кIвалахдикай, республикадин агьалийрин яшайишдин шартIар хъсанарун патал кьабулзавай серенжемрикай гегьеншдиз суьгьбетна.

Депутатдин фикирдалди, общество кьве патал - девлетлуйризни кесибриз - пай хьун давам жезва. Советрин девирда агъзурралди инсанриз кIвалахдай чкаяр гайи хейлин карханаяр алай вахтунда кьилдин ксарин хсусиятдиз элкъвенва. Абурун кьиле авайбуру уьлкве абад авуникай, халкьдиз яшайишдин къулай шартIар таъминаруникай ерли фикирзавач, кьиле авайди хсуси девлетрин сан артухарун я. Промышленность, хуьруьн майишат яваш камаралди еримлу жезва. Образованидин ва медицинадин хилера пулдихъ тамамарзавай къуллугъар пайда хьанва. Бюджетдал алай къуллугъчийривай чпин зегьметдин гьакъидихъ бегьемдиз хизанар хуьз жезвач...

Магьмуд Магьмудова алай вахтунда республикадин, уьлкведин вилик акъвазнавай хейлин маса месэлаярни къарагъарна.

"Алай вахтунда гьам чи республикада, гьамни Россияда хейлин чилер, менфят къачун тийиз, гадарнава. Советрин девирда Кьиблепатан Дагъустанда гьар жуьредин емишрин багълар авай. Бегьер кIватI хъувунин кIвалахрал школьникар, студентар желбзавай. Къенин юкъуз абур тахьай мисалнава. Республикада консервиярдай 18 завод авай. Алай вахтунда амайди тек сад я - Гергебил райондин Кикуни хуьре. Мукьвара зун и карханадиз мугьман хьанвай. Малум хьайивал, цIинин йисуз Гергебил районда машмаш тарари бегьер гъанач. Амма заводда мижеярни хкудзава, помидоррикай, афнийрикай салатарни гьазурзава, томатарни. За заводдин къуллугъчийривай абуру продукция гьасилзавай суьрсет гьинай гъизватIа жузуна. Тайин хьайивал - Кьиблепатан Дагъустандай. Виликдай Лезгистанда консервиярдай ругуд завод авай, амма къенин юкъуз абурукай садани кIвалахзамач. Эгер абур кардик кухтуртIа, республикадин экономика еримлу жеда. Гьасилзавай суьрсет чкадал гьялдай шартIар тешкилна кIанда. Хиве кьан, 3 йис идалай вилик республикадин кьилиз Рамазан Абдулатипов атайла, Дагъустанда ципицIрин, емишдин багъларин мулкар артухарунин программаяр кьабулнава. Абурукай бязибуру нетижаярни гузва. Амма, винидихъ къейд авурвал, республикада гьасилзавай суьрсет гьялдай карханайрин сан лап тIимил я. Нетижада емишар, майваяр кепекрай маса гуз, Урусатдиз тухузва. И карди республика еримлу хьуниз кьецI гузва…", - лагьана М.Магьмудова.

Депутатди мярекатдин иштиракчийриз КПРФ-дин кьилин программада уьлкве кризисдай аккъудун патал тайинарнавай 10 камуникайни суьгьбетна. Асул гьисабдай абур яшайишдиз, ЖКХ-диз, культурадиз, образованидиз, хатасузвилиз талукьбур я.

- Чи къаст, - къейдна вичин рахунра М.Магьмудова, - уьлкве абад авун я. - И кар кьилиз акъудун патал чахъ пешекарарни ава, къуватарни. За квез виридаз сечкийра активнидаказ иштиракуниз эвер гузва. Квелай уьлкведин гележег аслу я. Куь гьар садан сесини гележегда чи уьмуьр гьихьтинди жедатIа тайинарда, - акьалтIарна вичин суьгьбет М.Магьмудова.

Хийирлу меслятар

Интернетдай гьазурайди - Ирина МУРАДХАНОВА

- *Эгер кIерецар хаз ва я хвехвер акъудиз четинзаватIа, абур са шумуд декьикьада ифенвай духовкадиз вегьейтIа хъсан я.*
- *Хуьрек, кьел кьадардилай гзаф вегьена, уьцIуь хьайи вахтунда, гадариз тади къачумир. Тади гьалда са картуф (ва я са гъапавай дуьгуь) михьна, ам 15 декьикьада ругун хъувун меслят къалурзава.*
- *Емишрал кIватI жедай бицIи тIветIвери бизардай вахтунда, са стакан циз тIимил кьван ичин сирке ва къапар чуьхуьдай затIуникай кьве стIал вегьена, столдин юкьвал эцигайтIа, абур са-сад цин кIаниз яда.*
- *Бананри чрадай вахтунда, ичери хьиз, этилендин газ ахъайда. Нетижада абур фад чIур жез башламишда. Гьавиляй бананар геждалди чIур тахьун патал, сад-садавай къакъудна ва маса емишривай яргъа хвейитIа хъсан я.*
- *Эгер тинидиз хуьрекдин са тIурунавай коньяк ва я ром алава хъувуртIа, чразвай шейэр генани дадлубур жеда. Тини гъилерик кукIун тавун патал, гъилеривай оливкадин гъери гуьцIайтIа хъсан я.*
- *Какаяр тазабур яни, тушни икI ахтармишиз жеда: са банкадиз къайи яд цана, кака аниз явашдиз вегьеда. Эгер кака цин кIаниз ягъайтIа, ам тазади я, винел акьалтайтIа - куьгьнеди.*
- *Эгер картуфар ргазвай циз 2-3 серкин силих вегьейтIа, картуфар генани дадлу жеда. "Оливье" салатдиз картуфар ргазвай вахтунда, циз хуьрекдин са тIуруна авай сирке цайитIа, хъсан я. Ида картуфриз мичIи ранг ягъиз тадач.*
- *ЧичIек ва я серг квай хуьрекар гьазурайдалай гуьгъуьниз, гъилерикай геждалди абурун ни галатдач. Ихьтин вахтунда гъилеривай кьел, ахпа сирке гуьцIа. И кар патал сарарин паста ишлемишайтIани жеда. Нетижада пис ни квахьда.*

“СОЮЗ ТРУДА” адалатлувилин терефдар я

Чи партия сифте нубатда рабочийрин мажибар хкажун, девлетар Россиядин агьалийрин арада адалатлувилелди паюн, агьалийриз гузвай кьезилвилер, пособияр хуьн ва уьлкведин образование, здравоохранение пулсузбур яз тун патал майдандиз экъечІзава. Гьа са вахтунда чна уьлкве патал шей акъудзавай производствойрин ва профсоюзрин ихтиярар гегьеншарунин тереф хуьзва.

Уьлкведа арадал атанвай кьван политический маса партийрилай тафаватлу яз, Вирироссиядин политический “Союз Труда” партиядиз нин итижар хуьн патал женгиник экечІдатІа, хъсандиз чизва. Чи партия арадал гъанвайдини Россиядин аслу тушир профсоюзрин федерация я. Малум тирвал, чи общественный организациядик гзаф кьадарда инсанар акатзава. Чна чилел, карханайра, идарайра зегьмет чІугвазвай кьван ксарин ва абурун хизанрин итижар хуьзва. “Союз Труда” партиядин программада “Социальный государство арадал гъидай 12 кам” разделдай квез виридан умуми бахтлувиликай ва абадвиликай цІалцІам, кьуру гафар жагъидач. Чна гьакъикъи крарикай, Россия кІевяй акъуддай, гьа гьисабдай яз Дагъустандин месэлайрикайни лугьузва.

Партиядин программадин бинеда ихьтин истемишунарни ава:

- ***зегьметдин*** *гьакъидин агъа кІанин кьадар яшамиш хьун патал чарасуз герек дережадив агакьардайвал, яни 1,5 сеферда артухарин;*
- ***налогар*** *гунин цІийи къайдаяр ишлемишин, яни девлетлуйри тІимил мажиб къачузвайбурулай тафаватлу яз гзаф налогар гудайвал. Зегьметдин гьакъидин агъа кІанин кьадар мажибар къачузвайбур налогрикай азад ийин;*
- ***федеральный*** *дережада аваз мажибар тайинарунин къайдаяр дегишарин. Государстводин компанийрин кьиле авайбуру вацра 3-4 миллион манат мажиб къачудайла, зегьметдин гьакъидин агъа кІанин кьадар 7500 манатдиз барабар хьун гьич дуьз туш;*
- ***акционерриз*** *алава пулар (дивидендар) анжах бюджетникрин мажибар хкажайдалай гуьгъуьниз гудайвал ийин;*
- ***кІвалахзавайбуруз*** *вахт-вахтунда мажибар гун тавуна буржар арадал гъизвай карханайрин руководителрин хиве жавабдарвал тван ва буржарни гьабурун гьисабдай вахкудайвал ийин;*
- ***федеральный*** *дережада аваз вузра, техникумра кІелзавайбурун стипендияр хкажун, абур пулсуз общежитийралди таъминарун истемишда;*
- ***гъвечІи*** *ва юкьван бизнесдал машгъул жезвайбурувай къачузвай налогрин кьадарар тІимиларун лазим я. Гьа са вахтунда абур куьтягь тежедай ахтармишунрикайни азадна кІанда.*

“Союз Труда” партиядин программада Россиядин промышленность вилик тухунин, профсоюзрин ихтиярар гегьеншарунин гьакъиндайни разделар ава.

Адалатлу государствода зегьмет чІугвазвай кас къекъверагдиз элкъуьрун лазим туш, гьисабзава “Союз Труда” партиядин активистри. Гьар са агьалидин лайихлувили уьлкведин авторитет мягькемарзава.

Конституцияда къейднавайвал, Россия инсанриз азад ихтиярар ганвай ва абуруз яшайишдин, уьмуьрдин лайихлу шартІар таъминарзавай, сиясатдал амалзавай социальный государство я. Гьакъикъатда лагьайтІа, икІ жезвач. Эхиримжи цІуд йисара уьлкведа зегьмет чІугвазвай агъзурралди инсанар чпи къазанмишзавай мажибди тухарзавач. И месэла иллаки Дагъустандин зегьметчийриз талукь я, вучиз лагьайтІа Дагъларин уьлкведин муаллимри, духтурри, культурадин, искусстводин работникри Россиядин хейлин регионра зегьмет чІугвазвай гьа ихьтин пешекаррилай кьве сеферда тІимил мажиб къачузва. Ида яшайишдин хиле татугай садаз-сад такІан хьунин гьалар арадал гъизва. Ихьтин тафаватлувилери Россиядин садвилизни кьецІ гун мумкин я.

“Союз Труда” партияди гъвечІи мажибар, стипендияр, пенсияр ва пособияр къачузвай агьалийри, образованидин, медицинадин коммунальный къуллугърай къачузвай пулар датІана хкажуникди кефияр хазвай инсанри чпин тереф хуьдайдахъ инанмишвалзава. Аквазвайвал, гьукуматди бюджетдин месэлаяр кесиб ва юкьван классдин зегьметчийрин гьисабдай гьялзава. Гьа са вахтунда зурба доходар къачузвай бизнесменар, олигархар секиндиз тазва.

“Союз Труда” партия, республикадин профсоюзар гьамиша зегьметчи инсанрин патал ала, абуруз чи ракІарарни гьамиша ачух я. Вичин ихтиярар чІурзавай гьар са касдиз чун куьмекни гуз гьазур я. Эгер квез вахтунда мажиб гузвачтІа, зегьметдин гьакъидин агъа кІанин кьадардилай тІимил мажиб къачузватІа, коллективный договорра куь итижар хуьзвачтІа, яшайишдин жигьетдай кІевера гьатнаватІа, чи юристри квез гьамиша пулсуз куьмек гуда.

Чаз уьлкведин ва Дагъустандин четин месэлайрикай неинки хабар ава, чахъ абур гьялдай рекьерни ава. Чна гзаф сеферра государстводин властдин органра, образованидин, медицинадин ва маса хилера арадал атанвай коррупция тергдай теклифар ганай. Гьайиф хьи, гьукумдин кьиле авайбуру абурукай менфят къачузвач. И месэлаяр гьялун патал чахъ республикадин парламентда жуван фракция хьана кІанзава. Гьавиляй чна сечкийрани иштиракзава.

Зегьметчи инсанрин тереф хвена кІанзавай гьар сада бюллетенда ✓ 7-нумрадал алай “Союз Труда” партиядиз сес це

Россия кІвачел ахкьалдарунин партия

ГЬУЬРМЕТЛУ СЕЧКИЧИЯР!
ЗИ АЗИЗ ВАТАНЭГЬЛИЯР!

Чун зурба Ватандин девлетлубурукай сад тир регионда яшамиш жезва ва ина чна гьакъисагъвилелди зегьметни чІугвазва. Чи республика тІебиатдин ресурсралди девлетлу я. Виридалайни кьилин ва важиблу чи ресурс - им Дагъларин уьлкведин агьалияр я. Чи арада бажарагълу, савадлу, еке чирвилер авай инсанар, вини дережадин пешекарар, чпин мурадар кьилиз акъуддай къастар авай ксар пара я.

ИкІ *хьайила вучиз чун кесибдаказ яшамиш жезва?*

Вучиз *чи жегьилривай чкадал чпиз кІвалах жагъуриз жезвач?*

Вучиз *виликдай багълари цуьк акъуднавай, никІера техилди лепе гузвай чкаяр къе къалгъанар акъатна ава?*

Вучиз *республикада ва гьакІ чи райондани сад-садан гуьгъуьналлаз агъзурралди инсанри кІвалахзавай карханаяр агална?*

Вучиз *чи республикада ва чи районда чилел зегьмет чІугвазвай салар банривай, багъманчийривай, лежберривай, малдарривай чпи гьасилзавай шей базарра маса гуз жезвач?*

Вучиз *вуз кутягьна кеспи къачунвай ксаривай кІвалах жагъуриз жезвач?*

Вучиз *абурухъ чпиз хсуси кІвалер, цІийи автомашинар ва маса яшайишда герек къвезвай шейэр маса къачудай мумкинвилер авач?*

Вучиз *йисаралди чи гьаятар, кІвалер, куьчеяр, рекьер ремонтзавач?*

И ва гьакІ маса суалризни жаваб гун регьят я.

Вучиз лагьайтІа, къад йис идалай вилик вучиз ятІани инсанри хушдиз кьабулай “демократия”, “гласность”, “перестройка” цІалцІам гафар тикраризавай лагълагъчийрихъ чун агъуна ва абурун гъиле государствони, гьукумни туна. Власть гъиле гьатай “демократрин” рикІелай чпи халкьдиз хиве кьур крарни алатна. Абуру гьукум чпин хсуси итижар патал ишлемишзава. И чІуру гьал алай вахтундани давам жезва.

Ихьтин татугай гьерекатрал, алакъайрал эхир эцигун лазим я. И кар патални чун, зегьметчи халкьар, сад хьана кІанда. Уьлкведа къайда, низам тун, зегьметчи инсанрин ихтиярар хуьн патал республикани, чи чІехи уьлквени вилик фидай, халкьарин яшайишдин шартІар хъсанардай са жерге серенжемар кьабулун герек я.

Сифте нубатдани гьар са касди вичелай гатІунун герек я.

Гьуьрметлу сечкичияр! Чаз къе дуьшуьшдин, инсанриз хиве кьаз, крар бажармиш тийизвай, анжах чпин хсуси итижрикай фикирзавай, сечкичийрин дердийрикай гьич хабарни авачир ксариз сес гудай ихтияр авач. Ша, чна и сеферда хьайитІани, 18-сентябрдиз сечкийрин участокриз фена, халкьдин тІал алай месэлаяр чизвай ва адаз куьмек гуз алакьдай инсанриз сес гун.

Россия кІвачел ахкьалдарунин партиядин патай Дагъустан Республикадин Халкьдин Собранидин депутатвиле кандидат Фикрет КЪАРИБОВ

Мисри Абдулашимович ТАРИВЕРДИЕВ 1962-йисан 17-августдиз Хасавюрт райондин Къурушрин хуьре дидедиз хьана. 1980-йисуз Къурушрин юкьван мектеб акьалтІарайдалай кьулухъ ам Армавирдин юридический техникумдик экечІна. 1983-йисан июндин вацра техникум куьтягьайдалай кьулухъ Советрин Армиядин жергейриз къуллугъиз фена. Армиядилай гуьгъуьниз Хасавюрт райондин комсомолрин тешкилатдин теклифдалди Мисри Таривердиева Дагъустан АССР-дин МВД-да кІвалахиз гатІунна.

Чешнелудаказ кІвалахунай 1990-йисуз М.Таривердиев транспортдин къенепатан крарин рекьяй Кеферпатан Кавказдин Управленидиз (СК УВДТ) хкана.

И идарада М.Таривердиева жуьреба-жуьре къуллугърал зегьмет чІугуна. Адакай общественный хатасузвилин милициядин начальник, транспортдин къенепатан крарин рекьяй Махачкъалада авай линейный управленидин начальникдин заместитель хьана. Къуллугъдин рекье ам полициядин полковникдин дережадив агакьна. Ада академияни акьалтІарнава.

Чечнядин вакъиайрин вахтунда Таривердиева сводный дестедиз регьбервал гана. Ам Чечен Республикадин Гудермес шегьерда виридалайни хаталу участокра хьана.

М.Таривердиев гьар жуьредин дережадин 12 медалдин, Россиядин МВД-ди, СК-дин УВДТ-ди ганвай хейлин грамотайрин сагьиб я. Ам къени инсан ва чешнелу хизандин кьил я. Къуллугъдин рекье ада вичин везифаяр намуслудаказ тамамарна.

М.Таривердиев датІана халкьдин юкьва ава. Ада агьалийрик къалабулух кутазвай месэлаяр къарагъарзава, жемятдихъ гьихьтин рекьерай игьтияжар аватІа ахтармишзава ва мумкинвилерикай менфят къачуна, куьмекар гузва.

Ихьтин дуьшуьшар адан уьмуьрда садни-кьвед хьанач. Абурал гегьеншдиз акъвазунин игьтияж авач, гьикІ лагьайтІа адан къайгъударвилерикай халкьдиз фадлай хабар ава. Гьавиляй адахъ хуьруьнвийрин арада, Дагъустанда, Кеферпатан Кавказда еке гьуьрмет, авторитет ава.

Алакьунар авай, бажарагълу тешкилатчи, гьар са месэладив пешекарвилелди эгечІзавай, уьмуьрдин тежриба ва дерин чирвилер авай Мисри Таривердиев РД-дин Халкьдин Собранидин депутат хьуниз лайихлу инсан я.

Сечкийрин бюллетенда “Россия кІвачел ахкьалдарунин партия” 3-чкадал (✓ 3) ала

(Агитациядин материалриз гьакъисуз чка чара авунва)

Агитбригада - сечкичийриз мугьманвиле

Чи партия Дагъустан я

Шихмурад ШИХМУРАДОВ,
Эмираслан ШЕРИФАЛИЕВ,
Жасмина САИДОВА

Дагъустан Республикадин властдин органрин, яратмишдай союзрин, муниципалитетрин векилрикай ибарат агитбригадаяр республикадин районриз ва шегьерриз фена. Абуру алай йисан 18-сентябрдиз РФ-дин Госдумадиз ва РД-дин Халкьдин Собранидиз депутатар хкядай сечкийра гзаф кьадар агьалийри иштиракун патал таблигъатдин кІвалах тухвана.

Кьиблепатан Дагъустандиз фейи агитбригада **Усугъчай хуьре Докъузпара райондин кьил Керимхан АБАСОВА ва районэгьлийри къаршиламишна**. Администрациядин актовый залда кьиле фейи гуьруьшдал К.Абасова кІватІ хьанвайбуруз агитбригада атунин макьсаддикай лагьана. Агитбригада са гьихьтин ятІани партиядиз сесер гун тІалабзавач. Кьилинди, 18-сентябрдиз кьиле фидай сечкийра жезмай кьван гзаф агьалийри иштиракун, чпин гражданвилин буржи кьилиз акъудун ва чпиз хуш партиядиз ва я кандидатдиз сес гун лазим тирди къейднзава.

КІватІ хьанвайбурухъ элкъвена рахай "Лезги газетдин" кьилин редактордин заместитель Ш.Шихмурадова дагълух хуьрер хуьнин ва вилик тухунин, Россияда ва Дагъустанда яшайишдинни экономикадин жигьетдай жезвай дегишвилерин, сечкияр адалатлувилелди, михьидаказ кьиле тухунин ва политический партийрин векилри сада-садаз гьуьрмет авунин, законодательстводин нормайрал амал авунин гьакъиндай лагьана. Гьа са вахтунда ада кІватІ хьанвайбуруз 2017-йис патал "Лезги газет" кхьинизни эвер гана.

Сечкияр михьивилелди тухунин метлебдикай "Ахцегь район кІвачел ахкьалдарун" АНО-дин президент **Къардаш МАМАЛИЕВА**, "Дагъустан" журналдин кьилин редактордин заместитель **Эдуард ЭМИРОВА**, РД-дин милли политикадин рекьяй министрдин заместитель **Арсен МАГЬМУДОВА** ва мсб. лагьана.

Мярекатдин эхирдай кІватІ хьанвайбур ашукь Шемшира манийралди шадарна.

* * *

8-СЕНТЯБРДИЗ агитбригада Мегьарамдхуьруьн райондиз мугьман хьана. Райондин Россиядин халкьарин адетрин культурадин центр агьалийрив ацІанвай. И гуьруьшда Мегьарамдхуьруьн райондин кьил **Фарид АГЬМЕДОВА**, райондин депутатрин Собранидин председатель **Абубакар ХАНМЕГЬАМЕДОВА**, Общественный палатадин председатель **Агьадаш НАГЬМЕТУЛАЕВА**, РФ-дин Государстводин Думадин депутатвиле кандидат **Абдулгьамид ЭМИРГЬАМЗАЕВА**, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат **Тимур ГУСАЕВА,** "Дагъустан" журналдин кьилин редактордин заместитель **Наида ХАСПУЛАТОВАДИ** ва масабуру иштиракна.

- Чун къе инал са гьи ятІани партиядиз, кандидатдиз сес це лугьуз кІватІ хьанвайди туш, - лагьана Ф.Агьмедова. - Чна РД-дин Кьил Рамазан Абдулатипован "Чи партия Дагъустан я" лозунгдин тереф хуьн патал чи гаф лугьузва. Сечкийра иштиракун агьалийриз Конституцияди ганвай гьакъикъи ихтияр я. Адакай тамамвилелди менфятни къачун герек я. Анжах гьа и вахтунда чавай чи фикиррин, къастарин эмир властдин органра авай инсанрив агакьариз жеда. Гьа им демократияни я.

Агъадаш Нагьметулаева кІватІ хьанвайбуруз ихьтин важиблу макъамра жавабдарлу хьана кІанзавайдакай лагьана. Сечкийрин сад тир югъ уьлкве патал важиблуди я. Депутатар хьун патал 30 партияди, 100 агъзурдав агакьна кандидатри женг чІугвазва. Сечкичийрин буржи абурукай властдин законодательстводин органриз виридалайни лайихлубур хкягъун я.

Сечкийра иштиракунин, талукь кандидатдиз, партиядиз сес гунин, хсуси гаф лугьуналди уьлкведин сиясатдин месэлайрик жуван пай кутунин гьакъиндай Гъепцегьрин юкьван школадин урус чІалании литературадин муаллим **Наида МЕГЬАМЕДРАСУЛОВАДИ**, "Адалатлу Россия" политпартиядин Мегьарамдхуьруьн отделенидин руководитель **Мадрид МЕГЬАМЕДОВА**, РФ-дин компартиядин Мегьарамдхуьруьн отделенидин сад лагьай секретарь **Зейдулагь МУРСАЛОВА**, **Н.ХАСПУЛАТОВАДИ, Т.ГУСАЕВА** лагьана.

Эхирдай Фарид Агьмедова райондиз жуьреба-жуьре рекьерай куьмекар гузвай республикадин гьакимриз сагърай лагьана.

Агитбригададинни сечкичийрин гуьруьш Мегьарамдхуьруьн райондин Россиядин халкьарин адетрин культурадин центрадин гьевескар артистри еке концерт гуналди акьалтІна.

* * *

9-СЕНТЯБРДИЗ агитбригада Хив районда авай. Администрациядин актовый залда муниципальный властдин векилар, образованидин, культурадин, здравоохраненидин работникар, жегьилрин ва общественный тешкилатрин векилар ва журналистар кІватІ хьанвай. Абур райондин кьил **Бейдуллагь МИРЗОЕВА** тебрикна.

Мярекатдал агитбригададин векил, РД-дин Кьилин уполномоченный, РД-дин финансрин министрдин заместитель **Т.РАСУЛОВ**, агитбригададин руководитель, РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин Администрациядин къенепатан политикадин рекьяй Управленидин къуллугъчи **М.МЕГЬАМЕДОВ**, "Лезги газетдин" кьилин редактордин заместитель **Ш.ШИХМУРАДОВ**, урус чІалал кхьизвай журналистрин международный ассоциациядин член **С.КАСИМОВ**, райондин общественный палатадин председатель **Б.БЕГОВ**, КПРФ-дин чкадин отделенидин секретарь **М.МЕГЬАМЕДОВ**, Госдумадин депутатвиле кандидат **М.АСЛАНОВ** рахана.

Абуру кьилинди Дагъустандин халкьарин тупламишвал, 18-сентябрдиз сечкидин участокриз атун, лайихлу кандидатриз сесер гун, сечкийрин кампания тешкилувилелди кьиле тухун тирди къейдна.

* * *

11-СЕНТЯБРЬ. "Чи партия Дагъустан я" агитбригада Дербент райондизни къадим шегьердиз фенвай. Мамедкъала посёлокда Ш.Алиеван тІварунихъ галай совхоздин актовый залда райондин кьил **М.ЖЕЛИЛОВА** кІватІ хьанвайбур тебрикна. РД-дин юстициядин министр **Х.ПАШАБЕГОВА** сечкийрикай, политический партийрикай ва депутатарвиле кандидатрикай куьрелди лагьана.

Мярекатдал вилик квай сечкийрин кампаниядин важиблувиликай, уьлкведа ва чи республикада яшайишдинни экономикадин рекьяй хьанвай хъсан дегишвилерикай, агьалияр активламиш хьун лазим тирдакай, республика цуьк акъудзавай крайдиз элкъуьн патал вирида намуслувилелди зегьмет чІугуна кІанзавайдакай лагьана, 18-сентябрдиз депутатарвиле кар алакьдай, лайихлу ксар хкягъуниз эвер гана.

* * *

ГЬА И ЮКЪУЗ къадим Дербентдин аялринни жаванрин яратмишунрин Дворецда гзаф инсанар кІватІ хьанвай. Шегьердин кьил **М. БАГЛИЕВА** къазанмишнавай агалкьунрикай, эхиримжи йисара шегьердин акунар дегишарунал гьайи эцигунрикай суьгьбетна ва гележегдин планрикайни лагьана. Ада къейдна хьи, къенин мярекатдин метлеб и ва я маса кандидат, политический партия патал агитация тухун ваъ, гьар са агьалиди, сечкидин участокриз атана, чпин гражданвилин буржи тамамаруниз, кандидатрикай лайихлубуруз сесер гуниз эвер гун я.

Трибунадихъ атай РД-дин хуьруьн майишатдин ва суьрсетдин министр **М.ВЕЛИМУРАДОВА** сечкийра иштиракун неинки Конституцияда къалурнавай ихтияр, гьакІни гьар са дагъустанвидин гражданвилин буржи тирди къейдна. Бейтереф тахьана, сечкидин участокдиз атана, активвилелди лайихлу ксариз сес гунилай гьам уьлкведин, гьамни чи республикадин гележег аслу тирди рикІел хкана.

* * *

13-СЕНТЯБРДИЗ агитбригада Дагъустандин Огни шегьердин культурадин Дворецда активдихъ ва агьалийрихъ галаз гуьруьшмиш хьана. Делегациядик РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель, экономикадин ва территорияр вилик тухунин министр Р.Юсуфов, РД-дин Кьилин ва Гьукуматдин Администрациядин къенепатан политикадин рекьяй Управленидин къуллугъчи **М.МЕГЬАМЕДОВ**, РД-дин Кьилин патав гвай ихтибарлу ксарин Советдин член **Гь.АЗИЗОВА**, ЮТО-да РД-дин Кьилин патай тамам ихтиярар ганвай векилдин заместитель **А.АЮБОВА**, "Лезги газетдин" кьилин редактордин заместитель **Ш.ШИХМУРАДОВ**, и газетдин политикадин отделдин корреспондент **З.БАБАЕВА** ва масабур квай.

Агитбригададин векилар сифте шегьердин кьил **З.ГЬАШИМОВАХЪ** ва гьакІни администрациядин къуллугъчийрихъ галаз гуьруьшмиш хьана, абурун арада шегьердикай, адан вилик акъвазнавай месэлайрикай суьгьбет кьиле фена. Ахпа абур Дагъустандин государственный тарихдинни архитектурадин ва край чирдай музейдин Дагъустандин Огни шегьерда авай филиалдин экспонатрихъ галаз таниш хьана.

Культурадин Дворецдин гегьенш залда шегьердин активистар, зегьметчи коллективрин, тешкилатрин, идарайрин,муниципальный властдин, политпартийрин региональный отделенийрин, Общественный палатадин, агъсакъалрин Советдин ва СМИ-рин векилар кІватІ хьанвай.

Сифте гаф шегьердин кьил З.Гьашимов рахана ва ада агитбригададин членар тебрикна.

Мярекатдал рахай Р.Юсуфова эхиримжи вахтара Дагогнидин активдихъ галаз мукьвал-мукьвал гуьруьшмишвилер жезвайди, анрал важиблу месэлаяр къарагъарзавайди къейдна, кІватІ хьанвайбурун фикир сечкийра активвилелди иштиракунал желбна.

Гь.Азизовади виридаз жавабдарвал аннамишуниз - 18-сентябрдиз сечкийрин участокриз атуниз эвер гана. Мярекатдал гьакІни циркинин искусствойрин школадин директор К.Къурбанов, "Лезги газетдин" кьилин редактордин заместитель Ш.Шихмурадов, Дагогни шегьердин общественный палатадин председатель Х.Шихкеримов, шегьердин общественностдин векил С.Фатуллаева ва масабур рахана.

Гуьруьшдин нетижаяр кьур З.Гьашимова вири шегьерагьлийриз 18-сентябрдиз сечкидин участокриз атуниз, лайихлу ксариз сес гуниз эвер гана ва гьакІни виридаз Дагъустандин халкьарин садвилин югъ мубаракна.

Дараматдин вилик РД-дин культурадин министерстводи, РДНТ-дини ЦТК-ди саналди тешкилнавай еке концерт гана.

Къуй абад хьурай чи уьлкве ва адан къакъудиз тежер пай тир Дагъустан!

Тамухъандихъ галаз суьгьбет

Къадирлудаказ эгечIин

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Тамарин къуллугъчийрин югъ - им Россияда гьар йисан сентябрдин пуд лагьай гьяддин юкъуз къейдзавай пешекарвилин сувар я, цIи ам 18 сентябрдал ацалтнава. Чпин уьмуьр ва къуват тамарин девлетар, тIебиат хуьнин баркаллу кардиз бахшнавай къуллугъчийриз чпин сувар гурлудаказ къейдун хъсан адет хьанва.

И мукьва чун Рутул райондин Ихрекрин хуьре "Магарамкентское лесничество" ГКУ-дин инспектор, тIебиат хуьнин зурба женгчи Магьмуд МАГЬМУДОВАХЪ галаз гуьруьш хьана.

Къейдин, Кьиблепатан Дагъустандин маса районрилай тафаватлу яз, Рутул районда 800 агъзур гектардив агакьна какахьай жинсин тарарин тамар ава. Самур вацIун кьилера, кьакьан дагъларин чинар Кохан нарат тарар, Литвинован, Радде ва маса жинсерин верхи тарар, Траутфетеран гъверцин тарар, рагъэкъечIдай патан мегъуьн тарар, тараз ухшар лещина ва кьит маса тарарини кул-кусри кьунва. Къветерикайни къуьрерикай, сикIерикай стIун рахадач, кьакьан дагъларин свалрихъни лекьерихъ, сувун яцарихъ, тамара жанавуррихъни северихъ галаз инра ара-ара инсанар сад-садал гьалтзава. Форелар квай гурлу вацIаринни къайи булахрин, кьакьан чарчарринни шагькинарун, залан тахсиркарвилер авун гьикьван пис кар ятIа аннамиша садра, - гьавурда акьадайвал айгьамдин тегьерда суьгьбетзава тамухъанди. - Тербиядин, эдеб-ахлакьдин манадин ихтибарлу суьгьбетар за ара-ара мектебрин коллективра, кимерал, гьакI общественный маса чкайрани ийизва. Тар-там, чун элкъуьрна кьунвай тIебиат, ватан, умуми кIвал хуьн виридаз талукь кар я. Амма, гьайиф хьи, пара вахтара чун и кардив къайгъусузвилелди эгечIзава. Фикир ая садра, 2012-йисуз чи уьлкведа инсандин тахсир аваз 10 миллион гектардилай виниз тамар канва. Им Португалия ва я Австрия хьтин уьлквейрилай чIехи майданар я. Анра тамар кухтун патал цIуд йисар герек я.

КУЬРУЬ КЪЕЙД.

Уьмуьрлух тамухъанвиле кIвалахиз хьайи буба Къурбанмегьамедан теклифдалди Магьмуда, 9-класс акьалтIарна, Кьасумхуьруьн лесхоздин Рутул райондин лесничествода тамухъанвал авуна. Армияда къуллугъ авурдалай кьулухъ, пешекарвилин махсус чирвилер къачун патал Свердловск шегьерда тамарин майишатдин техникум куьтягьна, вичин вири такьат-чирвал дагълух тамарин чан алай ва алачир тIебиат хуьниз гана. Гьа са вахтунда (1982-1994-йисар) Рутул РОВД-да старший участковый инспекторвиле къуллугъна. 1994-йисуз милициядин капитан (адан гьакъисагъ зегьмет РСФСР-дин Верховный Советдин ва МВД-дин гьуьрметдин грамотайралди къейдна) лайихлу пенсиядиз экъечIна, куьнуьчивилелни багъманчивилел машгъул жезва. Гила, 2016-йисан мартдилай, "Магарамкентское лесничество" ГКУ-дин инспектор я. Халкьдин арада Магьмуд Къурбанмегьамедовичаз кьетIен гьуьрмет ава ва, "дередин жанавур лугьуз" (галатун тийижиз, суткада ирид чIурал-хуьрел элкъведайвиляй, адаз гьуьрметдивди гьакI лугьузва), мукьувай чидай ксари адал дамахзава.

- ГьикI ятIани 1982-йисуз зун куьнуьяр гваз Ихрекрин чIурариз акъатна. Авайвал лагьайтIа, гьанани куьнуьяр эцигнавайбур пара аваз, абуру зун кьабулнач. Куьнуьяр авай машинни гваз Ихрекрин дередай эхкъечIдайла, Магьмуд стха гьалтда. А макъамда ам Рутул РОВД-да участковый инспектор тир. Месэладин гъавурда акьур ада, машин элкъуьр хъийиз туна, куьнуьяр вичин къуншидаллай вахан кIвалин къавал эцигна,- Магьмудакай ихтилат кватайла гьуьрметдивди рикIел хкизва адан дуст, Ахцегь райондин агъсакъалрин Советдин председатель Къеземет Къеземетова.

- Вучиз яшлу кьилихъ зун мад тамухъанвиле кIвалахал хъфена лагьайтIа, кар икI хьана, - дустарихъ галаз цуьквед сувал ацукьна, виртIедихъ галаз дарман векьерин чай хъваз, суьгьбетзава ада.

- Я чан стха, Магьмуд, ни хьайитIани гьайванрал яракь хкажиз, квайни квай тар атIуз, там кьацIуриз, мад икI жеч хьи. Ша, чна ина са къайда тван, - лугьуз, са юкъуз зи патав Мегьарамдхуьруьн лесничествадин регьбер Бадрудин Жафаров атана. Ихьтин татугайвилер акваз, жуван рикIни кузва эхир. Аллагьдиз шукур хьуй, чанда къуватни ама, куьрелди, зун рази хьана. Жедачир, нагагь Бадрудин дуьзгуьн, михьи кас туширтIа. Тамухъанвилиз бахшай 25 йисан къене за 5 директордихъ галаз кIвалахна, амма Бадрудин стха хьтин вичин гафунин иеси тир, нефс вилик квачир, тIебиат хуьнал гьакьван рикI алай ва гъиле кьур кар бажармишиз алакьдай маса директор заз акунач.

Надир там хуьнин мураддалди, Бадрудин стхади, хиве кьурвал, са куьруь вахтунда Рутул райондиз 500 кубометр (5 кубометр кIарас авай са машин12 агъзур манатдай) хъуьтIуьз кудай кIарасар ракъурна ва жемятдиз тамарай кIарас атIудай махсус чкаяр къалурна. Нетижада районда там тергунин къайдасузвилел эхир эцигна. Асантдаказ кудайди гъиле гьатай районэгьлийри (дагълух хуьрера инсанарни къвердавай тIимил жезва ва амайбуруни кIарасдихъ галаз, къванцин цIивин кузва) адаз чухсагъул лугьузва. Зурба ватанеперес ва тешкилатчи Бадрудин стхадихъ галаз кIвалахиз заз гьакьван хуш я. Тамухъанриз лазим яракьар ганва, абур вахт-вахтунда махсус парталралдини герек алатралди таъминарзава, цIаяр кьун мумкин тир гатун зегьем вахтунда трактор тайинарнава ва икI мад. Виликрай ибур гьич акур крар туш.

вар квай михьи гьавадин дагълух гуьзел тIебиатди инсан гьейранарзава. ГьикI кIан жедач ва хуьдач кьван дагълух тIебиатдин и гуьзелвал, девлет?

- Там - им чан алай надир алем, пара гьайванриз, къушариз, гьашаратриз, гьакI набататриз хайи кIвал я. Чун лагьайтIа, гьабуруз мугьманвиле къвезва. Урус мисалда лугьурвал, "чарадан кIвализ жуван къайдаяр гваз фин", артухлама, аник цIай кутун, чир-

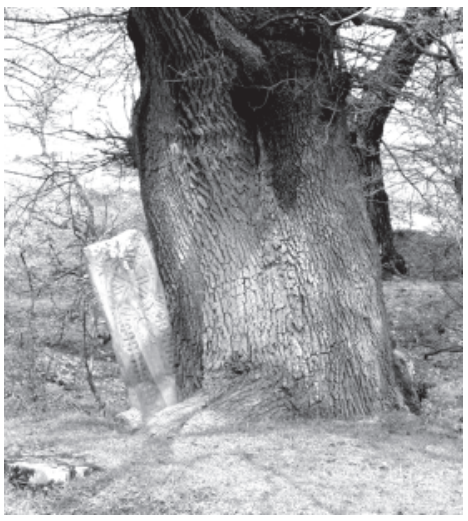

- Магьмуд стха, там хуьн патал вуч авуна кIанда?

- Чна тамуз жезмай кьван хасаратвал тагана кIанда. Месела, ял ягъиз фейила, ана полиэтилендин пакетарни бутылкаяр (абур чилик пуч хъувун патал 100 йис герек я) тан тийин. Винидихъ лагьайвал, виридалайни халуди тама цIаяр хъувун ва герек авазни авачиз шамагъаждин ва надир маса жинсерин зурба, сагъ, жегьил тарар атIун я. Аннамиша садра, гьар цIийи йисан вилик чна гьикьван ёлкаяр атIузватIа! Чи уьлкведа гьар йисуз къанунсуздаказ 1,2 млн. кубометрдин тар-там тергзава. Тамун гьайванар къирмишунихъ галаз санал гьа имни пис браконьервал, тахсиркарвал я.

Квез чидани, там вич инсаният патал еке девлет тирди, амма, тамуз хасарат гана, инсан гьич садрани девлетлу жедач. Там, чан алай тIебиат, чна чи Чилин шар, чи гележегдин несилар патал, суваб патал хвена кIанда. Инсаниятдин яшайишдин метлеб авай и месэладин гъавурда аялар дуьздаказ туна, абур тIебиатдал рикI алаз тербияламишна кIанда,- алава хъийизва тамухъанди.

Ихьтин несигьатлу суьгьбетрилай кьулухъ, гьелбетда, чун Ихрекрин тамун къерехдилай жув ацукьай чка михьи хъувуна хтана.

Район авадан жезва

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Эхиримжи вахтара агьалийрин яшайишдинни дуланажагъдин шартIар ва архитектурадин къамат хъсанарунин мураддалди Ахцегь райадминистрациядин ва кьилди инвесторрин такьатрин гьисабдай менфятлу кIвалахар кьиле тухузва. "Ахцегь район" МР-дин кьил **О.АБДУЛКЕРИМОВА** кьил кутуналди ял ядай бахчаяр, клубар цIийикIа тIуькIуьр хъийизва, цин турбайрин сеть, рекьер ремонтзава, газламишунин рекьяй кIвалахар давам жезва, хуьрер аваданламишзава.

ИкI, райцентр аваданламишунин пландин бинедаллаз "сельсовет Ахтынский" СП-дин администрацияди Ахцегьрин 4-нумрадин ДЭП-дихъ галаз санал и йикъара Ахцегь Гьажидин ва Перин Перинован тIварарихъ галай куьчеяр ремонтунин рекьяй кIвалахар бегьемарзава. Абурал саки 2 километрдин яргъивал ала. Ина фурариз чиргъ вегьена ва абур грейдердал дуьзар хъувуна.

Алай вахтунда "Набережная" куьче аваданламишунин ва ана къир цунин кIвалахрив эгечIнава. И куьчедин яргъивили 1100 метр, гьяркьуьвилини 6,5 метр тешкилзава. Объектдин заказчи "Ахцегь район" МР-дин администрация, пудратчи райондин УЖКХ я. КIвалахар муниципалитетдин рекьерин фондунай финансламишзава. Абурун сметадин къиметди 5 миллионни 242 агъзур манат тешкилзава. КIвалахар 2016-йисан октябрдиз бегьемарун планламишнава. И рекьи автотранспорт ва яхдиз физвай инсанар патал хатасуз ва къулай гьерекат таъминарда, гьакIни Ленинан ва Байрамован тIварарихъ галай центральный куьчейра машинрин гьерекат тIимиларда.

Райондин руководстводин регьбервилик кваз и зулуз са жерге маса кIвалахарни фикирдиз къачунва: Цуругърин хуьре даяхдин цал эцигун ва муьгъ ремонт авун; Хуьруьгрин, Цуругърин хуьрера къенепатан рекьер къайдадиз хкун ва икI мад. Вири и кIвалахар агьалийрин социальный ва экономикадин, гьакIни яшайишдинни дуланажагъдин шартIар хъсанарун патал кьиле тухузва. И кардайни инсанри райондин руководстводиз чухсагъул лугьузва.

Бейкарвал тIимиларунин женгина

Зегьметдин базарда

Нариман КЪАРИБОВ

Марат Низамиевич БУТАЕВ *(шикилда)* Дербент шегьердин агьалияр кIвалахдалди таъминардай (ЦЗН) Центрадин директор я. Республикада кьвед лагьай (Махачкъаладилай гуьгъуьниз) чкадал алай и шегьердин зегьметдин базарда алай вахтунда гьалар гьикI ятIа, ва кеспидик квачир (зегьметдиз къабил) шегьерэгьлияр кIвалахдалди таъминарун патал гьихьтин серенжемар кьабулзаватIа чирун патал чна адахъ галаз суьгьбет кьиле тухвана.

- И барадай, - лагьана Марат Низамиевича, - чна махсус пландин ва программадин бинедаллаз кIвалахзава.

Кьилди къачуртIа, пландал асаслу яз шегьердин агьалияр вахт-вахтунда зегьметдин базарда авай гьалдихъ, чкайрал физ, шегьердин газетдин,телевиденидин куьмекдалди хабардар ийизва, гьина, гьи карханада ва я тешкилатда кIвалахдин азад чкаяр аватIа чирзава. Бейкарбур анриз рекье твазва. Шегьерда кIвалахдин чкайрин ярмаркаяр тешкилзава ва абурун нетижайрикай бейкарбур кIвалахдалди таъминарун патал менфят къачузва. Центрадин пешекарри шегьердин ведомствойрин уртах комиссиядин членрихъ галаз санал карханайра, идарайра ва тешкилатра кIвалахдин чкаяр, анра техникадин рекьяй хатасузвал таъминарнавай гьал ахтармишзава и барадай рехъ ганвай кимивилер арадай акъудун патал жавабдар ксариз куьмекар гузва.

Алай йисан сифтегьан паюна ЦЗН-диз вири санлай бейкар 2052 кас атана. Абурукай 1139 касдиз кIвалахдин чкаяр жагъана. 250 кас общественный кIвалахрал рекье тунва. 906 касдиз профориентацидин жигьетдай куьмекар ганва. Абурукай 539 кас мектебра кIелзавай жегьилар я.

Шегьерда "КIвалах жагъурзавайбурун клуб" кардик ква. Алай йисан ругуд вацра и клубда чеб кеспидик квачир 74 касди иштиракна. Кьиле тухванвай вакансийрин, 7 ярмаркадин нетижада хейлин бейкарриз кIвалахдай чкаяр жагъана.

▪ Марат Низамиевич, куь идаради агьалияр кIвалахдалди таъминарунин барадай федеральный, целевой, инвестиционный ва региональный программаяр кьилиз акъудун, уьмуьрдиз кечирмишун патал гьихьтин серенжемар кьабулзава?

- Абур тамамарун чи гьар йикъан гуьзчивилик ква. "Россиядин гражданриз чпин тIем акакьдай ва къулайвилер авай кIвал", "Здравоохранение" ва "Образование" проектрин бинедаллаз анжах тек са алай йисан сифтегьан паюна шегьерда 413 кIвалахдин алава чкаяр яратмишнава, 406 кас карчивилин рекьяй регистрация авунва.

▪ Бейкарвал тIимиларун патал кIвалахдик квачир шегьерэгьлияр кIвалахдалди таъминарунин карда ЦЗН-ди гьи тешкилатрихъ галаз алакъа хуьзва?

- Шегьердин администрациядихъ, профсоюзрин рекьяй шегьердин координационный советдихъ, кIвалахдалди таъминардай объединенидихъ галаз. Алай вахтунда шегьерда пуд терефдин Территориальный икьрар кардик ква. И документ 2016-2018-йисаралди шегьердин администрациядин профсоюзрин координационный советдин арада кутIуннавайди я. Алай йисан сифтегьан паюна и икьрардин бинедаллаз ЦЗН-да коллективный 7 договор цIийи кьилелай регистрация хъувунва. Шегьерда вири санлай коллективный 194 договор кардик ква.

Йисан эвел кьилерилай инихъ ЦЗН-ди 15 карханада, 20-дав агакьна мектебра ва маса тешкилатра, анра кIвалахдин шартIар, мажибар гунин гьал гьикI аватIа чирун патал ахтармишунар кьиле тухванва, лазим тир серенжемар кьабулнава.

▪ Марат Низамиевич, федеральный къанунрал асаслу яз кIвалахдик квачирбуруз пособияр гузвайди я. И барадай Дербентдин ЦЗН-да гьалар гьикI я?

- Алай йисан сад лагьай июлдин делилралди кеспидик квачир 1258 касди пособие (пособие по безработице) къачузва. 250 кас вахтуналди тир кIвалахрал рекье тунва. Йисан эхирдалди общественный кIвалахрал 500-далай тIимил тушиз бейкарбур желбун планламишнава.

РикIел хкин, анжах тек са алай йисан кьвед лагьай кварталда 2487 касдиз 9362758 манатдин пособияр ганва. Пособидин агъа кIан кьвед лагьай кварталда 850, вини кьил (бейкарди кIвалахдик квайла гьар вацра къачур юкьван мажиб гьисаба кьурла) - 4900 манат я.

▪ Марат Низамиевич, ЦЗН-дин патай гьар вацра пул гуналди, куь идаради кIвалахдик квачирбур, иллаки жегьилар патал алай вахтунда герек тир пешеяр чирдай кIелунар, курсар тешкилзавани?

Эхь, и важиблу месэлани гьамиша чи гуьзчивилик ква. Профтехучилищейриз рекье тваз жегьилриз автослесарвилин, эцигунрин рекьяй мастерарвилин, сувагъар ва ширер ядайбурун, компьютеррин операторарвилин ва са жерге маса пешеяр чирзава, ахпа абуруз кIвалах жагъурун патал куьмекарни гузва. Рушариз парталар цвадай "Динамо" фабрикадин патав ачухнавай курсара дерзичивилин, парталар хкатIдай устIарвилин, секретарь-машинисткавилин ва маса пешеяр къачудай мумкинвал гузва.

РФ-дин МЧС-дин РД-да авай Кьилин управлениди хабар гузва

Уьмуьр къутармишиз чира

8-сентябрдиз Россиядин МЧС-дин Дагъустандин гел жагъурдай ва къутармишдай отряддин имаратрин комплескдин бинедаллаз хасаратвал хьайибуруз сифтегьан куьмек гунин рекьяй Дагъустандин халкьарин чIалариз таржума авунвай пособийрин презентация кьиле фена.

И мярекат "Уьмуьр къутармишиз чира" проект кьилиз акъудунин сергьятра аваз тухвайди я. А проектдин терефрикай сад пособияр, сифтегьан ва психологдилай виликан куьмек гунин рекьяй абурухъ галаз агьалияр танишардайвал, Россиядин халкьарин милли чIалариз таржума авунихъ галаз алакъалуди я.

Мярекатда Россиядин МЧС-дин Кеферпатан Кавказдин региональный центрадин начальникдин заместитель **Василий МОЛЧАНОВА**, Россиядин МЧС-дин Дагъустан Республикада авай Кьилин управленидин начальник **Нариман КЪАЗИМЕГЬАМЕДОВА**, Россиядин МЧС-дин Ингушетия Республикада авай Кьилин управленидин начальник **Руслан КОЛОЕВА**, Россиядин психологиядин жигьетдай энгелиз тежер куьмек гудай Центрадин Кеферпатан Кавказдин филиалдин начальник **Петр КИНАСОВА**, республикадин районрин кьилери, пособияр таржума авур пешекарри, студентрин гуьгъуьллу отрядрин векилри, "Россиядин жегьилрин союздин" активистри иштиракна.

Видеоконференцалакъадин къайдада призентациядин иштиракчияр Россиядин МЧС-дин психологиядин жигьетдай энгелиз тежер куьмек гудай Центрадин директор **Юлия ШОЙГУДИ** тебрикна.

- Чи ватандашрин хсуси хатасузвал таъминарунихъ элкъуьрнавай чIехи проект саналди уьмуьрдиз бажармишзавай багьри ксарин чинар акунал зун шад я. И проектдиз хейлин къуватар серф авур Кеферпатан Кавказдин региональный центрадиз кьетIендаказ сагърай лугьуз кIанзава. "Психологиядинни гьиссерин жигьетдай басрух алуддай лап хъсан кIвал" конкурсда гъалиб хьайи Россиядин МЧС-дин Дагъустан Республикада авай Кьилин управленини тебрик ийиз, Россиядин МЧС-дин Дагъустан Республикада авай Кьилин управленидин начальник Нариман Къазимегьамедоваз ва психологриз рикIин сидкьидай сагърай лугьуз кIанзава, - малумарна Ю.Шойгуди.

Ахпа мярекатдин иштиракчийриз "Уьмуьр къутармишиз чира!" тIвар ганвай Вирироссиядин проектдиз талукь фильм къалурна.

Гуьгъуьнлай рахай Россиядин МЧС-дин Кеферпатан Кавказдин региональный центрадин начальникдин заместитель Василий Молчанова "Уьмуьр къутармишиз чира!" проектдин важиблувал къейдна.

- Проектдин асул макьсад гьар са касдиз вичи-вичиз ва патарив гвай ксариз сифтегьан куьмек гуз, психологидин жигьетдай адаз куьмекдин гъил яргъи ийиз чируникай ибарат я. Жуьреба-жуьре чIалариз таржума авунвай пособийри лагьайтIа, и делилар чи уьлкведин гьар са агьалидиз мадни гзаф мукьва ийидай мумкинвал гузва, - къейдна ада.

Россиядин МЧС-дин Дагъустан Республикада авай Кьилин управленидин начальник Нариман Къазимегьамедова кьетIен гьаларин вилик пад кьун ва хасаратвал хьанвайбуруз вахтунда куьмек гун патал винидихъ тIвар кьунвай пособийрихъ гьихьтин метлеб аватIа къейдна ва проект бажармишунин карда иштирак авур вирибуруз сагърай лагьана.

Россиядин МЧС-дин психологиядин жигьетдай энгел ийиз тежер куьмек гудай Центрадин Кеферпатан Кавказдин филиалдин начальник Петр Кинасовани пособийрихъ агьалийрин хсуси хатасузвал таъминарун патал авай метлеб къейдна.

- Чакай гьар сад, жуваз кIанзни-такIанзни, аварийрин, тIебиатдин бедбахтвилерин, гзаф кьадар инсанар телеф хьунал гъидай завалрин шагьидар ва иштиракчияр хьун мумкин я. Гьавиляй сифтегьан куьмек гудай чирвилер, алакьунар ва вердишвилер аваз хьун лап важиблу я, - лагьана ада.

Мярекат кьиле фидай чIавуз пособияр таржума авунин карда иштирак авур пешекарриз, республикадин милли газетрин редакторриз ва Россиядин МЧС-дин Дагъустан Республикада авай Кьилин управленидин психологриз чухсагъулдин чарар гана. (Лезги чIалаз и важиблу пособияр Даир Бейбалаева таржума авуна. - **Редакциядин къейд).**

Мярекат кьиле фидай чIавуз бажармишнавай проектдихъ дидед чIалар хуьнин ва машгьур авунин карда авай важиблувал республикадин милли газетрин, муниципальный тешкилатрин, "мусибатрин медицинадин" Дагъустандин центрадин, "Россиядин жегьилрин союздин" филиалдин векилрини къейдна.

И серенжем сифтегьан куьмек гунин рекьяй Кеферпатан Кавказдин чIалариз таржума авунвай пособийрин презентация кьиле тухунин эстафета Россиядин МЧС-дин Ингушетия Республикада авай Кьилин управленидин начальник Руслан Колоевав вугуналди куьтягь хьана.

Призентациядин сергьятра аваз сифтегьан ва психологдилай виликан куьмек гунин барадай студентар патал мастер-классар, цIаяр кьуникай къутармишдай техникадиз килигун, гьакIни Россиядин МЧС-дин Дагъустандин гел жагъурдай ва къутармишдай отряддин объектрал экскурсияни тешкилна.

Художник Сейфуллагь Бабаев

ИНСАН ВА АДАН КАР

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Вичин куьруь уьмуьрда бажарагълу художник-портретист хьанва **БАБАЕВ Сейфулла Минетуллаевичакай**. Ахцегьа школа акьалтІарна, Армиядин жергейра къуллугьайдалай кьулухъ Дагъустандин художественный училище куьтягьай жегьил Ахцегь РДК-да художник-оформителвиле кІвалахал акъвазна. Райондин саки вири мярекатар гьазуруна иштиракна кІанзавай. Им, гьелбетда, асант кІвалах тушир. Мярекатарни а макъамда гиландалайни пара авай - гьукуматдин календардинбурулай алава, Цуькверин сувар, Чубанрин сувар, Багъманчийрин сувар, Механизаторрин югъ, Аскеррин дидейрин слёт, алимринни писателрин юбилеяр ва икІ мад. Компьютер, Интернетни авачиз вири шикилар, лозунгар, портретар гьилелди гьазурна кІанзавай эхир.

Сейфуллагьан гьилин шикиларни (месела, "Ахтынский" совхоздин багълара Ферзалиева Саиматан регьбервилик кваз ичер атІузвай вахт", "Гьевескар артистар багъманчийрихъ галаз ичерин гьамбардихъ" ва икІ мад) оформленияр гваз 1977-йисуз Москвадиз фейила, Ахцегь райондин машгьур агитбригадади РСФСР-да гъалибвилин 1-чка кьунай.

Сейфуллагьа рангаралди чІугур Социализмдин Зегьметдин Игит Саимат Ферзалиевадин, баркаллу багъманчияр тир Гьажимегьамед Пашаеван, Агъаверди Агъаеван, Межид Межидован, Беглерхан Мисриханован, Къизибег Гьабибуллаеван, Агъамирзе Ильясован, Зейнал Эфендиеван суьретар а макъамда, чІехи несилдиз чида, Культурадин кІвалин вилик туькІуьрнавай стенддал алаз са шумуд йис хьана. Багъманчивилин сувариз талукь яз чІугур "Къуьнел ичерин зимбил кьунвай рушан шикилди" хейлин вахтунда райцентрадин са туьквендин цал чІагурнавай ва икІ мад.

РСФСР-дин культурадин лайихлу работник Жамал Шефиева тешкилай культурадинни искусствадин музейда чаз аквазвай надир пара альбомрин чинра авай шикиларни Сейфуллагьан гьиликай хкатнавайбур я. Гьа альбомра Яран суварин, Цуьквер суварин, Багъманчийрин йикъан, Малдаррин йикъан мярекатриз талукь яз гуашдал чІугунвай зегьметдин кІвенкІвечийрин шикиларни ава.

Художник Сейфуллагьан гьилин са жерге ядигаррихъ - зурба алим, философ Ярагъ Мегьамедан, лезгийрин машгьур полководец Гьажи Давудан, немсерин фашизмдин винел гъалибвал къачур генералиссимус Иосиф Сталинан портретрихъ галаз гьакІ Ахцегьрин тарихдинни край чирдай чІехи музейдин залрани экспозицийра таниш жедай мумкинвал ава.

"Гьакъикъатдани, Сейфуллагь тІебии бажарагъ авай художник тир, амма, лугьудайвал, далу хьанач. Чи арадай фад акъатна", - гьайиф чІугуналди лагьана музейдин директор, РД-дин культурадин лайихлу работник Агьмед Дагъларова ва чи вилик 1980-йисара РДК-дин художественный устІарханадин заведующий Сейфуллагь Бабаеван гьилин яратмишунрин са чІехи альбом эцигна. 1985-йисуз туькІуьрна, 26 чин авай махсус альбомда художникдин 50-далай артух къешенг ва маналу лозунгарни плакатар авай.

Са сеферда, 7-ноябрдин суварин вилик, райондин культурадин хилен заведующий Жамал Шефиева художник Сейфуллагьал Ленинан чІехи портрет чІугун тапшурмишна (ихьтин жавабдар портретар яратмишунин кІвалахарни касди художник-оформителвилин лап гъвечІи мажибдал ийизвай). Адет яз, ихьтин кІвалахра ишлемишзавай эпидоскоп масадан гьиле аваз, Сейфуллагь, гьилер къакъажна, кардив эгечІна. И кар акур Жамал Шефиев лап туьнт хьана. "Я Жамал халу, за гьикІ кхьидатІа, вуч тафават ава. Тайинарнавай вахтунда портрет гьазур жеда. Бегенмиш тахьайтІа, ахпа рахух",- сабурлудаказ жаваб гана художникди. Пакад юкъуз коллективни алай чкадал Сейфуллагьа чІугур суьрет эпидоскопдай цлаз ягьайдахъ галаз гекъигна, са нукьсанни квачирди акур вири тажуб хьана амукьна. "Гьалал хьуй ваз, чан хва, незвай фу! Лап хъсан суьрет хьанва. За вахъ ихьтин бажарагъ ава лагьана фикирнавачир", - тажубвилелди лагьана заведующийди. Гуьгъуьнай Сейфуллагь Бабаева Ахцегьрин художественный школадин муаллимвиле кІвалахзавайла Жамал Шефиева гьар ихтилат кватай чкадал и дуьшуьш рикІел хкиз, адан тарифардай.

Яргъал йисара Ахцегь РДК-дин ракІарин кьилел алкІурнаваз хьайи "Лезгинкадал хкадарна" панорама лагьайтІа, гилани Ахцегь РДК-дин ярж - лишан яз ама. Художник-оформитель Камил Шерифалиева, вичин рагьметлу дуст Сейфуллагьан къамат рикІел хуьн яз, гьар 2-3 йисалай а шикил цІийи хъийизва.

Хуьруьн культурадин хиле чІугур яратмишунрин гьакъисагъ зегьметдай художник-оформитель Сейфуллагь Бабаев Ахцегь райондин администрациядин ва Дагъустан Республикадин культурадин министерстводин гьуьрметдин грамотайризни пулдин премиядиз лайихлу хьана.

- Авайвал лагьайтІа, рагьметлу гъвечІи стха Сейфуллагь пешекар художниквилин рекье турди, и карда адаз сифте муаллимвал авурди зун я,- рикІел хкизва РД-дин культурадин лайихлу работник, зегьметдин ветеран, гьар са рекьяй вичихъ еке бажарагъ авай (ам хъсан артистни, художникни, эцигунардай устІарни, музыкантни, муаллимни, гьатта Ислам диндин рекье аваз Гьаждал фенвай муъминни я) гьуьрметлу Гьемдуллагь Бабаева. - ГъвечІи чІавалай шикилар чІугунал рикІ алаз акурла, за адаз альбом, рангунин карандашар, акварел рангар пишкешиз ва гъвечІи-гъвечІи тапшуругъар гуз, ам шикилар чІугунал гьевеслу ийидай. Ахпа, школада кІелдайла, адакай цлан газетдин редколлегиядин член - художник ва армиядин жергейра художник-оформитель хьана.

Агитбригададин яратмишунин дестедихъ галаз чун Москвадиз слётдал фидайла, чи художественный руководитель ДАССР-дин культурадин министрдин заместитель чи ватанэгьли рагьметлу Герейхан Палчаев тир.

- Чан Герейхан стха, - тавакъу авуна за адаз фидай рекье, - зи стха Сейфуллагь Махачкъалада Жемалан тІварунихъ галай художественный училищедик кутаз вуна куьмек це ман. За вичик художниквилин гьиссер кутунвай, школадани писдаказ кІелнавачир ада ви чиниз чІал гьидач".

- Башуьсте, чан стхадин. Ам зи гьиле авай кІвалах я, - лагьана, касди гьа йисуз кар туькІуьрна.

Лугьуда хьи, мукьва-кьилийрин, несилрин рикІел аламай кьван гагьда инсан кьенвач. Художник Сейфуллагь Бабаевни, адан гьилин яратмишунри инсанрин рикІериз таъсирзамай кьван чІавалди чахъ галаз яшамиш жеда.

"Эрзиман мурад тир"

Низамидин КЪАИНБЕГОВ

Махачкъалада, Расул Гьамзатован тІварунихъ галай Милли библиотекада, **Шихшабег КЪАДИЕВАН** шикилрин выставка хьана. Ана художникди чІугунвай "Автопортрет", "Дагъви", "Дагъдин рехъ", "Бубадин суьрет", "Кьуьд гуьзетзава" ва гзаф маса шикилар къалурзавай.

Шихшабег Къадиева Жемалан тІварунихъ галай художественный училище акьалтІарна 35 йис хьанва. 1983-йисуз ам Дагъустандай Ленинграддиз куьч хьана. КІвалахдикай азад вахтунда ам Дагъустандиз хквезва. Кеферпатан меркездин акунри, тІебиатдин гуьзелвилери художник вичел ашукьарна. И сеферда Ш. Къадиев Дагъустандиз гьакІ мукьвабурал кьил чІугваз ваъ, вичин выставкани гваз хтана.

- Хайи Дагъустандин вилик пак буржи тамамарун зи эрзиман мурад тир. Анжах гила залай и кар алакьна. И важиблу гуьруьшдиз, мярекатдиз зун лап мукьуфдивди гьазур хьанватІани, рикІик гъалаба ква, - къейдзава художникди.

Дагъустандин халкьдин художник Арсен Къардашова Шихшабег Дагъустандин художникрин Петербургда авай "Открытая ладонь" тешкилатдин виридалайни гзаф активвал къалурзавай художник тирди лугьузва.

- Ада неинки шегьердин, гьакІ Россиядин художникрин Союзди тешкилзавай яратмишунрин междунаодный мярекатрани датІана иштиракзава. Вичел тапшурмишай кар хиве еке жавабдарвал аваз кьилиз акъудзава, кІвалахдин юлдашар ва жегьилар патал хъсан чешне къалурзава.

Шихшабеган яратмишунрикайни инсанвилин къилихрикай РД-дин лайихлу художник Рассо Мегьаметов, РД-дин культурадин лайихлу работник Мегьамед Рамазанов, Россиядин художникрин Союздин членар Октай Алирзаев, Рашид Касымов, Эльдар Гьуьсейнов ва масабур рахана.

Им дуьнья я нурдизни кваз хъен авай

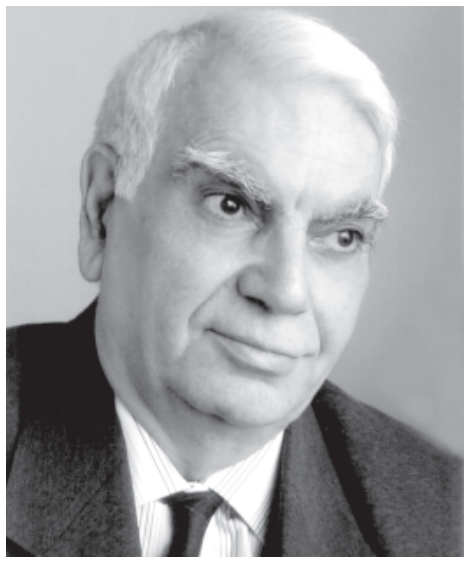

Азиз АЛЕМ

Къиздем уьлкве

(СОНЕТ)

ТIебиатдиз чидач ксун,
Я галатун чидач адаз
Чаз гьазуриз фуни къафун,
Ягъиз гьар са жуьре аваз.

Амма вири тIимил я чаз:
Гьарна йикьен межлис ава.
Малаикдин рикIени кваз
Нефс лугьудай иблис ава.

ХьанватIани цIийи асир,
Авач адахъ бегьем басир
Къурмишдайвал бахтунин дем.

Лугьуда хьи, хьанай Эдем.
Амма са кар язмач заз сир:
Чи уьлкве я фадлай къиздем[1].

27.07.2002

1 **Къиздем** - зинавилин макан (бордель)

Пакадин фу

(АСМАЗ)

Низ вуч хьана азабрикай?!
На хуьналди шикеста
Аслан къизил кьефесда,
Ислягь къуьр жедач.

Накьан йикъан кIарабрикай
Регъуьналди яргъалди
Пакадин фу паталди
Панагь гъуьр жедач.

14.08.2014

Халикьдин илгьам

ЗатIни къведач арадал,
АвачтIа гуьгъуьл.
Жегьил яз-яз яшариз
Руьгь жеда къуьгъуьл.

Кефи къумбар береда,
Къугъуриз гъилер,
Кьуьзекрини кьуьлерда,
Гьейранриз эллер.

Хьун патал бахт гьар садахъ
Тамам ва ацIай,
Сада садаз салам це,
Гьарайдиз це гьай.

Кьунва за чил къужахда,
Адан гьар са къам…
Ахмиш жезва рикIиз зи
Халикьдин илгьам.

29.08.2015

Кьве хокку[1]

I

Къвазва къвал къайи.
Зарул гьарай шемпIидин.
Етимрин асир.

29.10.1997

II

За незва анар...
Чкалсуз ва уьлчмесуз
Анар я Алем.

30.10.1997

1 **Хокку** - Японяидин поэзияда рифмасуз, 5-7-5 гьижаяр аваз теснифнавай пуд цIарцIин шиир.

Дуьньядин жилавар

(ТАМАГЪ РОНДО)

И дуьньядин жилавар гъиле ава къагьбейрин,
Гьатта хьайи чIавузни тахтуна пак арифар.
Гележегдихъ чун физвай рекьер кьунва секмейри[1],
Мугьманар хьиз, чун хушдиз авуртIани илифар.

Рекьера чал гьалтзава гьар жуьредин синифар,
Гьейран ийиз ивиррив кьетIен милли чешнейрин.
Амма незва чпи-чеб, тергиз са-са тайифа:
И дуьньядин жилавар гъиле ава къагьбейрин.

Метягь хьанва беденар неинки са бендейрин,
Устадар тир и карда султанарни халифар.
ТIимил хьанач сан-гьисаб зинавилин сегьнейрин,
Гьатта хьайи чIавузни тахтуна пак арифар.

Кьисмет хьанва факъирриз ризкьи такваз хъикьифар,
Суракьдава ямулар[2] кефиятдин чешмейрин.
Герекзамач алимрин берекатлу теклифар,
Гележегдихъ чун физвай рекьер кьунва секмейри.

Мус цукьда чи акьулди техжервал цIук тегьнейрин
Килиг, гьикьван чна чун авунватIа зайифар.
Хьана кIанда къайгъуда гьарна жуван гьебейрин,
Мугьманар хьиз, чун хушдиз авуртIани илифар.

ЧIур тавуртIа чна мад чи уьмуьрдин элифар,
Гуьрчег жеда цIарцIар гуз гьар са югъ чи невейрин.
Ачуха вил, чуьхуьх мефт... Бес я тапан тарифар.
И дуьньядин жилавар гъиле ава къагьбейрин.

19.02.1998

1 **Секме** - четин, муракаб месэла (проблема)
2 **Ямул** - общество къарсурай кьетIен дегишвилерин, тIебиатдин бедбахтвилерин, инсанриз хьайи еке хасаратвилерин нетижада девлетлу хьайи кас (нувориш)

Жемседин аксина

(ПАНТУМ[1])

Къагьриман я фидайди зарб жемседин[2] аксина:
Кьенвай балугъ хъвалахъ хьиз гьатда хура жемседин.
Гьахъ-адалат паталди уьмуьрдин бед женгина
Магълуб жеда лагьана хъванвач за нек дидедин.

Кьенвай балугъ хъвалахъ хьиз гьатда хура жемседин.
Сад ем жезва муькуьдан - къвезва цIийи чешнеяр.
Магълуб жеда лагьана хъванвач за нек дидедин
Кужумнавай мукьуфдив и дуьньядин мижеяр.

Сад ем жезва муькуьдан - къвезва цIийи чешнеяр.
Нурлу, гурлу жезва вахт кутаз чакни гьерекат.
Кужумнавай мукьуфдив и дуьньядин мижеяр
Багьа я заз гьар са затI шаддай вири мемлекат.

Нурлу, гурлу жезва вахт кутаз чакни гьерекат
Гьахъ-адалат паталди уьмуьрдин бед женгина.
Багьа я заз гьар са затI шаддай вири мемлекат.
Къагьриман я фидайди зарб жемседин аксина.

19.06.2016

1 **Пантум** - Малайзиядин халкьдин поэзиядин шавха (форма).
2 **Жемсе** - авахьна фин: яд, сел, вацI (течение).

Буьркьуь гарар кьисметдин

("ДЕЛИ ДУЬНЬЯ" ЦИКЛДАЙ)

Гьахъ авачир дуьньяда гьикI жагъурда гьахъ,
Гьар са улуб къанунрин хьайитIани вахъ?

КIандатIа ваз итим хьиз къекъвез и чилел,
Жуван бармак пакдаказ хуьнуьх я эфзел.

Чун хурава кьисметдин буьркьуь гарарин,
ХъвазватIани къайнар нек экуьн ярарин…

Сад алахъна кьве гъилив бармак хуьз кьилел.
Кьил атIана пачагьди лукI хьун патал эл.

И кимкиме дуьньяда гьикI жагъурда гьахъ?
Белки дуьнья туькIуьрай кас тиртIа члахъ?!

21.01.2001

Халикьдиз ялвар

Це, вири це мерд инсандиз на хелкьнавай дуьньяда бед.
Мерд жедайвал мискьибегни мецел алаз мердвилин мед.

11.04.2016

Зи ручкадиз

Ви кIуфай къвезвай чIулав паста я зи рикIин гъурса:
Лезги халкь патал мус жеда вакай Мусадин аса[1] .

07.08.2003

1 **Мусадин аса** - Инжилда, Кьуръанда тестикьарзавайвал, Муса (Моисей) пайгъамбарди гуя вичин асадин куьмекдалди гьуьл кьве патахъ пайна, кьурамат рекьяй тухвана, чувудар Египетдин фиръавондикай къутармишна. Фиръаван ва адан кьушун, гьуьлуьн яд ахгатайла, це батмиш хьана, кьена.

Майзарар

Герек туш

"Герек туш талакьдай кар авун чна"
БИОН

Герек туш талакьдай кар авун чна,
ГьакI жуван рикI-жигер тIар авун чна.
Жафа я жувакай хзандиз багъри
Давасуз дердерин ппар авун чна.

Эхь, жедач гьардакай вижевай заргар,
Я ашукь, я жерягь, я ашпаз пайгар.
ЯтIани гьар сана алакьда чалай
Михьиз хуьз Инсандин багьалу, пак тIвар.

13.11.2015

Чилин нур-абур

"Илим тахсирлу хьунухь мумкин туш"
Ф.ЖОЛИО-КЮРИ

Илим тахсирлу хьунухь мумкин туш.
Илим Симург я квай гужлу лувар,
МуьтIуьгъарзавай гьам ирид цавар,
Гьам ирид чилер - уьмуьр ийиз хуш.

Илим тур я, тур, Шарвилидин тур
Гьам Ватан хвейи, гьам курдай душман.
Заз чирна ада зун тирди Инсан,
Зун тирди Лезги - Чилин нур-абур.

13.11.2015

Гъурбатдин рагъ

"Гъурбатда ракъини ийидач чими"
Т.ШЕВЧЕНКО

Гъурбатда ракъини ийидач чими,
ХьайитIани вахъ Гьарунан девлетар.
Гьиссда на: рикI динж туш - са затI я кими.
Гъурбатда ракъини ийидач чими.
Дагълариз лекь кIанда, гьуьлериз - гими,
Зазни - лезги кимин кьеж квай суьгьбетар.
Гъурбатда ракъини ийидач чими,
ХьайитIани вахъ Гьарунан девлетар.

09.11.2015

Нурдин хъен

(РУБАЙ)

Им дуьнья я нурдизни кваз хъен авай,
Хъендизни кваз дуьнья кьадай кьен авай.
Чавай къанмиш тахьайтIани тамамдиз,
Гьар чалашдихъ[1] вичин гадни гвен ава.

23.11.2005

1 **Чалаш** - микроб

Мус ва гьикI?

("АСИРДИН ЭТЮДАР" ЦИКЛДАЙ)

Дузмагъри[1] бамишна рекьизва уьлкве,
Магъ чIугваз серсерет[2] эллерин рикIелай.
Магъ тахкваз бул хьана къалгъанар, серкIвер,
Агь - суза къвезва зал виш агъзур никIелай.

Кьуд пата ягъ-ягъун… Нагъв-иви мекве…
Мус ва гьикI алатна чун чи дуьз рекьелай?!

06.06.1998

1 **Дузмагъ** - коррупционер, дузма - коррупция
2 **Серсерет** - чашмиш хьана, ийир-тийир чизмачир (растерянный)

Невейрин пIир

(ГЪЕЗРЕБ)

Зи дидедин нек тIанкьна бед заманди
Заз, чагъадиз фуни къафун, дарман тир.

Буба кана цIун ялавра дяведин
Жидади хьиз рикI кьве падна душмандин.

Захъ хьана гьал къумлухдавай деведин
Кьунвай чIавуз чилер-цавар тIурфанди.

Зун гуьгъуьна гьатнач ядрин тикедин,
Куьк тике я заз кварквацIни ватандин.

ЯтIани зун нуькер хьанач вядедин, -
Аскер хьана жуван михьи вижданди.

Зи юрфар хьиз, мефтни кана гьекьеди
Кьисмет акваз лезги кIвалин чукьвандин.

Гьикьван гьатна зун тIвалара?! Эбеди
Аман гана заз Шагьдагъдин иманди.

Диде амач - ам са нур тир уьлкведин!
Къе адан сур пIир я зи гьар неведин.

03.11.2001

Халкьдин зенд

"Халкьдин зенд - къуват я еке"
ЭСХИЛ

Халкьдин зенд - къуват я еке
СакIани магълубиз тежер,
Ачухна цавариз рекьер,
Гатазвай гъетерин пенжер.

Халкьдин зенд - къуват я еке
Гьар са тIал бурмишдай, мягькем,
Агудиз гиманлу рикIер,
Чилерал къурмишдай Эдем.

12.11.2015

Къвадайвал зар...

"Аяз ва рагъ; югъ я ажеб"
А.С.ПУШКИН

Аяз ва рагъ; югъ я ажеб.
Авач себеб жедай пашман.
Къе заз мугьман хьанва гъуц Феб[1]
Гваз гуьзел кьеб - савкьат масан.

Къе за хцел эцигда тIвар
Цукведиз гьар багьа, цIигел,
Шаддай чи эл дуьньяда дар,
Къвадайвал зар гьардан кьилел…

21.07.2015

1 **Феб** - грекрин мифологияда экуьнин ва поэзиядин гъуц

Ярдин яж

"ЧIиж къарагъна марвардилай"
Ш.Къафланов

ЧIиж къарагъна марвардилай,
Ппар къачуна заландиз.
Тунач ада зеррени яж[1]
Зегьер патал иландиз.

ТупIагь[2] гана талвардилай
За яж къачур таватди.
Заз акI хьана: зал ала таж
Шагьар курдай гьайбатди.

18.06.2015

1 **Яж** - нектар
2 **ТупIагь** - воздушный поцелуй

Вяз

(ТАМГАС)

На жув къалур тавуртIа,
Низ ви къамат аквада?!
Кьил кьукьмада такьуртIа,
Ви лам гьатда кьарада.

ХьайитIа вун яшамиш
Шуькьуьнтвилин жуьреда,
Жедач чка ярамиш
Вахъ эллерин жергеда.

АватIа вахъ бадара
Шарвилидин неведин,
Къведа ви гаф бакара
МискIиндани Меккедин.

ХелкьнатIа вун вядеди
Хци тур яз эбеди,
"Женг!" лагьайла Ватанди,
Вун музейда ксудач,
"Зун темзе[1] я" лугьудач -
Гьай яз игит виждандин,
ЭкъечIда вун майдандиз,
РикI акъудиз душмандин…

18.05. 2004

1 **Темзе** - экспонат (музейдин, выставкадин)

Найран

Къацу векьел чиг ацукьда,
Тавар гуз гьар рангунин.
Жегьил рушан рикI ачухда
"КIанда" лугьур гафуни.

Эхирни, чиг, галукьна къай,
Ирид цава вай жеда.
Свас атайла, кIвале лайлай,
Къула чими цIай жеда.

14.07.2015

АВТОРДИН ПАТАЙ: тIалабзава зи ширрин гонорар Жамила Гьабибуллаевадин банковский счетдиз ракъурун.
PS: *автордин тIалабуналди шиирра кьве тахан гьарфар тунва.*

Ватанда тебрикна

РЕПОРТАЖ

Муса АГЬМЕДОВ

6-сентябрдиз Дагъларин уьлкведин меркездин аэропортуна лезги халкьдин баркаллу хва, машгьур пагьливан, мукьвара Белоруссиядин хкягьай командадик кваз Бразилиядин Рио-де-Жанейро шегьерда кьиле фейи Олимпиададин къугъунра грекринни римлуйрин жуьреда кьуршахар кьунай (85 кг заланвал авайбурун арада) буьруьнждин медалдиз лайихлу хьайи къурушви Жавид ГЬАМЗАТОВ шадвилин гьалара къаршиламишуниз талукь чIехи мярекат кьиле фена.

Ана пагьливандин вишералди ватанэгьлийри иштиракна. Абурун арада РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместитель **Рамазан ЖАФАРОВ**, РД-дин физический культурадинни спортдин министрдин сад лагьай заместитель **Зейнал САЛАУТДИНОВ**, Къизилюрт шегьердин мэрдин сад лагьай заместитель **Седредин ЖАФАРОВ**, РД-дин Халкьдин Собранидин депутат **Пазлудин УЦУМИЕВ**, Ж. Гьамзатован сад лагьай тренер **Хайбулла ХАЙБУЛЛАЕВ**, дзюдодай Олимпиададин чемпион **Мансур ИСАЕВ**, дуьньядиз машгьур боксер **Гьабиб АЛЛАГЬВЕРДИЕВ**, Ж.Гьамзатован ярар-дустар, хуьруьнвияр ва масабур авай.

Ватандин чилел хтайла, чи гьунарлу хци сифте нубатда туьнт лезгинка кьуьл авуна. Шадвилин митинг Рамазан Жафарова ачухна:

- Къе чи шадвилихъ кьадар авач. И шадвал чаз багьишнавайди чи ватанэгьли, Олимпиададин буьруьнждин медалдин сагьиб Жавид Гьамзатов я. Ада вичин гъвечIи Ватан - Дагъустан, Россиядин Федерация ва гьакIни вичин кьвед лагьай Ватандиз элкъвенвай Беларусь Республика вири дуьньядиз машгьур авуна. Са шакни алачиз, Жавидан вилик мадни еке агалкьунар кума. РикIе къаст аваз, са кIусни галатун тийижиз, вичин чалишмишвилер, вердишвилер артухариз алахънавай жегьил спортсмен хьуниз килигна, чун ада спортдин рекье генани еке кукIушар муьтIуьгъардадайдахъ инанмиш я.

Чаз аквазвайвал, Дагъустандин спортсменриз итиж ийизвай, абур къаршиламишзавай жегьилрин кьадар санбар я. И делилди зун гзаф шадарзава. Чпин хайи ерияр вири дуьньядиз машгьур ийизвай, хайи халкьдин, уьлкведин тIварцIел баркалла гъизвай Жавид хьтин кьегьал рухвайрилай чи республикадин жегьилри чешне къачун зи эрзиман мурад я. Акьалтзавай несилар чпин гьакъисагъ зегьметдалдини гьекьедалди спортдин рекье еке агалкьунар къазанмишзавай ватанэгьлийриз барабар жез алахъна кIанда, - лагьана РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместителди.

Гьуьгъуьнлай дагъустанви пагьливандикай вичин фикирар РД-дин физический культурадинни спортдин министрдин сад лагьай заместитель Зейнал Салаутдинова лагьана:

- Къейд авун лазим я, алай йисуз Рио-де-Жанейрода кьиле фейи Олимпиададин къугъунра, санлай къачурла, 24 дагъустанви иштиракна. И кардал Дагъларин уьлкведин агьалийри лап рикIивай дамахзава. Жавид Гьамзатовакай рахайтIа, са шакни алачиз, ада, буьруьнждин медаль къазанмишналди, чун кьадарсуз шадарна. Гьелбетда, и агалкьун адаз регьят акъвазнач. Чаз чизвайвал, грекринни римлуйрин жуьреда кьуршахар кьун - им спортдин акьалтIай зегьмет алай, четин жуьрейрикай сад я. ЯтIани Жавида, вири четинвилериз дурум гана, вичин вилик эцигнавай къаст кьилиз акъудна. Гьавиляй къе чаз адан буьруьнждин медаль къизилдинди хьиз багьа я. Лугьун лазим я, дагъустанви пагьливандик чна кутур умудар бада фенач. Олимпиададин пьедесталдал хкаж хьуналди, ада миллионралди ватанэгьлийриз шадвал багьишна, жегьилрик спортдал машгьул жедай руьгь кутуна. Къуй Жавид гележегда мадни чIехи агалкьунрин сагьиб хьурай, - акьалтIарна министерстводин векилди.

Олимпиададин гъалибчи Ватандиз хтуниз талукь митингдал Гьабиб Аллагьвердиевни рахана. Ада Жавидан тIварцихъ алхишрин хуш келимаяр лугьунихъ галаз сад хьиз, спортсмендиз хьиз адаз хас кьетIенвилерикайни суьгьбетарна ва гележегда кьегьал лезги хци Олимпиададин "къизил" къазанмишдайдахъ инанмишвал къалурна.

Къейд авун лазим я, Жавидахъ галаз санал Дагъустандиз адан тренерар тир чи баркаллу ватанэгьлияр - Малик Эскендаров ва Алим Селимовни хтанвай. Вичин сухтадикай М. Эскендарова ихьтин гафар лагьана:

- Жавида вичин вилик спортдин рекье еке агалкьунар къазанмишдай къаст эцигнавайди ам вердишвилер къачуз эгечIай сифте йикъарилай за кьатIанай. Гьам руьгьдин, гьамни бедендин жигьетдай гьич са кIусни ажузвал къалур тийиз, сад-садан гуьгъуьналлаз республикада са шумуд акъажунра кIвенкIвечи чкаяр кьазвай пагьливандихъ дуьньядин дережадин агалкьунарни жедайдахъ чун кIевелай инанмиш хьанай. Чун гъалатI хьанач. Жавида чи умудар уьмуьрдиз кечирмишна.

И кардай за адаз аферин ва баркалла лугьузва. Къуй Дагъустандихъ Жавид хьтин кьегьал рухваяр мадни артух хьурай. Къенин гуьруьшдикай менфят къачуналди, заз, акьалтзавай несилрихъ элкъвена, икI лугьуз кIанзава: гьуьрметлу жегьилар, куьн чIуру рекьера гьатмир. Жавид хьтин ватанэгьлийрилай чешне къачуртIа, са шакни алачиз, куь гележег экуьди жеда, - къейдна М.Эскендарова.

Жавид Гьамзатовакай адан насигьатчи, грекринни римлуйрин жуьреда кьуршахар кьунай кьве сеферда дуьньядин чемпион Алим Селимова лагьай тарифдин келимаяр вирида гурлу капар ягъуналди кьабулна.

Шадвилин митингдал Ж.Гьамзатоваз агалкьун мубарак авурбур гзаф хьана. Гуьруьшдин эхирдай ватанэгьлийрин вилик мярекатдин себебкар экъечIна:

- Гьуьрметлу ватанэгьлияр! Къе багъри чилел зун икьван чимивилелди къаршиламишунай куьн пара сагърай! ГьакIни заз жуван диде-бубадиз, багьрийриз, вердишвилер гайи ва исятда гузвай вири тренерриз, захъ рикI кузвай гьар са касдиз чухсагъул малумариз кIанзава. Къуй Дагъустандиз медалар хкидай ватанэгьлийрин кьадар мадни гзаф хьурай. Иллаки жегьилриз лугьуз кIанзава: спортдал машгьул хьухь, азизбур. Спорт - им сагъламвилинни агалкьунрин замин я, - лагьана Жавид Гьамзатова.

7-сентябрдиз Жавид Гьамзатов Къизилюртда къаршиламишна. Пагьливандин сагьлугъдай шегьердин мэр Мегьамед Уцумиев кьиле аваз тешкилнавай межлис лап гурлудаказ кьиле фена. Олимпиададин гъалибчи тебрик авурдалай кьулухъ, Къизилюртдин мэрди Жавидаз шегьерэгьлийрин патай савкьат яз, ина кIвал эцигдай чил чара авунвайди малумарна. Къейд ийин хьи, Жавид Гьамзатован хизан, диде-буба Къизилюртда яшамиш жезва.

Бажарагьлу спортсмендин гьуьрметдай къурмишнавай межлисар идалди куьтягь хьанач. 8-сентябрдиз Хасавюрт райондин ЦIийи Къурушрин жемятдини чпин баркаллу хуьруьнви къаршиламишна.

Мярекат Къурушрин хуьруьн кьил Рафик Юсупова ачухна. Ада къейд авурвал, Жавида Рио-де-Жанейрода кьиле фейи Олимпиадада буьруьнждин медаль къазанмишналди, Къурушрин тарихда цIийи чин ачухна: Жавид Гьамзатов спортдин рекье ихьтин кукIуш муьтIуьгъарнавай сад лагьай къурушви я.

Олимпиадада гьунарар къалурай пагьливандин тIварцIихъ алхишдин гафар Къурушрин хуьруьн 1-нумрадин мектебдин муаллим Несруллагь Эскендарова, "Къурушрин сес" газетдин кьилин редактордин заместитель Гьажи Къазиева, хуьруьн агъсакъалар тир Вердихан Вердиханова, Эмирхан Эмирова, хуьруьн имам Азим-гьажи Панагьова, шаир Акиф Лазимова, хуьруьнвияр тир Мамед Юсупова, Мурадагъа Рамазанова, Хасавюрт райондин Собранидин депутат Малик Шагьведова, Жавидан тренер Малик Эскендарова, дзюдодай СССР-дин спортдин мастер Ислам Гьасанова ва масабуру лагьана.

Къурушвийри Ж.Гьамзатован агалкьун савкьатралдини лишанламиш авуна. ИкI, хуьруьн администрациядин патай Жавидаз, адан тренер Малик Эскендароваз, Алим Селимоваз, Хайбулла Хайбуллаеваз пулдин премияр гана. ГьакIни къурушви пагьливан Несруллагь Эскендарова, Мамед Юсупова, Азимгьажи Панагьова, Хасавюрт райондин депутат Энвер Гьафизова, чпин патай савкьатар гуналдини, руьгьламишна.

Хасавюрт райондин кьил Жамбулат Салавован патай райондин спорткомитетдин председатель Агьмед Исакьова Ж.Гьамзатовав пулдин премия ва тебрикдин гафар агакьарна.

Мярекат "Къуруш" ансамблди тамамарай "Къурушар" манидал Олимпиададин гъалибчидихъ галаз кьуьл авуналди куьтягь хьана.

"Лезгистандин" кубок

И мукьвара Таллиндин "Котка" стадиондал адет хьанвайвал "Лирадин" Кубок патал футболдай турнир кьиле фена. Эстониядин халкьарин йикъаз талукьарнавай 18-турнирда "Лезгистан" тIвар алай командадини иштиракна.

Турнирда гъвечIи халкьарин 12 командади иштиракна - лезгийрин "Лезгистан", гуржийрин "Georgia", азербайжанрин "Нефтчи", Польшадин "Полония", белорусрин "Бойцы", молдаврин "Молдова", киргъизрин "Спартак", Муствеэдай "Причудье", саднавай "Лира", урусрин "Миг-25". Акъажунра иштиракиз Хельсинкидай урус "Спартак" ва Индонезиядин "Uni Papua" атанвай. Райондин агъсакъал Кристийне Вадим Белобровцева турнир ачухайдалай кьулухъ футболистар лезгийрин "Лезгинка" ансамблди ва кьуьлерин "Аркида" студияди шадарна.

Турнирдин сергьятра аваз минифутболдай ва пенальтияр ягъунай акъажунар кьиле тухвана. Кьве акъажунрани хъсан нетижаяр къалуруналди, "Лезгистан" команда турнирдин гъалибчи хьана. Кьвед лагьай чка саднавай "Лира" командадиз, пуд лагьай чка "Нефтчидал" гъалиб хьайи Хельсинкидай тир "Спартакди" кьуна.

"Лезгистан" командадиз Таллиндин вице-мердин Кубок гана.

lezgisport.com

Имран Сатиев

1999-йисуз дидедиз хьанвай **Имран** Мегьарамдхуьруьн ЦIелегуьнрин хуьряй я. Ам Москвада яшамиш жезва.

Имран панкратиондай, кикбоксингдай, ММА-Oriental-дай, кьве сеферда ММА-дай Дагъустандин чемпион, Женгинин самбодай Вирироссиядин турнирдин, ММА-2016 Россиядин кIвенкIвечивал патал акъажунрин гъалибчи я.

понедельник, 19 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
11.35 Вести-Дагестан
14.35 Вести-Дагестан
17.25 Вести-Дагестан
17.45 Реклама
17.48 «Белые журавли». с. Гуниб
18.08 Брейн-ринг
18.43 В\фильм «Заповедник ремесел»
20.00 ВЕСТИ.
20.45 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей. Итоги
07.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
08.25 Мультфильм 0+
08.45 Д/с «Испанские города XXI века»
09.20 «Моя поэтическая тетрадь» Народный поэт РД Магомед Ахмедов
10.30 Х/ф « Живет такой парень»
12.30 Время новостей Дагестана
12.50 «Галерея искусств»
13.30 Д/ф «Дикая дивизия»
14.00 «Служа Родине»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Под прикрытием»
15.50 Д/с «Путешествие на край света»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Волшебная лампа Алладина»
18.20 «Вернисаж»
18.45 Передача на табасаранском языке «Мил»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 Проект «Дагестан туристический» В горах Тляратинского района
20.50 Экологический вестник
21.25 Д/ф «Мне интересно жить»
21.50 «Промпрогресс»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 «Глобальная сеть»
23.50 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Новолак 2011»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на табасаранском языке «Мил»
01.35 Т/с «Под прикрытием»
02.30 Д/ф «Мне интересно жить»
02.45 Х/ф «Сержант Йорк»
05.00 Проект «Дагестан туристический» В горах Тляратинского района
05.25 «Антитеррор» Д/ф «Новолак 2011»
05.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Волшебная лампа Алладина»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.10 "Контрольная закупка".
9.40 Женский журнал.
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Мужское/Женское".
13.20 "Время покажет".
14.00 Новости.
14.10 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Про любовь".
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!"
19.50 "Пусть говорят".
21.00 "Время".
21.30 Т/с "Медсестра".
23.35 "Вечерний Ургант".
0.10 Ночные новости.
0.25 "Про любовь".
1.30 "Время покажет".
2.50 "Модный приговор".
3.00 Новости.
3.05 "Модный приговор".
3.50 "Мужское/Женское".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00,11.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".
11.35 "Местное время. Вести - Москва".
12.00 Т/с "Каменская".
14.00,17.00 "Вести".
14.35 "Местное время. Вести - Москва".
14.55 Т/с "Тайны следствия".
17.25 " Вести - Москва".
17.45 "Прямой эфир".
18.50 "60 минут".
20.00 "Вести".
20.45 "Местное время. Вести - Москва".
21.00 Т/с "Карина красная".
23.00 "Специальный корреспондент". "Война за воду".
1.20 Т/с "Каменская".
3.20 Т/с "Семейный детектив".

НТВ

5.00 Т/с "Дорожный патруль".
6.00 "Новое утро".
8.30 "Студия Юлии Высоцкой".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".
10.00,13.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Дельта. Продолжение".
12.00 "Суд присяжных".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.20 Т/с "Агентство скрытых камер".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.00 "Говорим и показываем".
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Внутреннее расследование".
23.20 "Итоги дня".
23.55 "Поздняков".
0.10 Т/с "Морские дьяволы".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
7.50 По делам несовершеннолетних.
9.50 Давай разведемся!
11.50 Д/ф "Женский детектив".
12.50 Д/ф "Измены".
13.50 Кризисный менеджер.
14.50 Т/с "Выхожу тебя искать 2".
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с "Она написала убийство".
19.00 Т/с "Уравнение любви".
21.00 Т/с "Запретная любовь".
23.00 Т/с "Доктор Хаус".
23.55 6 кадров.
0.30 Мелодрама "Позвони в мою дверь" .
2.25 Давай разведемся!
3.25 Д/ф "Измены".
4.25 Кризисный менеджер.
5.25 6 кадров.
5.30 Джейми у себя дома.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Настроение".
8.00 Х/ф "Солдат Иван Бровкин"
9.50 Х/ф "Белые Росы".
11.30 "События".
11.50 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).
12.55 "В центре событий".
13.55 "Линия защиты".
14.30 "События".
14.50 Д/ф "Закулисные войны в опере".
15.40 Х/ф "Раненое сердце"
17.30 "Город новостей".
17.45 Т/с "Парфюмерша".
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38".
22.00 "События".
22.30 "Невидимый фронт". Спецрепортаж.
23.05 "Без обмана". "Каменное тесто".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 Детектив "Подруга особого назначения".

вторник, 20 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания» Гюлистан « (на азербайджанском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.35 Вести-Дагестан
17.25 Вести-Дагестан
17.45 Реклама
17.48 Веселая ферма
18.00 «Мой Дагестан» - открытие музея Р.Гамзатова в школе 50 г.Махачкалы
18.15 Грани реальности. Скрытые резервы
20.45 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на табасаранском языке «Мил»
08.00 Мультфильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Путешествие на край света»
09.20 Х/ф «Сержант Йорк»
11.50 «Экологический вестник»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Глобальная сеть»
13.25 Проект «Дагестан туристический» В горах Тляратинского района
13.50 «Промпрогресс»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Под прикрытием»
15.50 Д/с «Путешествие на край света»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Аршин Мал Алан»
18.45 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 «Угол зрения»
23.50 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Баллада о герое»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу»
01.35 Т/с «Под прикрытием»
02.30 Д/ф «Дагестанская мозаика»
03.20 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни»
04.55 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Баллада о герое»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Кубок мира по хоккею - 2016. Сборная России - сборная Северной Америки. Прямой эфир.
11.30 "Контрольная закупка".
12.00 Новости.
12.15 "Мужское/Женское".
13.20 "Время покажет".
14.00 Новости.
14.10 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Про любовь".
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!"
19.50 "Пусть говорят".
21.00 "Время".
21.30 Т/с "Медсестра".
23.35 "Вечерний Ургант".
0.10 Ночные новости.
0.25 "Про любовь".
1.30 "Наедине со всеми".
2.30 "Время покажет".
3.00 Новости.
3.05 "Время покажет".
3.15 "Модный приговор".
4.15 "Контрольная закупка"

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".
11.00 "Вести".
11.35 "Местное время. Вести - Москва".
12.00 Т/с "Каменская".
14.00 "Вести".
14.35 "Местное время. Вести - Москва".
14.55 Т/с "Тайны следствия".
17.00 "Вести".
17.25 "Местное время. Вести - Москва".
17.45 "Прямой эфир".
18.50 "60 минут".
20.00 "Вести".
20.45 "Местное время. Вести - Москва".
21.00 Т/с "Карина красная".
23.00 "Вечер с Владимиром Соловьевым".
1.00 Т/с "Каменская".
3.00 Т/с "Семейный детектив".
4.00 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Дорожный патруль".
6.00 "Новое утро".
8.30 "Студия Юлии Высоцкой".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Дельта. Продолжение".
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.20 Т/с "Агентство скрытых камер".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.00 "Говорим и показываем".
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Внутреннее расследование".
23.20 "Итоги дня".
23.45 Т/с "Морские дьяволы".
0.45 "Место встречи".
2.15 "Квартирный вопрос".
3.15 Т/с "Закон и порядок". (18+).
4.10 Т/с "Врачебная тайна".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
7.50 По делам несовершеннолетних.
9.50 Давай разведемся!
11.50 Д/ф "Женский детектив".
12.50 Д/ф "Измены".
13.50 Кризисный менеджер.
14.50 Т/с "Выхожу тебя искать 2".
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с "Она написала убийство".
19.00 Т/с "Уравнение любви".
21.00 Т/с "Запретная любовь".
0.00 6 кадров.
0.30 Мелодрама "Позвони в мою дверь" .
2.25 Давай разведемся!
3.25 Д/ф "Измены".
4.25 Кризисный менеджер.
5.25 6 кадров.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Настроение".
8.10 "Доктор И..."
8.40 Х/ф "Иван Бровкин на целине".
10.35 Д/ф "Татьяна Пельтцер. Осторожно, бабушка!"
11.30 "События".
11.50 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).
13.40 "Мой герой".
14.30 "События".
14.50 "Без обмана". "Каменное тесто".
15.40 Х/ф "Раненое сердце"
17.30 "Город новостей".
17.45 Т/с "Парфюмерша".
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38".
22.00 "События".
22.30 "Осторожно, мошенники! Коммунальщики-проходимцы".
23.05 "Дикие деньги. Потрошители звезд".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 "Право знать!"

среда, 21 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Магудере» « (на агульском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.35 Вести-Дагестан
17.25 Вести-Дагестан
17.48 У нас в гостях директор института «Тахо-Годи» Гамидулах Магомедов
18.25 «Белые журавли» в театре поэзии
20.45 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на лакском языке «Аьрщи ва агьлу»
08.00 Мультфильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Чужая родня»
10.45 Ток-шоу «Дагестан. Правила жизни»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Балет «Людвиг Ван Бетховен. К бессмертной возлюбленной»
14.05 «Угол зрения»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Под прикрытием»
15.50 Д/с «Путешествие на край света»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Похождения Насреддина»
18.20 Д/ф «Три этюда о Дагестане»
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей Махачкала
20.20 «Зов предков. 200 лет наибу Хаджи-Мураду»
21.10 «Год гор» Белые журавли Расула.
21.30 «Профессионал»
21.50 «Жилой мир»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей Махачкала
23.20 «Аутодафе»
00.10 «Антитеррор» Д/ф «Взрыв после полуночи» Теракт в Каспийске
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана» Т/о «Свадебный обряд народов Дагестана»
01.35 Т/с «Под прикрытием»
02.30 Х/ф «Квартира»
04.45 «Год гор» Белые журавли Расула.
05.00 «Антитеррор» Д/ф «Взрыв после полуночи» Теракт в Каспийске

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.10 "Контрольная закупка".
9.40 Женский журнал.
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Мужское/Женское".
13.20 "Время покажет".
14.00 Новости.
14.10 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Про любовь".
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!"
19.50 "Пусть говорят".
21.00 "Время".
21.30 Х/ф "Новая жена".
23.45 "Вечерний Ургант".
0.20 Ночные новости.
0.35 "Про любовь".
1.40 "Наедине со всеми".
2.35 "Время покажет".
3.00 Новости.
3.05 "Время покажет".
3.30 "Модный приговор".
4.30 "Контрольная закупка"

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".
11.00 "Вести".
11.35 "Местное время. Вести - Москва".
12.00 Т/с "Каменская".
14.00 "Вести".
14.35 "Местное время. Вести - Москва".
14.55 Т/с "Тайны следствия".
17.00 "Вести".
17.25 "Местное время. Вести - Москва".
17.45 "Прямой эфир".
18.50 "60 минут".
20.00 "Вести".
20.45 "Местное время. Вести - Москва".
21.00 Т/с "Карина красная".
23.00 "Вечер с Владимиром Соловьевым".
1.00 Т/с "Каменская".
3.00 Т/с "Семейный детектив".
4.00 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Дорожный патруль".
6.00 "Новое утро".
8.30 "Студия Юлии Высоцкой".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".
10.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Дельта. Продолжение".
12.00 "Суд присяжных".
13.00 "Сегодня".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.20 Т/с "Агентство скрытых камер".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.00 "Говорим и показываем".
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Внутреннее расследование".
23.20 "Итоги дня".
23.45 Т/с "Морские дьяволы"
0.45 "Место встречи".
2.15 "Дачный ответ".
3.15 Т/с "Закон и порядок". (18+).
4.10 Т/с "Врачебная тайна".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми у себя дома.
7.30 6 кадров.
7.50 По делам несовершеннолетних.
9.50 Давай разведемся!
11.50 Д/ф "Женский детектив".
12.50 Д/ф "Измены".
13.50 Кризисный менеджер.
14.50 Т/с "Выхожу тебя искать 2".
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с "Она написала убийство".
19.00 Т/с "Уравнение любви"
21.00 Мелодрама "Катино счастье" .
22.50 Т/с "Доктор Хаус".
23.45 6 кадров.
0.30 Комедия "Новогодние мужчины".

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Настроение".
8.10 "Доктор И..."
8.45 Х/ф "Свадьба в Малиновке".
10.40 Д/ф "Зиновий Гердт. Я не комик..."
11.30 "События".
11.50 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).
13.40 "Мой герой".
14.30 "События".
14.50 "Дикие деньги. Потрошители звезд".
15.40 Х/ф "Отель последней надежды"
17.30 "Город новостей".
17.45 Т/с "Парфюмерша".
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38".
22.00 "События".
22.30 "Линия защиты".
23.05 "Хроники московского быта. Многомужницы".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).
2.25 Д/ф "Фальшак".

четверг, 22 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Вести-Дагестан
08.36-08.41 Вести-Дагестан
09.00 Канал национального вещания «Даймохх « (на чеченском языке)
11.35 Вести-Дагестан
14.35 Вести-Дагестан
17.25 Вести-Дагестан
18.48 Кинематографические меридиан. Магомед Сулейманов
20.45 Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
08.00 Мультфильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Путешествие на край света»
09.20 Х/ф «Квартира»
11.45 «Аутодафе»
12.30 Время новостей Дагестана
12.50 «Зов предков. 200 лет наибу Хаджи-Мураду»
13.30 «Жилой мир»
14.00 «Год гор» Белые журавли Расула.
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Т/с «Под прикрытием»
15.50 Д/с «Путешествие на край света»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Насреддин в Бухаре»
18.35 Обзор газеты «ХIакъикъат»
18.45 Передача на аварском языке «Паданги гIамалги заманги»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.25 Телеочерк к юбилею заслуженного работника культуры Эльмиры Кожаевой
21.10 «Прогулки по музею»
21.50 «Агросектор»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Мать»
23.50 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Наследники»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на аварском языке «Паданги гIамалги заманги»
01.35 Т/с «Картель»
02.25 Телеочерк к юбилею заслуженного работника культуры Эльмиры Кожаевой
02.55 Х/ф «Бонни и Клайд»
04.45 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Мать»
05.10 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Наследники»
05.35 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Насреддин в Бухаре»

ПЕРВЫЙ

5.00 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.10 "Контрольная закупка".
9.40 Женский журнал.
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Мужское/Женское".
13.20 "Время покажет".
14.00 Новости.
14.10 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Про любовь".
17.00 "Наедине со всеми".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Давай поженимся!"
19.50 "Пусть говорят".
21.00 "Время".
21.30 Х/ф "Желание".
23.10 "Вечерний Ургант".
23.40 Ночные новости.
23.55 "Про любовь".
1.00 "Наедине со всеми".
1.55 "Время покажет".
2.35 "Модный приговор".
3.00 Новости.
3.05 "Модный приговор".
4.00 Кубок мира по хоккею - 2016. Сборная России - сборная Финляндии. Прямой эфир.

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00,11.00,14.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".
11.35 "Местное время. Вести - Москва".
12.00 Т/с "Каменская".
14.35 "Местное время. Вести - Москва".
14.55 Т/с "Тайны следствия".
17.00 "Вести".
17.25 "Местное время. Вести - Москва".
17.45 "Прямой эфир".
18.50 "60 минут".
20.00 "Вести".
20.45 "Местное время. Вести - Москва".
21.00 Т/с "Карина красная".
23.00 "Поединок".
0.55 Т/с "Каменская".
3.00 Т/с "Семейный детектив"
4.00 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Дорожный патруль".
6.00 "Новое утро".
8.30 "Студия Юлии Высоцкой".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".
10.00,13.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Дельта. Продолжение".
12.00 "Суд присяжных".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.20 Т/с "Агентство скрытых камер".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.00 "Говорим и показываем".
19.00 "Сегодня".
19.40 Т/с "Внутреннее расследование".
23.20 "Итоги дня".
23.45 Т/с "Морские дьяволы"
0.45 "Место встречи".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми Оливер. Супер еда.
7.30 6 кадров.
7.55 По делам несовершеннолетних.
9.55 Давай разведемся!
11.55 Д/ф "Женский детектив"
12.55 Д/ф "Измены".
13.55 Кризисный менеджер.
14.55 Т/с "Выхожу тебя искать 2".
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с "Она написала убийство".
19.00 Т/с "Уравнение любви"
21.00 Мелодрама "Катино счастье" .
22.55 Т/с "Доктор Хаус".
23.50 6 кадров.
0.30 Комедия "Муж на час".

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Настроение".
8.10 "Доктор И..."
8.40 Детектив "Два билета на дневной сеанс".
10.40 Д/ф "Александр Збруев. Небольшая перемена".
11.30,14.30 "События".
11.50 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).
13.40 "Мой герой".
14.50 "Хроники московского быта. Многомужницы"
15.40 Х/ф "Отель последней надежды"
17.30 "Город новостей".
17.50 Т/с "Парфюмерша".
19.40 "События".
20.00 "Право голоса".
21.45 "Петровка, 38".
22.00 "События".
22.30 "10 самых... Особенные люди".
23.05 Д/ф "Закулисные войны на эстраде".
0.00 "События. 25-й час".
0.30 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).

пятница, 23 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11.35 Местное время. Вести-Дагестан
14.35 Местное время. Вести-Дагестан
17.25 Местное время. Вести-Дагестан
17.48 Мир Вашему дому
18.08 Дагестан спортивный
18.20 Многоцветие культуры русского мира. Кайтагский район
18.35 Вести-дежурная часть
20.45 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на аварском языке «Паданги Гамалги заманги»
08.00 Обзор газеты «Хlакъикъат»
08.10 Мультфильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Д/с «Путешествие на край света»
09.20 Х/ф «Бонни и Клайд»
11.30 Пятничная проповедь. Прямая трансляция из Центральной Джума-мечети г. Махачкала
12.05 Д/ф «На земле Дербентской»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Агросектор»
13.25 Телеочерк к юбилею заслуженного работника культуры Эльмиры Кожаевой
14.00 «Прогулки по музею»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Дубровский»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Неделя восточного кино на РГВК. Х/ф «Насреддин в Ходженте»
18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 Время новостей. Махачкала
20.20 «Подробности»
20.40 «Здоровье»
21.10 «Линия судьбы» Махмуд из Кахаб-Росо
21.40 Обзор газеты «Дагестанская правда»
21.50 В/ф «Неизвестные герои необъявленной войны»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Время новостей. Махачкала
23.20 «Время молодых»
23.50 «Антитеррор» Д/ф «Кавказские истории. Символ веры»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес»
01.35 Т/с «Картель»
02.25 В/ф «Неизвестные герои необъявленной войны»
02.50 Х/ф «Король Генрих V»

ПЕРВЫЙ

6.10 "Доброе утро".
9.00 Новости.
9.10 "Контрольная закупка".
9.40 Женский журнал.
9.50 "Жить здорово!"
10.55 "Модный приговор".
12.00 Новости.
12.15 "Мужское/Женское".
13.20 "Время покажет".
14.00 Новости.
14.10 "Время покажет".
15.00 Новости.
15.15 "Время покажет".
16.00 "Про любовь".
17.00 "Жди меня".
18.00 Вечерние новости.
18.45 "Человек и закон".
19.50 Телеигра "Поле чудес".
21.00 "Время".
21.30 Т/с "Голос".
23.30 "Вечерний Ургант".
0.15 Х/ф "Духless". (18+).
2.15 Х/ф "Король Артур".

РОССИЯ 1

5.00 "Утро России".
9.00,11.00 "Вести".
9.15 "Утро России".
9.55 "О самом главном".
11.35 "Местное время. Вести - Москва".
12.00 Т/с "Каменская".
14.00 "Вести".
14.35 "Местное время. Вести - Москва".
14.55 Т/с "Тайны следствия".
17.00 "Вести".
17.25 "Местное время. Вести - Москва".
17.45 "Прямой эфир".
18.50 "60 минут".
20.00 "Вести".
20.45 "Местное время. Вести - Москва".
21.00 "Измайловский парк".
23.10 Х/ф "Мама, я женюсь".
1.10 Т/с "Каменская".
3.15 Т/с "Семейный детектив".
4.15 "Комната смеха".

НТВ

5.00 Т/с "Дорожный патруль".
6.00 "Новое утро".
8.30 "Студия Юлии Высоцкой".
9.00 Т/с "Возвращение Мухтара".
10.00,13.00 "Сегодня".
10.20 Т/с "Дельта. Продолжение".
12.00 "Суд присяжных".
13.20 "Чрезвычайное происшествие. Обзор".
13.50 "Место встречи".
15.20 Т/с "Агентство скрытых камер".
16.00 "Сегодня".
16.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей".
18.00 "Говорим и показываем".
19.00 "Сегодня".
19.40 "Экстрасенсы против детективов".
21.15 Т/с "Морские дьяволы. Смерч".
23.10 Большинство.
0.20 "Место встречи".
1.50 Д/с "Таинственная Россия"

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми Оливер. Супер еда.
7.30 6 кадров.
7.40 По делам несовершеннолетних.
9.40 Мелодрама "У вас будет ребенок..."
18.00 6 кадров.
18.05 Т/с "Она написала убийство".
19.00 Мелодрама "Я тебя никому не отдам".
22.50 Т/с "Доктор Хаус".
23.45 6 кадров.
0.30 Мелодрама "Безотцовщина".
2.25 Д/с "Звездные истории".

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Настроение".
8.00 "Тайны нашего кино". "Место встречи изменить нельзя".
8.15 Т/с "Любопытная Варвара".
11.30 "События".
11.50 Т/с "Любопытная Варвара".
14.30 "События".
14.50 Т/с "Любопытная Варвара".
17.30 "Город новостей".
17.40 Х/ф "Призрак на двоих".
19.30 "В центре событий".
20.30 Открытие Московского международного фестиваля "Круг Света". Прямая трансляция.
21.30 "События".
22.00 "Приют комедиантов".
23.55 Д/ф "Алла Демидова. Сбылось - не сбылось".
0.45 Т/с "Пуаро Агаты Кристи". (Великобритания).

суббота, 24 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.10 Реклама
08.15 Год кино. Наследие П.Малаева и Т.Султанова
08.40 «Балхар». Документальный фильм
08.49 «Живая краса». Ахтынский район
09.10 Реклама
11.20 Местное время. Вести-Дагестан
14.20 Местное время. Вести-Дагестан

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халкъ гетмес» Телеочерк памяти заслуженной артистки РД Зумруд Атаевой
08.00 Обзор газеты «Дагестанская правда»
08.10 Мультфильмы 0+
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 «Здоровье»
09.20 Х/ф «Иван Бровкин на Целине»
11.20 «Мой малыш»
12.00 Отчетный концерт Чародинского района «Поющая Чарода»
15.00 Х/ф «Марья Искусница»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Х/ф «Капитан Фракасс»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Чистое сердце»
20.10 Приветы и поздравления в программе «Полифония»
21.20 «Глянец»
21.50 «Студия «Страна гор» представляет
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Х/ф «Мы, двое мужчин»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 «Мой малыш»
01.30 Х/ф «Виннету в долине смерти»
02.45 Отчетный концерт Чародинского района «Поющая Чарода»
05.15 «Глянец»
05.40 Х/ф «Марья Искусница»

ПЕРВЫЙ

4.35 Х/ф "Золотой теленок".
6.00 Новости.
6.10 Х/ф "Золотой теленок".
8.00 "Играй, гармонь любимая!"
8.45 М/с "Смешарики. Новые приключения".
9.00 "Умницы и умники".
9.45 "Слово пастыря".
10.00 Новости.
10.15 Д/ф "Зиновий Гердт. "Я больше никогда не буду!"
11.20 "Смак".
12.00 Новости.
12.15 "Идеальный ремонт".
13.10 Д/ф "Теория заговора".
14.00 "На 10 лет моложе".
14.50 Д/ф "Эдвард Радзинский. "Смерть Сталина. Другая версия".
16.55 "Кто хочет стать миллионером?"
18.00 Вечерние новости.
18.10 "Голос". Спецвыпуск.
21.00 "Время".
21.20 "Сегодня вечером".
22.50 Х/ф "Духless 2".
1.00 Х/ф "Золотой теленок".
4.00 "Модный приговор".
5.00 "Мужское/Женское".

РОССИЯ 1

4.50 Х/ф "Дорога, ведущая к счастью".
6.45 "Диалоги о животных".
7.40 "Местное время. Вести - Москва".
8.00 "Вести".
8.10 "Россия. Местное время".
9.15 "Сто к одному".
10.05 "Личное. Иван Краско".
11.00 "Вести".
11.20 "Местное время. Вести - Москва".
11.30 "Смеяться разрешается".
14.00 "Вести".
14.20 "Местное время. Вести - Москва".
14.30 Х/ф "Ты заплатишь за все".
18.00 "Субботний вечер".
20.00 "Вести в субботу".
21.00 Х/ф "Любовь как стихийное бедствие".
0.55 Х/ф "Девушка в приличную семью".
3.00 Т/с "Марш Турецкого 3".

НТВ

5.00 "Их нравы".
5.35 Т/с "Дорожный патруль".
7.25 "Смотр".
8.00 "Сегодня".
8.15 "Жилищная лотерея Плюс".
8.45 "Готовим с Алексеем Зиминым".
9.10 "Устами младенца".
10.00 "Сегодня".
10.20 "Главная дорога".
11.00 "Еда живая и мертвая". (12+).
12.00 "Квартирный вопрос".
13.05 "Двойные стандарты".
14.05 "Однажды..."
15.05 "Своя игра".
16.00 "Сегодня".
16.20 Д/ф "Революция "под ключ". (12+).
17.15 "Герои нашего времени".
18.00 "Следствие вели..."
19.00 "Центральное телевидение".
20.00 "Новые русские сенсации".
21.00 "Охота".
22.30 "Салтыков-Щедрин шоу".
23.30 "Международная пилорама".
0.25 Т/с "Розыск".
2.10 Д/с "Таинственная Россия".
3.05 Т/с "Закон и порядок". (18+).
4.00 Т/с "Врачебная тайна".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми Оливер. Супер еда.
7.30 6 кадров.
8.15 Мелодрама "Безотцовщина".
10.10 Домашняя кухня.
10.40 Мелодрама "Катино счастье".
14.15 Мелодрама "Женщина-зима".
18.00 Д/ф "Великолепный век. Создание легенды".
19.00 Т/с "Великолепный век".
22.55 Д/с "Замуж за рубеж".
23.55 6 кадров.
0.30 Детектив "Веское основание для убийства" (Россия - Украина).
2.20 Д/с "Звездные истории".
5.00 Домашняя кухня.
5.30 Джейми Оливер. Супер еда.

ТВ-ЦЕНТР

6.00 "Марш-бросок".
6.40 "АБВГДейка".
7.05 Детектив "Два билета на дневной сеанс".
9.05 "Православная энциклопедия". (6+).
9.35 Х/ф "После дождичка в четверг..."
10.50 Х/ф "Максим Перепелица".
11.30 "События".
11.45 Х/ф "Максим Перепелица".
12.55 Х/ф "Папа напрокат".
14.30 "События".
14.45 Х/ф "Папа напрокат".
17.10 Комедия "Моя любимая свекровь".
21.00 "Постскриптум".
22.10 "Право знать!"
23.25 "События".
23.40 "Право голоса".
2.50 "Невидимый фронт". Спецрепортаж.
3.20 Детектив "Квирк". (Великобритания).
5.10 "Линия защиты".

воскресенье, 25 сентября

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

10.20 Местное время. Вести-Дагестан. События недели. Информационно-аналитическая программа

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Х/ф «Капитан Фракасс» 1 с.
08.30 Время новостей Дагестана
08.45 Х/ф «Капитан Фракасс» 2 с.
10.00 Приветы и поздравления в программе «Полифония»
11.10 «Студия «Страна гор» представляет
11.45 «Чистое сердце»
12.00 Мультфильм 0+
12.30 «Глянец»
13.00 Х/ф «Мы, двое мужчин»
14.40 Концерт Самиры в Дербенте
16.40 Х/ф «Олеко Дундич»
18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
19.30 Время новостей Дагестана. Итоги
20.20 «Служа Родине»
20.45 Проект «Театр поэзии» «Ни единой буквой не лгу...» Литературно-музыкальная композиция памяти В. Высоцкого
22.30 Время новостей Дагестана. Итоги
23.20 Х/ф «Крепостная актриса»
01.00 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
01.35 Х/ф «Безумие»
03.35 Концерт Самиры в Дербенте
05.05 Х/ф «Олеко Дундич»

ПЕРВЫЙ

6.00 Новости.
6.10 Х/ф "Доживем до понедельника".
8.00 Кубок мира по хоккею - 2016. Полуфинал. Прямой эфир.
10.10 Новости.
10.20 "Непутевые заметки".
10.35 "Пока все дома".
11.25 "Фазенда".
12.00 Новости.
12.20 Д/ф "Открытие Китая".
12.50 Д/ф "Елена Сафонова. Цвет зимней вишни".
13.55 "ДОстояние РЕспублики". Лариса Долина.
16.00 Т/с "Ищейка".
18.00 Т/с "Точь-в-точь".
21.00 Воскресное "Время".
22.30 "Подмосковные вечера".
23.20 Д/ф "Дмитрий Шостакович. "Я оставляю сердце вам в залог".
0.25 Х/ф "Мелинда и Мелинда".
2.20 Х/ф "Офисное пространство".
4.00 "Модный приговор".

РОССИЯ 1

5.00 Х/ф "Своя чужая сестра".
7.00 М/с "Маша и медведь".
7.30 "Сам себе режиссер".
8.20 "Смехопанорама".
8.50 "Утренняя почта".
9.30 "Сто к одному".
10.20 "Местное время. Вести - Москва". Неделя в городе.
11.00 "Вести".
11.20 Большой праздничный концерт.
14.00 "Вести".
14.20 Х/ф "Останьтесь навсегда".
18.00 "Удивительные люди".
20.00 "Вести недели".
22.00 "Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым".
0.30 Д/ф "Севморпуть. Дорога во льдах".
2.25 Т/с "Без следа".
3.40 "Смехопанорама".
4.10 "Комната смеха".

НТВ

5.00 "Их нравы".
5.30 "Охота".
7.00 "Центральное телевидение".
8.00 "Сегодня".
8.15 "Русское лото Плюс".
8.50 "Стрингеры НТВ". (12+).
9.25 "Едим дома".
10.00 "Сегодня".
10.20 "Первая передача".
11.05 "Чудо техники". (12+).
12.00 "Дачный ответ".
13.05 "НашПотребНадзор".
14.10 "Поедем, поедим!"
15.05 "Своя игра".
16.00 "Сегодня".
16.20 "Ты не поверишь!"
17.10 "Секрет на миллион".
19.00 "Акценты недели".
19.55 Х/ф "Час Сыча".
23.40 Т/с "Розыск".
1.30 Д/с "Таинственная Россия".
2.30 "Их нравы".
3.05 Т/с "Закон и порядок". (18+).
4.00 Т/с "Врачебная тайна".

ДОМАШНИЙ

6.30 Джейми Оливер. Супер еда.
7.30 6 кадров.
8.00 Мелодрама "Любимый раджа". (Индия).
10.35 Мелодрама "Женщина-зима".
14.15 Мелодрама "Я тебя никому не отдам".
18.00 Д/ф "Великолепный век. Создание легенды".
19.00 Т/с "Великолепный век".
22.55 Д/с "Замуж за рубеж".
23.55 6 кадров.
0.30 Детектив "Веское основание для убийства"
2.20 Д/с "Звездные истории".
5.20 6 кадров.
5.30 Джейми Оливер. Супер еда.

ТВ-ЦЕНТР

5.45 Х/ф "Наш дом".
7.40 "Фактор жизни".
8.10 Х/ф "Призрак на двоих".
10.05 Д/ф "Александр Михайлов. Я боролся с любовью".
10.55 "Барышня и кулинар".
11.30 "События".
11.45 "Петровка, 38".
11.55 Х/ф "Старые клячи".
14.30 "Московская неделя".
15.00 Комедия "Большая любовь".
16.55 Х/ф "Женщина без чувства юмора".
20.30 Т/с "Пороки и их поклонники".
0.35 Х/ф "Исчезнувшая империя".
2.45 Детектив "Задача с тремя неизвестными".
5.15 Д/ф "Закулисные войны на эстраде".

МАТЧ ТВ 19 ПО 25 СЕНТЯБРЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

6.30 Д/с "Заклятые соперники".
7.00 Новости.
7.05 "Зарядка ПО".
7.25 Новости.
7.30 Все на Матч!
9.20 Новости.
9.30 Футбол. Чемпионат Италии. "Интер" - "Ювентус".
11.30 Новости.
11.35 Хоккей. Кубок мира. Финляндия - Северная Америка. Трансляция из Канады.
14.05 Новости.
14.15 Д/с "Кубок войны и мира".
15.00 Все на Матч!
15.40 Хоккей. Кубок мира. Россия - Швеция. Трансляция из Канады
18.10 Новости.
18.15 "Спортивный интерес".
19.15 Росгосстрах. Чемпионат России по футболу. "Зенит" (Санкт-Петербург) - "Рубин" (Казань).
21.25 "Все на хоккей!"
21.50 Хоккей. Кубок мира. Чехия - Европа.
0.45 Все на Матч!
1.45 Х/ф "Пивная лига". (США). (16+)
3.20 Д/ф "Больше, чем игра". (16+).
5.20 Д/с "Рожденные побеждать".
6.20 Д/с "Этот день в истории спорта".

ВТОРНИК

6.30 Д/с "Заклятые соперники".
7.00 Новости.
7.05 "Зарядка ПО".
7.25 Новости.
7.30 Все на Матч!
9.20 Новости.
9.30 ЕвроТур. Обзор матчей недели
10.30 Новости.
10.35 Хоккей. Кубок мира. Чехия - Европа. Трансляция из Канады.
13.05 Новости.
13.10 Смешанные единоборства.
15.00 Новости.
15.05 Все на Матч!
15.35 Хоккей. Кубок мира. Россия - Северная Америка. Трансляция из Канады.
18.05 Новости.
18.15 "Континентальный вечер".
18.50 Хоккей. КХЛ. "Локомотив" (Ярославль) - "Спартак" (Москва). Прямая трансляция.
21.25 "Все на хоккей!"
21.55 Хоккей. Кубок мира. Финляндия - Швеция.
0.45 Все на Матч!
1.45 "Великие моменты в спорте".
2.15 "Все на хоккей!"
2.50 Хоккей. Кубок мира. (Канада - США).
5.30 Мини-футбол. ЧМ. 1/8 финала

СРЕДА

6.30 Мини-футбол. ЧМ. 1/8 финала. Трансляция из Колумбии.
7.30 Новости.
7.35 "Зарядка ПО".
7.55 Новости.
8.00 Все на Матч!
9.20 Хоккей. Кубок мира. Финляндия - Швеция. Трансляция из Канады.
11.50 Футбол. Кубок России. 1/16 финала. "СКА-Хабаровск" - "Спартак" (Москва). Прямая трансляция.
14.00 Новости.
14.05 "Ростов".
14.25 Все на Матч!
14.55 Футбол. Кубок России. 1/16 финала. "Енисей" (Красноярск) - ЦСКА. Прямая трансляция.
17.00 Новости.
17.05 Хоккей. Кубок мира. (Канада - США). Трансляция из Канады.
19.35 Все на Матч!
19.55 Футбол. Кубок России. 1/16 финала. "Химки" - "Локомотив" (Москва). Прямая трансляция.
21.55 Хоккей. Кубок мира. Северная Америка - Швеция.
0.45 Все на Матч!
1.30 Д/ф "Ее игра". (16+).
2.55 Хоккей. Кубок мира. Канада - Европа.
5.45 Д/с "1+1". (16+).

ЧЕТВЕРГ

6.30 Д/с "Заклятые соперники".
7.00 Новости.
7.05 "Зарядка ПО".
7.25 Новости.
7.30 Все на Матч!
9.20 Новости.
9.30 Д/с "Безграничные возможности".
10.00 Хоккей. Кубок мира. Северная Америка - Швеция. Трансляция из Канады.
12.30 Новости.
12.40 "Правила боя". (16+).
13.00 Смешанные единоборства.
15.00 Новости.
15.05 Все на Матч!
15.35 Хоккей. Кубок мира. Канада - Европа. Трансляция из Канады
18.05 Новости.
18.10 "Десятка!" (16+).
18.30 "Спорт за гранью". (16+).
19.00 Все на Матч!
19.30 "Культ тура". (16+).
20.00 Новости.
20.05 Д/с "Кубок войны и мира".
21.30 "Все на хоккей!"
22.00 Хоккей. ЧМ. Матч за 3-е место. Россия - США.
0.05 Все на Матч!
0.45 Х/ф "Тайна Аляски". (Канада - США). (16+).
2.55 Хоккей. Кубок мира. Чехия - США.
5.45 Д/с "1+1". (16+).

ПЯТНИЦА

6.30 Д/с "Заклятые соперники".
7.00 Новости.
7.05 "Зарядка ПО".
7.25 Новости.
7.30 Все на Матч!
9.20 Новости.
9.30 Хоккей. Кубок мира. Чехия - США. Трансляция из Канады.
12.00 Новости.
12.10 Д/с "Кубок войны и мира".
12.55 Хоккей. Кубок мира. Россия - Финляндия. Трансляция из Канады.
15.25 Новости.
15.30 Все на Матч!
16.00 Смешанные единоборства. Bellator. (16+).
17.30 "Десятка!" (16+).
17.50 Новости.
17.55 "Континентальный вечер".
18.25 Хоккей. КХЛ. "Йокерит" (Хельсинки) - ЦСКА. Прямая трансляция.
21.00 "Все на футбол!" Афиша.
21.40 Футбол. Чемпионат Франции. "Тулуза" - ПСЖ. Прямая трансляция.
0.45 Все на Матч!
1.30 Х/ф "Морис Ришар". (Канада). (16+).
4.05 Смешанные единоборства. UFC. (16+).
6.05 "Правила боя". (16+).

СУББОТА

6.30 Д/с "Заклятые соперники".
7.00,9.40 Новости.
7.10 Хоккей. Кубок мира. Россия - Швеция. Трансляция из Канады
9.45 "Десятка!" (16+).
10.05 "Спортивный вопрос".
11.05 Новости.
11.10 Хоккей. Кубок мира. Россия - Северная Америка. Трансляция из Канады.
13.40 Новости.
13.45 "Культ тура". (16+).
14.15 Новости.
14.25 Футбол. Чемпионат Англии. "Манчестер Юнайтед" - "Лестер". Прямая трансляция.
16.30 Росгосстрах. Чемпионат России по футболу. ЦСКА - "Краснодар". Прямая трансляция.
19.25 Футбол. Чемпионат Англии. "Арсенал" - "Челси".
21.25 Росгосстрах. Чемпионат России по футболу. "Ростов" - "Локомотив" (Москва).
23.30 Все на Матч!
0.15 Д/с "Кубок войны и мира".
1.00 "Все на хоккей!"
2.00 Х/ф "Тайна Аляски". (Канада - США). (16+).
4.25 Д/с "Великие моменты в спорте".

ВОСКРЕСЕНЬЕ

6.30 Смешанные единоборства. UFC. Прямая трансляция из Бразилии.
7.30 Новости.
7.35 Хоккей. Кубок мира. Трансляция из Канады.
10.05 Новости.
10.10 Х/ф "Молодая кровь". (Канада - США). (16+).
12.15 Хоккей. Кубок мира. 1/2 финала. Трансляция из Канады.
14.45 Новости.
14.50 Все на Матч!
15.20 "Путь бойца". (16+).
15.40 "Реальный спорт". Бой в большом городе.
16.30 Росгосстрах. Чемпионат России по футболу. "Спартак" (Москва) - "Уфа".
19.00 Росгосстрах. Чемпионат России по футболу. "Анжи" (Махачкала) - "Зенит" (Санкт-Петербург). Прямая трансляция.
21.30 Д/ф "Победные пенальти".
22.30 Д/с "Драмы большого спорта".
23.00 Все на Матч!
23.30 Смешанные единоборства.
1.25 Д/ф "Победные пенальти". (16+)
2.25 "Реальный спорт". Бой в большом городе. (16+).
3.15 Х/ф "Морис Ришар". (Канада).

РАДИО

ИСЛЕН, 19-СЕНТЯБРЬ

12.10 «Дагъустан». Хабарар
12.35 «Хважамжам».

САЛАСА, 20-СЕНТЯБРЬ

12.10 «Дагъустан». Хабарар
12.30 "Карчи Дагъустан".

АРБЕ, 21-СЕНТЯБРЬ

12.10 «Дагъустан». Хабарар
12.30 «Девирар».

ХЕМИС, 22-СЕНТЯБРЬ

12.10 «Дагъустан». Хабарар. Газетдин обзор
12.30 «Вахт ва жегьилар».

ЖУЬМЯ, 23-СЕНТЯБРЬ

12.10 «Дагъустан». Хабарар
12.30 «Исламдин сес».

КИШ, 24-СЕНТЯБРЬ

10.43 «Гьафтедин нетижаяр»
10.50 Концерт.

ГЬЯД, 25-СЕНТЯБРЬ

10.43 «Кард». Аялар патал программа

Программа гьазурайди - Насима ВЕЛИБЕКОВА

Гьазур тирдан гьакъиндай малумарна

Туьркиядин дустагъханада уьмуьрлух ацукьунин жаза ганвай Туьркиядин куьрдерин регьбер Абдуллагь Оджалана Туьркиядинни куьрдерин чуьруьк арадай акъудуниз талукь яз Анкарадиз са шумуд теклиф гуз гьазур тирдан гьакъиндай малумарна. Идакай 12-сентябрдиз "Аль-Маядин" агентстводи хабар гана.

Оджаланан теклифдин гьакъиндай и мукьвара адан патав дустагъханадиз фейи адан хайи стха Мугьаммеда суьгьбетна.

"Чахъ теклифар ава. Эгер Туьркиядин государство абурухъ яб акализ гьазур ятIа, чавай 6 вацран вахтунда икьрардал къвез ва ивияр экъичун акъвазариз жеда", - малумарна Абдуллагь Оджалана.

Туьркияда къадагъа авунвай Куьрдистандин Рабочий партияди (РПК) - ам тешкилайди Оджалан я - куьрдерин политический ихтиярар хуьн ва милли автономия тешкилун патал женг чIугвазва. РПК Туьркиядин армиядин ва полициядин, гьакIни гражданвилин объектрал са жерге террориствилин гьужумар авуналди машгьур я.

РПК 1978-йисан 27-ноябрдиз тешкилнай. 1980-йисуз военныйри Туьркияда авай къурулуш дегишарайдалай гьуьгъуьниз, РПК-дин саки вири руководство дустагъна. Амма Оджаланалай Сирияда (САР) чуьнуьх жедай чка жагъуриз алакьна. 1998-йисан зулуз а вахтунда САР-дин президентдин къуллугъдал алаз хьайи Хафез Асада адавай, Анкарадин басрухдикди, уьлкведай хъфин тIалабна. 1999-йисан 15-февралдиз Оджалан Кенияда авай туьркверин махсус къуллугъри чуьнуьхна ва Имралы островдал алай дустагъханадиз гъана. Судди адаз кьиникьин жаза гунин приговор акъудна. Гьуьгъуьнлай ам уьмуьрлух дустагъда ацукьаруналди дегишарна.

Алепподай экъечIзавай рекьел гуьзчивалзава

Россиядин военныйри Сириядин Алеппо шегьердай экъечIзавай чкадал душманвалзавай терефар меслят хъувун патал Россиядин центради санай масаниз физ жедай гуьзчивалдай пункт кардик кутунва. Идан гьакъиндай 13-сентябрдиз "Интерфаксди" хабар гана.

"И рехъ женгинин гьерекатар акъвазарунин ва яракь эцигунин къарар кьабулнавай боевикар патал Алепподин рагъэкъечIдай патай экъечIдай чка я. 9-сентябрдиз Россиядинни США-дин арада женгинин гьерекатар акъвазарунин режим кардик кухтунин гьакъиндай хьайи меслятвилерин сергьятра аваз Кастелло рекьиз кьетIен фикир гуда. И рехъ Алепподиз мергьяматлувилин парар агакьардай асул рехъ жеда", - малумарна душманвалзавай терефар меслятдал хкидай Центрадин начальникдин заместитель, полковник Сергей Капицына.

Сириядин Красный полумесяцдин обществоди, офицердин гафаралди, шегьердин рагъэкъечIдай ва рагъакIидай патаз мергьяматлувилин парар агакьардай пункт кардик кутада. Гьа са вахтунда Капицына къейд авурвал, гьукуматдин кьушунар авачир (демилитаризованный) зона тешкилунин сергьятра аваз гуьлле гун акъвазарунин гьакъиндай Россиядинни Америкадин икьрарда тайинарнавайвал, и рекьелай хъфиз гьазур я.

10-сентябрдиз Россиядин къецепатан крарин министр Сергей Лаврованни США-дин госсекретарь Джон Керридин рахунар кьиле фейи вахтунда Арабрин Республикада чуьруьк ислягьвилелди къайдадик кухтунин план кардик кутуна. Москвади ва Вашингтонди Сириядин чуьруькдин вири терефриз 12-сентябрдилай женгинин гьерекатар акъвазарунин режимдин тереф хуьниз эвер гана, гьа са вахтунда террористриз акси яз женг давамарда. Керридин гафаралди, гуьлле гун акъвазарунин режим Алепподизни талукьарун лазим я.

Сириядин гьукуматди Женевада Россияни США икьрардал атунихъ галаз алакъалу яз вич ислягьвал хуьз гьазур тирдан гьакъиндай малумарна. Сириядин Азад армиядин оппозициядик акатзавай яракьлу дестейрини женгинин гьерекатар акъвазариз гьазур тирдан гьакъиндай малумарна.

Июлдин эхиррай Россияди Сириядин гьукуматдихъ галаз санал Алеппода мергьяматлувилин еке серенжем башламишдайдан гьакъиндай малумарнай. Адан метлеб шегьерэгьлийриз куьмекар гуникай ибарат я. И кар патал хатасузвилин са шумуд рехъ тешкилзава. Анрай ислягь агьалийривай ва яракь эцигиз икьрардал атанвай террористривай и чкадай экъечIиз жеда. Исламистар ва яракь гвай оппозициядин боецар патал кьилдин рехъ тайинарнава. Алепподиз недай-хъвадай суьрсет, дарманар, сифте нубатда лазим къведай шейэрни агакьарзава.

Украина къур акъатнавай чилив гекъигна

Украинада Польшадин цIийи посол Ян Пеклоди украинвийрихъ гьам политикадин, гьамни экономикадин рекьяй Варшавади тереф хуьнин игьтияжвал ава лагьана. Идан гьакъиндай ада 12-сентябрдиз Польшадин радиодиз интервью гудайла малумарна, хабар гузва "Корреспондент.net-ди".

"Украинадиз Польша, къур акъатзавай чилиз марф хьиз, лазим я", - лагьана дипломатди. Ада гьакIни къейдна хьи, Киев Варшава патал лап важиблу амадаг я.

"Ам чи къунши я. Чаз ам вилик физвай демократвилин уьлкве хьана кIанзава. Чаз гьакIни ам Европадин союздиз, жез хьайитIа, гьатта НАТО-дизни мукьва хьана кIанзава", - алава хъувуна Пеклоди.

Августдин эхирра Украинадин политикрин, тарихчийрин, писателрин ва дипломатрин са дестеди Верховный Рададивай Украинадин халкьдин аксина Польшади авур тахсиркарвилерин къурбандар рикIел хкидай йикъар тайинарун теклифна. Чарчел машгьур 90 украинвиди, гьа гьисабдай яз уьлкведин виликан президент Леонид Кравчукани къулар чIугуна.

22-июлдиз Польшадин Сеймди Волынскда инсанар гзаф кьадарра телеф авун геноцид яз гьисабна ва 11-июль и мусибатдин къурбандар рикIел хкидай югъ яз тестикьарна. Гьа и юкъуз Радади малумарна хьи, Польшадин парламентдин вини ва агъа палатайри кьабулай "Украинадиз акси къарарри» политикадин ва дипломатвилин вири кIвалахрилай, гьакIни "сада-садан тахсиррилай гъил къачун патал кьве уьлкведи авунвай крарилай цIар чIугуна".

Волынскда гзаф кьадарра инсанар къирмишун - им Украинадин восстанидиз къарагъ навай армиядин (УПА, Россияда ам къадагъа авунва) боевикри 1943-йисуз Польшадин дибдин агьалияр терг авун хьана. Жуьреба-жуьре къиметралди, а чIавуз 30 агъзурдалай 100 агъзурдав агакьна инсанар тергнай.

Порошенкодин тIалабун

Украинадин президент Петр Порошенкоди "ЧIехи ирид уьлкведин" ва Европейский Союздин посолрихъ галаз гуьруьшмиш хьайи вахтунда Крымда ва Севастополда Россиядин Государстводин Думадиз кьиле тухудай сечкийрин нетижаяр законсузбур яз гьисабуниз эвер гана. Идан гьакъиндай 12-сентябрдиз Украинадин регьбердин пресс-къуллугъди хабар гана.

Порошенкоди Крым Россиядик кухтун квaз такьунин метлеблувал къейдна, гьакIни малумарна хьи, полуостровдал гуя инсандин ихтияррихъ галаз алакъалу гьалар пис жезва. Гьа са вахтунда ада къейдна хьи, Москвадиз акси къадагъайри чпин метлеблувал къалурна ва и кар Украинадин "аслу туширвал ва территорийрин битаввал тамамдаказ арадал хкидалди" амукьун лазим я.

9-сентябрдиз Украинадин президент Петр Порошенкоди и уьлкведин къецепатан крарин министр Павел Клинкиназ Украинадин территориядал Госдумадиз сечкияр тухун мумкин туширдан гьакъиндай Россиядин руководстводиз хабар гун тапшурмишнай. Са югъ идалай вилик Украинадин Верховный Радади маса государствойрин парламентривай ва международный организацийривай Крымдин территориядал Госдумадиз сечкияр тухудайла гуьзчивал авуникай отказ авуниз эвер гана ва сечкияр чебни законсузбур яз гьисабун тIалабна.

Чуьруькар акъудун мумкин я

Центризбиркомди "ЭрчIи патан секторбай" тир радикалри Киевда авай Россиядин посольстводин, гьакIни Харьковда, Одессада ва Львовда авай РФ-дин генконсульствойрин патарив 18-сентябрдиз сесер гудай юкъуз чуьруькар акъудун мумкин я лугьузва. Идан гьакъиндай RT телеканалдиз ЦИК-дин член Николай Лихачева малумарна.

"Чаз, гьайиф хьи, чизва виликрай Украинада авай чи посольстводал ва чи идарайрал гьужумар авурди ва машинар кайиди. Ихьтин крар хьанва, чебни гзаф кьадарра. А юкъуз абуру гьихьтин гьерекатар кьиле тухуда? Заз татугай крар арадал атана кIанзавач", - гъавурдик кутуна Лихачева.

Адан гафаралди, ихьтин чIуру крар арадал атай дуьшуьшар хьайитIа, Россияди инсанрин ихтияррай Европейский суддиз арза вугуда, гьакIни ОБСЕ, Европарламент ва ООН хьтин международный организацийриз хабар гуда.

И юкъуз Украинада сесер гуз тежедайдан гьакъиндай Москвадиз официальнидаказ хабар ганай. Кремлди вичихъ Украинадин терефди вилик эцигзавай шартIар веревирддай къаст авачирди малумарна.

Россиядин дипломатвилин векилханаяр авай шегьеррин территорийрал сечкияр тешкилиз ихтияр гун патал Киевдин властри вилик эцигзавай истемишунар гьихьтинбур ятIа Украинадин МИД-да 10-сентябрдиз лагьана. Кьилди къачуртIа, и шартIарин арада Крымда сечкияр тухуникай отказ авун ва полуостровдин патай федеральный сиягьра авай кандидатрин тIварар акъудун ава.

КIуьд миллиард манат вахчуна

Россиядин МВД-дин "Т" управленидин коррупцийриз акси главкдин начальникдин заместитель Дмитрий Захарченко яшамиш жезвай кIвале къекъвей вахтунда вахчур пулунин кьадарди 9 миллиард манат тешкилзава. Москвадин Пресненский судда 10-сентябрдиз силисчиди ихьтин делилар гъайидан гьакъиндай ТАСС-ди хабар гузва.

"Захарченкодин кIвале къекъвей вахтунда 120 миллион доллар, 2 миллион евро вахчуна", - лагьана силисчиди. Адан малуматрал асаслу яз, пул авай шешел жагъай кIвал полковник Захарченкодин мукьва касдинди я. Ада вичи малумарайвал, квартира адан ваханди я. Ада вичин тахсир хиве кьуникайни отказна.

Вич кьадай вахтунда офицердив 20 миллион манатдиз барабар еврояр гвай, гъавурдик кутазва РЕН ТВ-ди.

Гьа са вахтунда къайдаяр хуьдай органра авай чешмеди «Интерфаксдиз» суьгьбет авурвал, Захарченкодивай вахчур пулар 26 миллиард манатдин са кьадар пай я. Абур тапан рекьелди 2015-йисан ноябрдиз Центральный банкдин лицензиядикай магьрум хьайи Нота-банкдин активрай чуьнуьхнавайбур я. Агентстводин суьгьбетчиди гъавурдик кутурвал, и делодай 2016-йисан гатуз кредитный организациядин руководителар - стхаяр тир Дмитрий ва Вадим Ерохинар, гьакIни финансрин директор Галина Марчукова кьунай. Чешмеди малумарайвал, Захарченкоди адан хъсан таниш тир Марчуковадиз адаз талукь оперативный кIвалахар тухузвайдан гьакъиндай ам виликамаз тагькимарна ва банкунай чуьнуьхнавай пуларин са пай вахтуналди хуьн патал къачуна.

9-сентябрдиз кьунвай Захарченко патал мукьвара жавабдарвилиз чIугунин серенжем кьабулда. Офицердик РФ-дин УК-дин пуд статьядай тахсир кутазва.

Рекъем

- Алай йисуз верчерин какаяр **18,8 процентдин** ужуз хьана, гречка лагьайтIа виридалайни гзаф - **32,3 процентдин** багьа хьана.

ЦБ-дин курсуналди къенин юкъуз:

1 доллар - 64,81 манат,
1 евро - 72,75 манат,
къизил (1 гр) - 2668,19 манат,
гимиш (1 гр) - 39,92 манат.

ИНТЕРНЕТДАЙ.
Гьазурайди - Шагьисмаил ГЬАЖИМИРЗОЕВ

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкьдин Собрание ва РД-дин Гьукумат

367000, Махачкъала, Ленинан майдан, 2

КЬИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ

Тел/Fax. (872-2) 65-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Н. ВЕЛИЕВА

Газет массовый коммуникацийрин хиле законодательстводал амал авунал гуьзчивал авунин ва культурадин ирс хуьнин рекьяй РФ-дин Федеральный къуллугъдин Кьиблепатан федеральный округда авай Управленидин регистрация хъувунва.
ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь
Макъалаяр редакцияди туькIуьр хъийизва. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур элкъвена вахкузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я.

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкъала,
I Петрдин проспект, 61. Печатдин кIвал

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ - ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЬИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
Э. Д. ШЕРИФАЛИЕВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЬАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

КАССА
65-00-58

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЬАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

Газет йиса 52 сеферда акъатзава

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - 63249
Зур йисан - 51313

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00
Чап ийиз вахкана - 19.20

Газет **"Лотос"** ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан куьче, 6.

Тираж 7842

(Гь) - И лишандик квай материалар гьакъидихъ чапзавайбур я.
(12+) - Икьван яшар хьанвайбуру кIелрай

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты "Лезги газет"
УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001
ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

(Гь)

Мубаракрай!

Лезгийрин СтIал Сулейманан тIварунихъ галай госмуздрамтеатрдин артистка, бажарагълу манидар Фаризат ЗЕЙНАЛОВАДИЗ:

Аламатдин ава вахъ сес,
Кутазвай чи халкьдик
гьевес.
Чи межлисрал гъизвай
абур,
Тахьуй вахъ гьич дерди
агъур!
Вун сегьнедал акваз хьурай,
Ширин ванцел рахаз
хьурай.
Бахтлуди хьуй ви гьар са
кам,
Агалкьунар хьурай давам.
Лезги халкьдин гьунарлу
руш,
Чи сегьнедин къизилдин
къуш,
"Халкьдин артист" тIвар
мубарак,
Ваз баркаллу кар мубарак!

ВАЗ "ДАГЪУСТАНДИН ХАЛКЬДИН АРТИСТКА" ЛАГЬАЙ ЧIЕХИ ТIВАР ТЕБРИКЗАВАЙ ВА МАДНИ ЕКЕ АГАЛКЬУНАР ХЬАНА КIАНЗАВАЙ РАГЬИМАТ ГЬАЖИЕВА

Тербия важиблу затI я!

Мариян БУГЪАЕВА, муаллим

Халкьдин дуланажагъ хкаж хьанва. Гьар са кIвале, хуьре газ ава. Гьар кьвед лагьай касди Интернетдикай менфят къачузва. Виликдай саниз зенг ийиз кIан хьайила, телефонрин пунктариз физ, сятералди нубат вилив хуьдай. Гила лагьайтIа са гъвечIи аялдивайни мобильный телефондин куьмекдалди зенг ийиз жезва. Ибур дуланажагъдин ва техникадин агалкьунар я. Амма тек са илимдинни техникадин агалкьунрикай менфят къачуналди, меденият хкаж жезвач. Медениятдикай рахайла, бязибуруз ам са кьадар багьа парталар алукIуникай, чиниз рангар ягъуникай ибарат тирди хьиз ава. Ихьтин фикирдал алайбуруз, гьелбетда, ацукьун-къарагъун, чIехи-гъвечIи, лугьур-талгьур чизвач.

Меденият вилик тухунин кIвалах са школади кьиле тухунал сергьятламиш жезвач. КIвале аялриз тербия гун диде-бубайрин хивяй садани акъуднавач ва садрани акъудни ийидач. Абурулай аял тербиялуди, медениди, савадлуди яз чIехи авунин карда хейлин месэлаяр аслу я. Диде-бубайри чпин веледриз дуьзгуьн тербия гун сад лагьай везифа тирди садрани рикIелай алудна кIандач.

Гъиле телефон, япарани наушникар хьайила, чи девирдин бязи жегьилрин рикIелай дидебуба, хуьр-кIвал, къанун-адет михьиз алатзава. Наушникар япара аваз, са куьнин ванни текъвез, чпин чанар машинрин сиве пуч авур дуьшуьшарни тIимил хьайиди туш. Наушникар себеб яз, чи жегьилрин кьилерал гьар жуьредин агьвалатар къвезва.

Алай йисан гатуз зун Махачкъаладай Муьгъвергандал хъфизвай "Газелда" акьахна. Лезгистандин мулкарал ахгакьайла, югъ няни хьанвай. Вирида кIвализ вядеда ахгакьуникай фикирзавай. "Газель" Гъепцегьрал агакьайла, шоферди Мегьарамдхуьре эвичIдайбур авани лагьана хабар кьуна, амма садайни ван-сес акъатнач. И суал вилик ацукьнавай пассажиррини тикрар хъувуна. Жаваб гудай кас тахьайвиляй шоферди улакь Мегьарамдхуьруьн кьилихъ галай рекьяй гьална.

Са арадилай меркездай чахъ галаз санал хквезвай жегьил "ханум" уях хьана: "Вув, "Газель" хуьруьн юкьвай вучиз гьалнач?" - лагьана ада атIугьай сесиналди.

- Шоферди Мегьарамдхуьре эвичIдайбур авани лагьана хабар кьурла, вуна жаваб вучиз ганач, - адан суалдиз суалдалди жаваб хгана са пассажирди.

- Зи япара наушникар авай ман, заз ван атанач. Гила зун инал эвичIиз кимиди туш хьи. Зун элкъвена хуьруьз хутах, - буйругъ гудай тегьерда лагьана ада.

Шоферди гьуьжетар ийиз вахт акъуднач. Япара наушникар авай "ханум" элкъвена Мегьарамдхуьруьз хкуниз ам мажбур хьана.

Гьелбетда, и вахтунда яргъал хъфизвай дишегьлийрик къал акатна. Абур айибизни жедач кьван, гьикI лагьайтIа а дишегьлияр Рутулиз хъфизвай "Газелдив" агакьна кIанзавай.

- Я руш, вавай япара авай наушникар акъудна и "Газелда" вуч хабар аватIа килигиз жедачирни? Я тахьайтIа, жуван рехъ гуьзетна и чкадал акъвазара лугьун четин кар тирни? Чун кIвале гъвечIи аялар туна атанвайбур я, вядеда ахкакьна кIанзавайди я, - наразивилелди рахана абурукай сад наушникрин сагьибдихъ галаз.

"Ханумди" пассажирриз атIай жаваб хгана. Мад садайни са гафнии ахкъатнач.

Ингье чи са бязи жегьилрин тербия, меденият, чпи-чеб халкьдин арада тухузвай къайда. Тербия важиблу затI тирди рикIелай алудна виже къведач, иллаки япара наушникар авайбуру!

"ЛГ"-дин 36-нумрадиз акъатай кроссворддин жавабар:

ДУЬЗ ЦIАРАРА: 6. Механизация. **8.** Тфенг. **10.** Вокзал. **11.** TIебиат. **14.** Ния т. **16.** Жанавур. **17.** Ялав. **18.** Сирхаев. **19.** Трамвай. **20.** TIама. **21.** Инкъилаб. **23.** Гъвар. **26.** Гилияр. **27.** ЯркIиви. **28.** Чанах. **30.** Шагьадатнама.

ТИК ЦIАРАРА: 1. Гъейрат. **2.** Гьаят. **3.** Пипетка. **4.** Жанг. **5.** Кьисмет. **7.** Мобилизация. **9.** Табасаранви. **12.** Кайвани. **13.** Суствал. **15.** Тахта. **17.** Яшмагъ. **22.** Иранвах. **24.** Сятсаз. **25.** Яралм. **28.** Члаф. **29.** Хине.

Подписка - 2017

Чи дамах-даях

Нариман КЪАРИБОВ

Зун и цIарар кхьинин фикирдал а карди гъана хьи, гьикьван гьайиф къведай кар ятIани, "Лезги газетдин" тираж йисалай-суз агъуз аватзава, иллаки - эхиримжи йисара. Гзаф деринра гьахь тавуна, анжах са мисал гьин. 2016-йисан кьвед лагьай паюна, йисан сифтедив гекъигайла, агъзур экземплярдилайни пара эксик хьанва. И барадай газетдин кьилин редактор, **Агъариза Узеирович САИДОВА** ва газет кIелзавайбуруни кхьенатIани, за мад сеферда тикрар хъийизва: хъсан кар хьанач газетдин тираж садлагьана акьван агъуз аватун. Зи гаф ам я хьи, инлай кьулухъ чна, лезгийри, ихьтин татугайвилиз рехъ хгана кIандач.

Чи милли газет, чапзавай макъалайриз килигайла, ада кьунвай рекьикай веревирдер авурла, хъсан чкадал ала. Сагърай редакциядин бажарагълу коллектив!

Тираж артух хьун патал газет генани хъсанарна кIанда, заз чиз, и кIвалах редакциядин журналистрилай алакьни ийида.

И жигьетдай заз, жувни пешекар журналист яз, бязи теклифарни гуз кIанзава.

ИкI, гьафтеда садра акъатзавай ва 24 чиникай гила 16 чин хъхьанвай (гьайиф!) газетда гзаф вахтара чIехи макъалаяр жезва. Бязи журналистриз гьамиша, гьар сеферда, газетдин тамам са чин, гагь-гагь гьадалайни гзаф чка кьазвай макъалаяр кхьин адет хьанва. Ихьтин макъалаяр агьалийри гьамиша эхирдал кьван кIелни ийизвач. Журналистикада са шартI авайди я - макъала чIехивилелди, ада газетда гзаф чка кьуналди ваъ, ана къарагъарнавай месэладин барадай маналуди, халкьдин дерди-гьалдикай ачухдиз лугьуналди, вилик акъвазнавай четинвилерай экъечIунин рекьер-хуьлер къалуруналди къуватлуди хьана кIанда. ИкI лугьуналди за чIехи макъалаяр тамамвилелди инкар ийизвайди туш. Ахьтин макъалаярни кIанда, амма газетдин 16 чинин лап гзаф пай, гзаф чинар кьуналди ваъ.

Девирар ахьтинбур хьанва хьи, саки вири газетра хьиз (официальный органар тир), "Лезги газетдани" критикадин макъалаяр тIимил чапзава. Чапайбуруз идарайри, ведомствойри (ва икI мад) гузвай жавабарни, кьабулзавай серенжемрин гьакъиндай малуматарни хгузмач, кIелдайбур хабардар хъийизмач. АкI хьайила, газетда "Чи макъалайрин гелеваз", "Чаз жаваб гузва", "Газетди куьмек гана" ва са жерге маса рубрикаяр арадал хкайтIа, хъсан жеда.

Гзаф сагърай "Лезги газетдин" редакция, саки гьар са нумрада лезги шаиррин, писателрин яратмишунар, эсерар чапзава. Журналист хьиз, са бубатдин шаирни тир зунни и кардал гзаф рази я. Амма бязи вахтара мана-метлебдал, чIалан къешенгвилел, эсерар туькIуьр хьунал ва шииратдин маса истемишунрал гьалтайла зайиф шиирарни чапзава. Чпин шиирар газетдиз це лугьуз, кьилин редактордиз чарар, арзаяр кхьизвайбурни кими туш. Амма ихьтинбуруз килигна, газетдин дережа, халис шииратдин кьакьан чIал агъуз авудунни дуьз туш.

Мад са тIалабур ава. Мумкинвал жагъуриз, газетдин журналистар, кьилин редактор чкайрал - шегьерриз ва районриз мугьман жез, абуру кIелзавайбурухъ галаз гуьруьшар тешкилайтIа, хъсан жедай. Виликрай икI ийизвайди тир.

2017-йис патал "Лезги газет" кхьидай вахт алукьнава. "Лезги газет" кхьихь, гьуьрметлу лезгияр!

2017-йис патал

Лезги газет

кхьихь!

ИНДЕКСАР: *йисанди - 63249*
6 вацранди - 51313

газетдин къимет почтарин отделенийрай:
йиса - 700 манат
6 вацра - 350 манат

Абонентрин ящикрай (до востребования):
йиса - 670 манат
6 вацра - 335 манат

"Дагпечатдин" киоскрай:
йиса - 500 манат
6 вацра - 250 манат

Киоскрай вахчун патал газет квевай "Дагпечатдин" киоскрай, гьакI Махачкъалада Промшоссе куьчедин 10 "а"-нумрадин дараматда кхьиз жеда.

Чи бухгалтериядай:
"Лезги газетдин" редакциядай чпи хутахдайбур :
йиса - 306 манат
6 вацра - 153 манат

Республикадин образованидин махсус идарайрин коллективди Къурбанова Шаперидиз диде, TIайибаз уьмуьрдин юлдаш КIирийрин юкьван школадин муаллим

КЪУРБАНОВА Сувар

вахтсуздаказ рагьметдиз финихъ галаз алакъалу яз, дериндай хажалат чIугуналди башсагълугъвал гузва.